

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Christiansen, Einar.

Titel | Title:

Cosmus : et Drama.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Gyldendal, 1897

Fysiske størrelse | Physical extent:

332 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

55, - 58.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021308332

C O S M U S

EINAR CHRISTIANSEN

C O S M U S

ET DRAMA

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1897

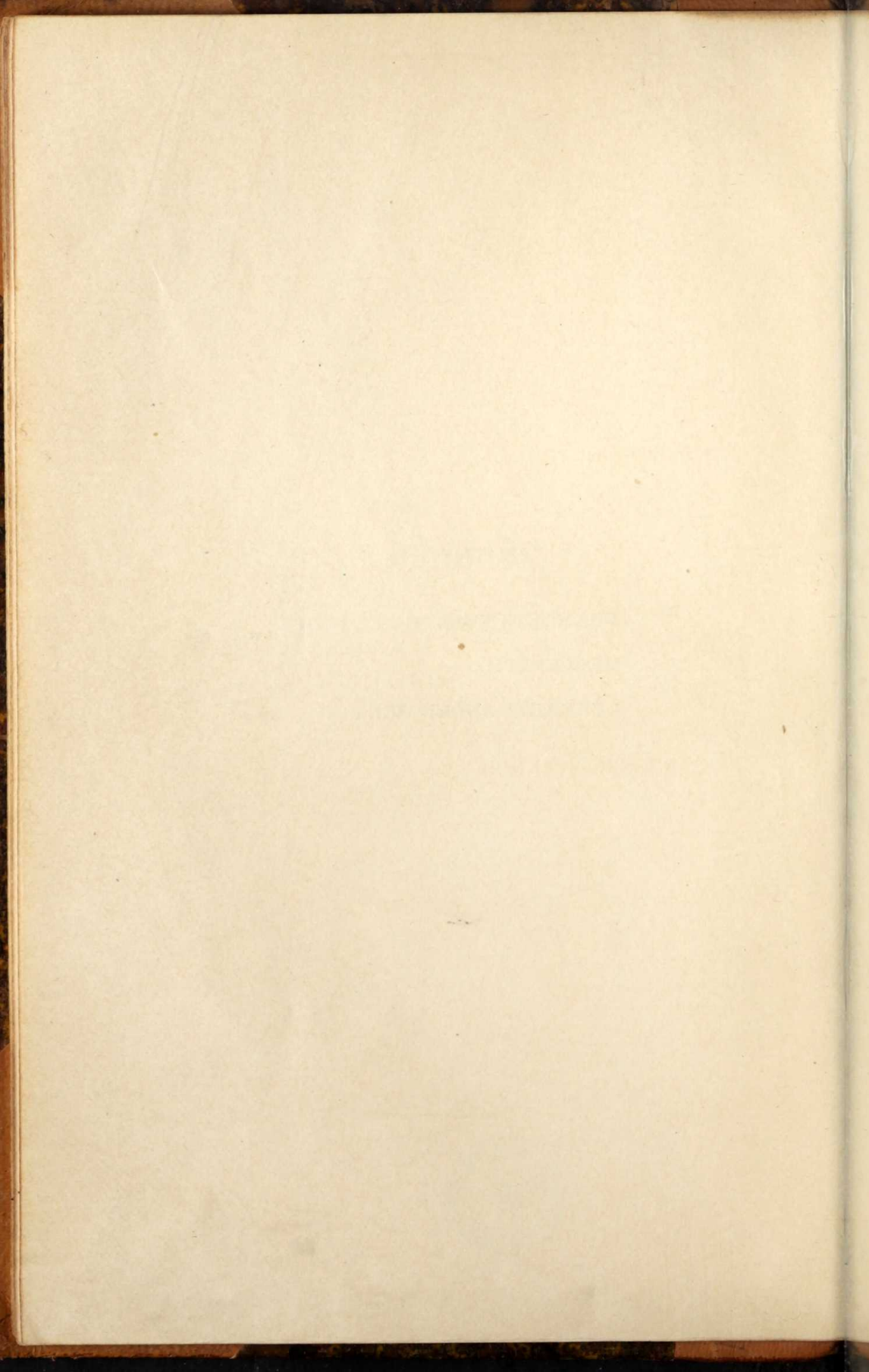

INDHOLD

DRAMAETS FØRSTE DEL I—III

MELLEMSPIIL

DRAMAETS ANDEN DEL I—V

HOVEDPERSONER

Paul, regerende Enevoldsfyrste

<i>Prins Constantin</i>	}	Sønner af Fyrstens afdøde Farbroder
<i>Prins Cosmus</i>		

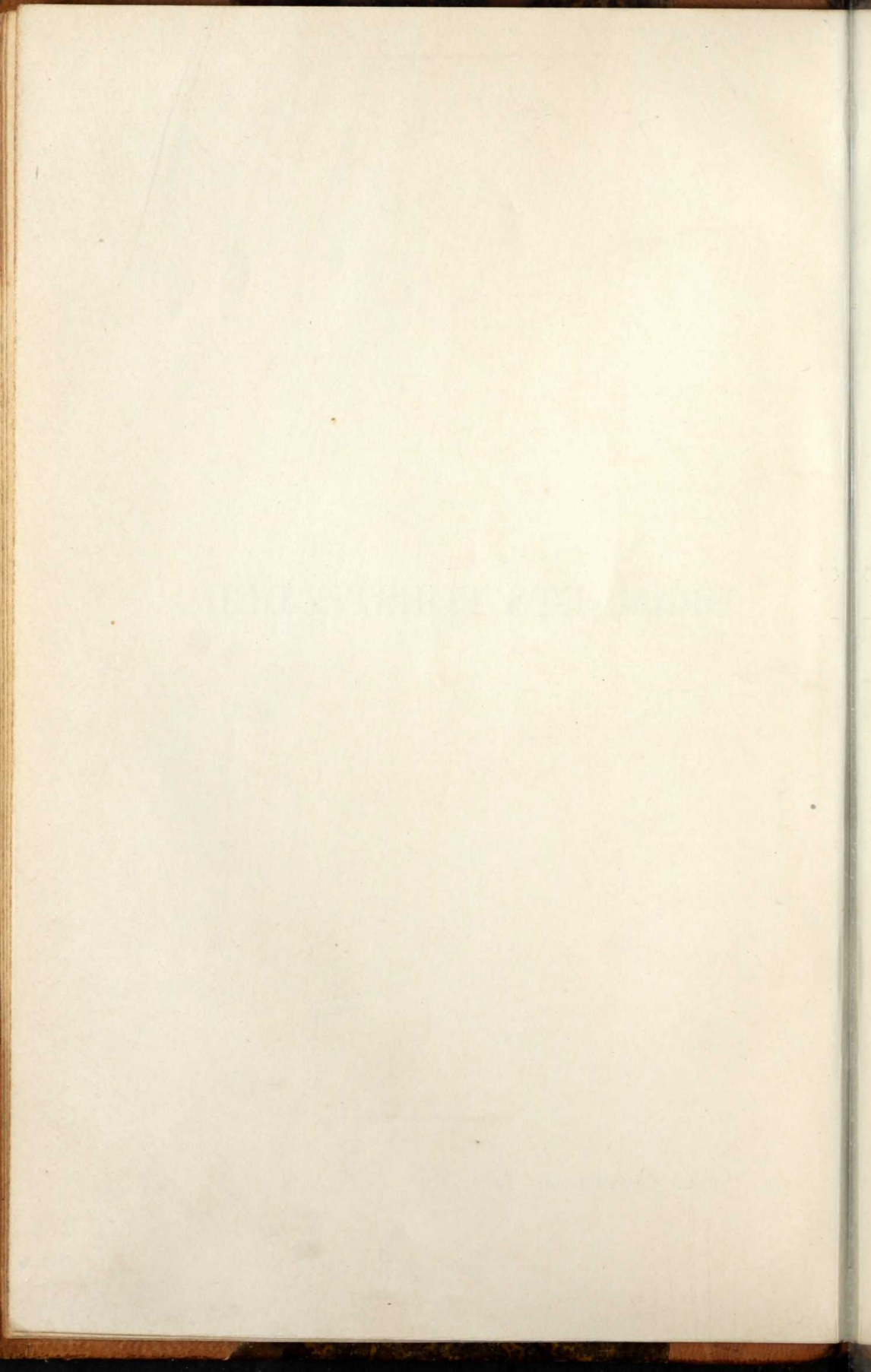
Vera

Varro, hendes Broder, Kapitain i Hæren

FOLK AF ALLE SAMFUNDSLAG

STEMMER OG SKIKKELSER

DRAMAETS FØRSTE DEL

FØRSTE HANDLING

EN RÆKKE VÆRELSER PAA SLOTTET

FEST OG BAL

I et Værelse er en Skare Junkere forsamlet. De tale om Væddeløbene, som skulle gaa for sig den næste Dag, og vædde om store Summer.

I et andet sidder Bispen i Samtale med Generalen og Hofchefen. De tale dæmpet og ængsteligt om den store hemmelige Opposition i Folket, som truer det bestaaende Samfund.

I et tredie er Fyrsten optaget af et Whistparti med nogle Ministre.

I et fjerde spilles Hazard.

Prins Cosmus slentrer gennem Salene, rygende paa en Cigaret.

Det er en ung Mand paa henved tredive Aar, middelhøj, mørk, med en spændstig Figur. Hans Overansigt er meget udpræget, livfuldt, med stærke Bryn og en høj Pande. Øjnene ere bløde og smukke, ofte slappe i Udtrykket, men kunne flamme i nervøs Energi, naar han taler sig varm.

Han havner omsider i et mindre Kabinet, hvis Vægge ere helt behængte med Familieportræter.

Her staaer *Varro*, en ung sværlemmet Militær, med rød-blond, stærkt kruset Haarvæxt. Hans faste blaa Øjne ligge

dybt. Næsen bøjer sig, fin og kraftig, ned mod en fyldig, lidt brutal Mund. Stemmen klangfast. Hver Bevægelse hver Mine behersket.

Han vender Ryggen til Cosmos, tilsyneladende optaget af at betragte Familiebillederne.

COSMUS

slaaer ham paa Skulderen

De studerer Slægtens Fysiognomi? Typens Historie? Eller maaske De blot kjeder Dem?

tager ham under Armen. Dulce commune naufragium.

peger paa Portræterne. Typen er ellers morsom nok. Især hos den Gamle der, med det fromme Udtryk i de grusomme Øjne. Blodet kan krydses de hundrede Gange — med *hans* Træk er der Ingen, der faaer Bugt. De gaaer igjen selv i mine moderne Lineamenter.

Pokker til Kraftkarl, han har været! ligefrem udødelig. Villie og Sanser som en Molok. Ikke Anelse skabt om det nymodens Præk, som hedder Ansvar og Samvittighed.

VARRO

smiler

COSMUS

Jeg hader den Karl. Det er stygt, kan De tro, at maatte gaa rundt og lade sig friste af den Smule opspædet Grusomhed, der er bleven tilbage til *min* Generation.

VARRO

Der er dog dem i Slægten, som har frigjort sig for ham. peger paa et Billede. Prins Constantin, for Exempel.

COSMUS

Og min Fader. — Ja ham skal De ikke se efter. Han er hængt paa Loftet.

VARRO

peger paa flere Billeder

Der er overhovedet en paafaldende Forskel mellem Brødrene i Familien.

COSMUS

Paa Øjnene ja. Og især paa Brynene. Det er de stærke Mødres Skyld. De faaer gjerne Magt over den ældste Søn. Men saa ikke længer. Ikke et Haab længer. Alle de øvrige tilfalder ubarmhjertigt den gamle Satan der.

leer. Vær De glad, Kapitain, hvis De aldrig har havt nogen Oldefader.

VARRO

Jeg har havt en Moder.

COSMUS

Min døde, da jeg blev født, og jeg klager mig ikke. Kvinden forkvakler Alt, fordi hun stadig holder igjen. Hun er bange for, at det Første, Manden vil gjøre sig fri for, det er hende selv.

Og saa prikker hun tilsidst ved tusind smaa
ømme Knappenaalestik saa meget Mod ud af
ham, at han slaaer sig paa Fromhed.

VARRO

varmt

Havde De kjendt Deres Moder, Deres Højhed —

COSMUS

— saa havde jeg blot ogsaa havt hende at skilles
fra. Og saa er det bedre, som det *er*.

De gaa sammen ind i Værelset, hvor *Junkerne* ere for-
samlede.

EN JUNKER

til en anden

Fa'en piske mig! Ta'er jeg Præmie imorgen,
skal Tøsen være din. Paa Vilkaar, at *jeg* beholder
Hoppen.

ANDEN JUNKER

giver Haandslag

Top.

FØRSTE JUNKER

Hoppe mod Hoppe, det er rimelig Handel.
Og bløde i Munden er de begge to. Men kjør
hende stramt. Ellers løber hun med Dig.

TREDIE JUNKER

til fjerde

Parole d'honneur. Taber jeg imorgen, maa

jeg sælge Kre'turet. Denne Vinter har kostet mig over hundrede Tusind.

FJERDE JUNKER

Noblesse oblige, kjære Jan.

TREDIE JUNKER

Det er værst for Tøsen. Hun faar det aldrig saa godt som hos mig.

FJERDE JUNKER

Naa naa. Hun vinder jo nok. Vorherre er flink, naar det gjælder. Og hvad *han* ikke kan, det besørger Jockeyen. Jeg saae ham igaar. Vi talte hans Ribben.

TREDIE JUNKER

gloer paa ham

— Hva'? — ja — Satan til Menneske. Løber fem Pund af sig om Ugen. Kan *Du* begribe, hvor han gjør af det Fedt?

FJERDE JUNKER

Er Du nysgjerrig, Jan? — Prøv Kuren paa Dig selv.

TREDIE JUNKER

leer velbehageligt og strækker Armene

Ja, *jeg* ta'er sgu til. Livet slider ikke paa mig. Men jeg forstaaer ogsaa at holde Hus

med *det*, jeg har. misser med Øjnene. Jeg er ikke saa dum, som jeg lader.

FJERDE JUNKER

Ikke?

TREDIE JUNKER

Gud straffe mig! Fra Maj til August seer jeg ikke et Skjørt. Op Klokken syv og i Seng Klokken ti. Søbad, Haandvægte, Morgentur, Hængekøje, Spejlæg, Literatur og Spurvejagt. Det er vældigt, hvad Kræfter et Mandfolk kan samle i et Par Maaneders Tid. Jeg kan lige akkurat naa at faa dem anbragt i Sæsonen.

FJERDE JUNKER

klapper ham paa Maven

Iaar giver de Overskud. Gu' gjør de saa. Du maa vist tage Gaga med paa Landet for igjen at faa Balance i Tingene.

EN UNG DAME

stikker Hovedet ind imellem dem

Hvad er det, I taler om?

FJERDE JUNKER

Det er Jan, som med sædvanlig Veltalenhed foredrager sin moralske Statsret: hvorledes alle vi unge lovende Spirer bør forsage Livets Nydelser for at kunne bevare os i vor fulde Vigueur til Fædrelandets Bedste.

TREDIE JUNKER

bukker for Damen

Og til vore vordende Husfruers Opmuntring
og Adspredelse.

DAMEN

slaaer ham med sin Vifte

Ingen Frivoliteter!

tager hans Arm. Kom, lad os danse. De klapper
op til Kehrausen.

Junkerne bort.

COSMUS

seer efter dem

Besværligt Liv, de Mennesker fører! Og vilde
man bede dem forandre det, vilde de paastaa,
at en saadan Ulykke kunde Landet ikke bære.
Den gode Tone vilde uddø, de elegante Manerer
vilde forsvinde, den noble Tænkemaade blive en
blot og bar Saga, hvis de forandrede en Tøddel
i Lovene for deres ridderlige Levevis. Paragraf
eet: man skal skære sine Negle i en Trekant,
som Tegn paa, at man hører til Samfundets
Spidser.

VARRO

Lidt Overdrivelse, Deres Højhed.

COSMUS

Ikke megen. Foreslaa en af de Herrer en
pikant Affære, som er i Strid med Lovene; og

han vil med Kyshaand slaa til. Men byd ham en daarlig Cigar, og han vil foragte Dem.

De smiler, Kapitain?

VARRO

Jeg lytter og lærer.

COSMUS

Men De lader bestandig *mig* tale. De selv siger Ingenting. Lutter Punktummer og Enstavelsesord. tager ham i Knaphullet. Det er et Tegn paa, at De *vil* Noget her i Verden. Men hvad? — avancere? — Det er ikke Noget, man selv vil. Det er Noget, Andre vil. De har en Ambition, men hvilken kan jeg ikke blive klog paa.

VARRO

Den at lystre, Deres Højhed, lystre blindt.

COSMUS

Og det kalder De en Ambition!

De gaa videre.

I Døren til Hazard-værelset møde de Musikeren *Toni*, en lille fed, glatraget, sortlokket Herre, der kommer hæsbæsende imod dem.

TONI

Deres Højhed —

COSMUS

Ah, Toni. — Godaften.

TONI

Deres Højhed, jeg beder Dem, jeg stoler paa Deres Bevaagenhed — pathetisk. Svigt mig ikke i dette mit Livs forfærdeligste Øjeblik.

COSMUS

Ja, nu seer jeg det jo. Deres Frisure er ganske i Uorden. Hvormed kan jeg tjene Dem?

TONI

Jeg er ødelagt, totalt, hvis Deres Højhed ikke hjælper mig. Hele min Existens, min Omgangskreds, min Ære — —!

COSMUS

Deres Ære! — ja, saa er det slemt.
tager sin Tegnebog frem. Hvormeget?

TONI

To Hundrede. Og Fristen udløber inat, Klokken tolv.

COSMUS

giver ham nogle Sedler

Kan det passe?

TONI

slynger Haaret fra Panden med et Kast

Jeg skylder Dem mit Liv, Deres Højhed. Og

jeg giver Dem mit Æresord paa, at saasnart det er menneskelig muligt, skal hver eneste Hvid —!

COSMUS

Betal heller Deres Skrædder, Toni. Det er vist længe siden.

TONI

Meget længe, Deres Højhed.

COSMUS

Hvis Deres Ære da ikke forbyder Dem den Slags Extravagancer.

TONI

noget usikker

Min Ære? — jeg forstaaer ikke —

COSMUS

klapper ham let paa Skulderen

Ganske rigtigt, kjære Toni. Det var netop det, jeg mente.

TONI

— Ja — — saa tør jeg ikke opholde Deres Højhed længer. Men hele mit Liv vil jeg — —

COSMUS

Jeg er ikke saa fordringsfuld. Jeg beder blot om et Par Minutter.

Man siger, De har komponeret en ny Vals?

TONI

Kast med Haaret

A quatre chevaux.

COSMUS

Fortræffeligt. Vær saa venlig at spille den for mig.

Toni sætter sig til Flygelet og spiller. Cosmus i en Stol ved Siden af. Varro bag Stolen.

TONI

spillende

Kan Deres Højhed høre? — Piskeknaldene! Hovslagene! Vrinskene! Gummihjulene! Hele Seletøjets Poesi.

COSMUS

Ja Tak. Det er nok. Jeg sveder allerede. Og Kapitainen med.

Toni leer diskret, afslutter Musikstykket med Applomb.

COSMUS

betragter ham taus i nogle Øjeblikke

Jeg maa tænke paa, Toni — kan De huske den første Gang, De kom til mig? med Huller paa Ærmerne, hulkindet som et Lig, og med Haaret struttende som en Urskov!

Og nu sidder De her, rund som en Trøffel og med duftende Nakkeskilning. De er sandelig sprunget ud.

TONI

Det kan jeg takke Deres Højhed for.

COSMUS

Ingen Aarsag.

TONI

Jeg var sultet ihjel, hvis ikke Deres Højhed havde taget Dem af mig.

COSMUS

Og nu har De forspist Dem. Synes De, det er bedre?

Den Vals er jo det pure Opstød.

TONI

Opstød?

COSMUS

Lutter Reminiscenser, fra begge Ender.

vender sig Varro. Og jeg giver Dem mit Ord, skjønt De neppe vil tro det: den Mand har engang spillet mig Taarer i Øjnene.

TONI

springer forskrækket op

For Guds Skyld, Deres Højhed, De mener da ikke —?

COSMUS

Jeg mener, at fra nu af bør De spille for hans Majestæt. De er bleven tyk nok til det. Jeg skal skrive Dem en Anbefaling.

TONI

Jeg er Deres Højhed uendelig forbunden.

COSMUS

De kan afhente den imorgen, hos min Livkusk.

Glem saa ikke at betale Deres Skrædder.
Au revoir.

Toni bort under mange Komplimenter.

COSMUS

rejser sig, tager Varros Arm

Se, *det* var en Mand med Ambitioner, Kapitain.
Ham skulde de tage til Exempel.

De gaa videre, ind igjennem det Værelse, hvor *Generalen*,
Bispen og *Hofchefen* sidde i Samtale.

GENERAL

Og De er ganske vis paa, at hans Majestæt
vil bivaane Væddeløbene imorgen?

HOFCHÉF

Komplet. Hans Majestæt har selv givet Ordre.
Vognen skal holde for Døren Klokken eet.

BISP

Naturligvis. Hans Majestæt er en from Mand,
der lægger Alt i Vorherres Haand.

Einar Christiansen.

GENERAL

Man bør dog ikke friste Gud.

HOFCHF

Generalen glemmer, at der er truffet de allernøjeste Forsigtighedsregler, at der holder Vagt paa Tribunen baade Dag og Nat.

GENERAL

Det gjorde der ogsaa ifjor — ved den store Revue. Ulykken skete alligevel. Og det var hverken Deres eller min Skyld, at Bomben først sprang en halv Timestid, efterat Fyrsten og hans Følge havde forladt Stedet.

Jeg vil sige Dem, mine Herrer, jeg gaaer ikke herfra iaften, før jeg har talt med hans Majestæt. Saa faaer han, om han vil, tage mig min Henstilling unaadigt op.

BISP

Men forstaaer Generalen da ikke, at hvis hans Majestæt bliver borte, saa begaaer han derved en Krænkelse mod en Større? Han udtaler, saa at sige, et Mistillidsvotum til det Forsyn, der hidtil naadigt har vaaget over ham og hans Suite. Saalænge han i barnlig Tillid lægger sin Skjæbne i Guds Haand, kan ingen Forbryder krumme et Haar paa hans Hoved.

HOFCHF

Og desuden — hans Popularitet! — Tænk paa, i hvor høj Grad den er afhængig af det Mandsmod, han viser.

BISP

Lad os sige, af den Gudsfrygt, han lægger for Dagen.

GENERAL

De overbeviser mig ikke, mine Herrer. Forsynet slaaer vel ikke Haanden af hans Majestæt, fordi han bruger sin Fornuft.

Hvis De Herrer var attacheret hans Majestæt og skulde sidde paa den samme Tribune, vilde De sikkert kunne bevæges til at lempe Deres Opfattelse. En ærekjær Mand kan ønske at *falde* for sit Land, men ikke at lade sig slagte for det.

Fyrsten kommer til. Det er en Mand i Begyndelsen af Fyrrerne, høj, elegant, med et blegt, nervøst Race-ansigt. Det store Skjæg er graasprængt, Haarvæxten tynd. Han er civil.

FYRSTEN

Det er mig kjært, at jeg træffer Deres Eminence. Jeg har en Bøn til Dem, som De ikke maa afslaa mig.

Jeg veed vel, at De nødig deltager i offentlige Forlystelser. Men Folket forlanger nu, og med Rette, at man af og til viser sig i dets Midte.

Jeg har derfor ogsaa i Sinde at overvære Væddeløbene imorgen.

BISP

ikke ret klar over Fyrstens Hensigter
Hofchefen har just underrettet os derom.

FYRSTEN

Det seer ud til at blive smukt Vejr, og Deres Eminence vil derfor sikkert uden at udsætte Dem for Forkølelse kunne indtage en Plads i vor Nærhed.

BISP

i pludselig Befippelse
Paa Tribunen, Deres Majestæt?

FYRSTEN

Ja. Paa Tribunen. Jeg vil føle mig dobbelt tryk med Deres Eminence ved Siden.

Ikke sandt, Hr. General? Vi vil alle føle os tryggere?

GENERAL

slaaer Hælene sammen
Alle. Selvfølgelig.

BISP

Men —

FYRSTEN

Deres Eminence mener?

BISP

med from Sikkerhed

Jeg mener, om det ogsaa er *klogt* af Deres Majestæt at tage mig med i Deres Følge. Om en saadan Optræden ikke kunde udlægges som — ja, Deres Majestæt vil tilgive mig: det er kun den allerdybeste Interesse og Ærbødighed for Deres Majestæt, der lægger mig Ordene i Munden — som en vis Mangel paa Mod.

FYRSTEN

smiler let

Overfor Deres Eminence vil jeg ikke gjøre mig bedre, end jeg er. Og jeg *er* virkelig noget ængstelig til Mode.

Men altsaa — De kommer.

Har Ingen seet Prins Cosmus?

HOFCHEF

Hans Højhed gik nylig her forbi, i Samtale med en Kapitain.

FYRSTEN

Gjør Dem ingen Ulejlighed. Jeg skal selv søge ham op.

bort.

Kort Pause. Bispen sætter sig.

GENERAL

Deres Eminence seer saa spørgende paa mig?

BISP

Jeg kan ikke nægte det. Deres Opførsel forbauser mig. *Er* det Deres inderligste Overbevisning, at hans Majestæt handler urigtigt ved at bivaane Væddeløbene, saa kunde De aldrig fundet en bedre Lejlighed til at udtale Dem end den, De nu lod gaa fra Dem. Og det forekommer mig just ikke, at Generalen sidder inde med det rette loyale Sindelag, naar De kan tilsidesætte Omsorgen for hans Majestæts Ve og Vel, blot for at faa Lejlighed til at gjøre Dem lystig over en gammel Mand som mig.

GENERAL

Gud bevare mig, Deres Eminence, jeg viser Dem jo netop den mest ubegrænsede Tillid —

BISP

Jeg er ikke Vorherre. Jeg er en syndig Mand som De selv. *Min* Nærværelse kan ikke afværge nogen Ulykke. Men altsaa, vi sees — paa Tribunen.

rejser sig og siger med mat Stemme. Hr. Hofchef, Deres Arm. Min Vogn maa være kommen.
bort med Hofchefen.

Prins Cosmus og *Varro* komme tilbage gennem Værelset.

GENERAL

Hans Majestæt var her nylig. Han søgte efter Deres Højhed.

COSMUS

Saa vil jeg tillade mig at vente paa ham i Deres Selskab. Generalen seer saa oprømt ud, at man faaer Lyst til at kjende Grunden. Forekommer Festen Dem virkelig saa vellykket?

GENERAL

Det gjør altid et oplivende Indtryk paa mig, naar en Mand sætter Livet ind paa sin Overbevisning.

COSMUS

Tør jeg spørge, *hvem* der i disse Omgivelser har kunnet give Dem Lejlighed til at gjøre saa sjældne Iagttagelser?

GENERAL

Det var Bispen, jeg tænkte paa.

COSMUS

Ja, stakkels Mand. Han er jo undertiden nødt til at tage højere Hensyn end den sunde Fornuft.

GENERAL

Netop. Derfor ledsager han ogsaa hans Majestæt til Væddeløbene imorgen. Naar blot ikke den store Beslutning tager Livet af ham forinden. Han følte sig pludselig uvel og maatte kjøre hjem.

COSMUS

Bispen kan trygt lægge sin Skjæbne i Forsynets Haand. *Jeg* har Plads paa Tribunen, og jeg har et langt Liv i Vente.

GENERAL

Hvis Gud vil, Deres Højhed.

COSMUS

Det vil han sikkert. Vi er altid uenige.
Er De bange, General, saa hold Dem til *mig*.
vender sig til Varro. De ogsaa, Kapitain.

VARRO

Jeg har Vagt i hans Majestæts umiddelbare Nærhed.

COSMUS

slentrer op og ned

Det er altsaa sandt, hvad man siger? — hans Majestæt har atter modtaget et Par af disse mystiske Breve —?

GENERAL

Altfor sandt, Deres Højhed. Der laa to paa hans Seng imorges.

COSMUS

standser

Paa hans Seng! — storslaaet Disciplin blandt de Mennesker.

GENERAL

Disciplin?

COSMUS

Jeg tillod mig at bruge det Udtryk, Hr. General.

GENERAL

Tal dog ikke om Disciplin hos de Folk, Deres Højhed. Disciplin er den midtpunktsøgende Kraft i Samfundet. Og disse Mennesker — ja, er de ikke snarere som en midtpunktflyvende Kræft, der opløser og sprænger Helheden?

COSMUS

Derfor kan de jo godt have Disciplin.

GENERAL

Nej, de *kan* ikke, Deres Højhed.

Ja, undskyld min Heftighed. Men der er Intet, som oprører mig mere, end naar Nogen tør paa-staa, at den Slags Mennesker ogsaa har gode og dygtige Sider. Hvor skulde de have dem fra? Det, som Deres Højhed kalder Disciplin, det er ikke Andet end lumpne Taskenspillerkunster, som Fanden selv har lært dem.

COSMUS

De maa vel huske paa, Hr. General, at det, som *De* kalder Fanden, det kalder Oprørerne Vorherre; og det, som *De* kalder

GENERAL

hidsig

Ikke en Gang af Deres Højheds Mund kan
jeg finde mig i den Slags Udtalelser.

COSMUS

Og De, Kapitain? — De er ogsaa forarget.

GENERAL

kategorisk

Kapitainen mener selvfølgelig som jeg.

VARRO

Jeg mener, Deres Højhed, at den Fjende, man
hader, ham forstaaer man ikke. Beundrer man
ham, kan man ikke besejre ham.

GENERAL

slaaer ham paa Skulderen

Bravo. Der taler en Mand, som veed, hvad
Disciplin vil sige.

VARRO

træder til Side

Hans Majestæt.

Generalen og Varro trække sig tilbage. *Fyrsten* kommer.

FYRSTEN

til Cosmus

Ah — der er Du.

COSMUS
reserveret

Deres Majestæt har søgt efter mig?

FYRSTEN

Ja. Lad os gaa herind.

De gaa ind i et af Fyrstens private Gemakker.

FYRSTEN

sætter sig og byder ham Plads

Vil Du ryge?

COSMUS
tænder en Cigar

Tak.

FYRSTEN

efter en kort Pause

Hvorfor er Constantin her ikke iaften?

COSMUS

sætter sig i nogen Afstand fra ham

Har Deres Majestæt nogen Grund til at vente,
han skulde komme?

FYRSTEN

Jeg har sendt ham en Indbydelse.

COSMUS
smiler

FYRSTEN

Forstaaer han da ikke —?

COSMUS

Hvilket?

FYRSTEN

— at jeg trænger til ham. Der maa ske en Forandring i de Forhold nu.

COSMUS

Han har ikke Lyst til at spille den Komédie.

FYRSTEN

Har jeg ikke paa alle Maader viist ham min Bevaagenhed siden din Faders Død? Naar *jeg* har glemt, maa han da ogsaa kunne —

COSMUS

skarpt

Hvad har *Du* glemt?

FYRSTEN

seer bort fra ham og svarer ikke strax

Tænk paa, hvor Meget jeg har gaaet igjennem, mistet alle mine Børn, paa den lille nær. Han er kun fem Aar. Skulde jeg dø, vilde det være mig en stor Trøst, om jeg vidste, jeg kunde stole paa *Jer*.

COSMUS

sidder en Stund taus og siger saa let henkastet

Deres Majestæt har jo i Sinde at indgaa et nyt Ægteskab.

FYRSTEN

Ogsaa derom vilde jeg tale med ham. Ønsker han en bestemt Anledning, saa — — ja, saa lad det da se ud, som om det er Fyrstinden, der fører os sammen. I kjender hende jo.

COSMUS

— Hvad er det i Grunden, Du forlanger af min Broder?

FYRSTEN

Jeg forlanger, at han spiser ved mit Bord hver Ugedag, at han udsletter enhver Mistanke om, at Uenigheden mellem eders og min Fader er gaaet i Arv til os.

COSMUS

Er den da ikke det?

FYRSTEN

Tiderne forandres og vi selv med dem.

COSMUS

I forskellig Retning.

FYRSTEN

Om *din* Retning har jeg aldrig bekymret mig. Men Constantins vil jeg kjende. Og bøjer han den ikke ind i *min* — —

COSMUS

Hvad saa?

FYRSTEN

— saa har jeg Midler, ligesom min Fader havde Midler mod eders.

COSMUS

seer lynsnart paa ham

FYRSTEN

møder hans Blik

Ja.

Og disse Midler har jeg i Sinde at bruge, nu, hvis ikke

For min egen Sikkerheds Skyld er jeg nødt til det. Den fyrstelige Familie maa ikke paa noget Punkt kunne angribes. Den maa være usaarlig, ligesom den af Guds Villie er ukrænkelig. Gjør et af dens Medlemmer Oprør, maa han fjernes.

COSMUS

Jeg kjender ingen Mand, der kan angribes med mindre Ret end min Broder.

FYRSTEN

Ved uangribelig forstaaer jeg en Mand, der lever i fuld og hel Overensstemmelse med Fædrenes Skikke, med de Sædvaner, der gjennem Tiderne saa at sige har faaet et vist Præg af Hellighed. Saasnart en Slægt viger bort fra sin Tradition,

er det et Tegn paa, at den bliver svag, at den ikke længer har Tillid til sin egen Existensret. Constantin er ikke langt fra at sprænge Traditionen, ligesom hans Fader gjorde det. Han lever som Privatmand, og — for at bruge et billedligt Udtryk — han holder ikke Hviledagen hellig.

COSMUS

Nej, han arbejder, ganske simpelt.
 rejser sig. Naa. Men til Gjengjæld er *jeg* da saa ørkesløs eller rettere saa fyrstelig, som Nogen vil forlange. Kan den Ene ikke bøde paa den Anden?

FYRSTEN

rejser sig

Jeg seer det nok: jeg har spildt mine Ord. Men jeg siger Jer kun — I tager i jer Letsindighed, i jer plebejiske Trods et Ansvar paa Jer, som I ikke kan bære.

COSMUS

Deres Majestæt er meget nervøs. De skulde ryge lettere Cigarer.

FYRSTEN

Du er saa god at underrette din Broder om denne Samtale.

COSMUS

bukker

FYRSTEN

Siig ham, at jeg ønsker at se ham ved Væddeløbene imorgen.

Og giv mig saa din Arm. Jeg vil sige mine Gjæster Godnat.

COSMUS

tager smilende Armen

Skinnet regerer Verden.

Fyrsten gaaer Arm i Arm med Cosmus gennem Gemakkerne.

Man trækker sig tilbage overalt.

Lakajer komme ind for at gjøre i Stand og slukke Lysene.

EN UNG LAKAJ

halvsagte til en ældre

Laan mig saa de Par snottede Skillinger.

ÆLDRE LAKAJ

Du er jo gal, Peter. Sæt nu, Bæstet ligger og brækker Skankerne, saa er Du jo blanket af for et halvt Aars Løn.

UNGE LAKAJ

Bella ta'er første Gevinst. Det siger de, der har Forstand paa'et.

ÆLDRE LAKAJ

Du skulde dog tænke lidt paa Familien, Peter.

UNGE LAKAJ

Det er jo netop for Familiens Skyld, at jeg stiller Parée.

ÆLDRE LAKAJ

Er det kanske ogsaa den, der stiller Kaution?

UNGE LAKAJ

Kaution?

ÆLDRE LAKAJ

Naturligvis. Skal jeg miste dit Venskab, vil jeg da i det mindste være sikker paa mine Penge.

UNGE LAKAJ

Hvad er *det* for en Snak? Jeg bliver Dig jo netop dobbelt forbunden.

ÆLDRE LAKAJ

Det veed jeg bedre.

Halvdelen af Pengene, hvis Du vinder, og to Sæt Liberiklæder i Pant.

UNGE LAKAJ

Aagerkarl!

Einar Christiansen.

ÆLDRE LAKAJ

Der kan Du se. Venskabet er allerede fløjten.
Ja, saa kan vi ligesaa godt strax faa Tingen i
Orden.

Kom med ned paa mit Kammer.

Begge bort.

SAMME NAT

PRINS CONSTANTINS ARBEJDSVÆRELSE

Foran et højt Buevindue staaer Prinsens Skrivebord, der oplyses af en lille elektrisk Lampe. For Resten er Stuen mørk.

Prins Constantin sidder ved Skrivebordet, optaget af Studeringer. Manuskripter og Bøger ligge omkring ham paa Bordet.

Han er en høj, mager Mand. Holdningen en Kjende bøjet. Ansigtet ovalt, regelmæssig smukt. Haaret tæt og stridt. Skjægget svagt og spredt. Øjnene faste og lyse.

Det banker paa Døren, uden at han hører det.
Et Øjeblik efter træder *Prins Cosmus* ind.

COSMUS

Vil Du huse mig en halv Times Tid? Jeg trænger til at høre et fornuftigt Ord, inden jeg gaaer hjem.

CONSTANTIN

vender sig i Stolen

Du er velkommen.

COSMUS

peger paa Broderens Manuskript

— medmindre jeg forstyrrer Dig i en vigtig Slutning, hvoraf Folks og Rigers Skjæbne afhænger.

CONSTANTIN

Jeg er ganske til din Tjeneste. Det beroliger mig altid at snakke om Ingenting, før jeg gaaer til Sengs.

COSMUS

— Saa vil jeg anbefale mig, Deres Højhed.

CONSTANTIN

Hvorfor?

COSMUS

Fordi den Smule Ingenting, jeg har paa Hjerte, let kunde forstyrre din Nattesøvn.

CONSTANTIN

Af Ingenting kommer Ingenting.

COSMUS

Ikke altid desværre. Se første Mosebog.

CONSTANTIN

utaalmodig

Nu vel da? Hvad er der?

COSMUS

staaer foran ham

Vor kjære Paul tog mig under Armen iaften,
da han bød sine Gjæster Godnat.

sætter sig. Han ønsker at se Dig ved Matchen
imorgen.

CONSTANTIN

Ja saa.

COSMUS

Han *vil* se Dig, forstaaer Du.

lidt efter. Det skal være som en Slags Ind-
ledning.

CONSTANTIN

Hvortil?

COSMUS

Ved Brylluppet skal den endelige Forsoning
gaa for sig.

CONSTANTIN

Han faaer at nøjes med *Dig*.

COSMUS

Jeg duer ikke længer, siden *Du* er kommen
tilbage og gaaer omkring mellem Folk.

CONSTANTIN

— Er det Alt, hvad Du har at sige?

COSMUS

med simuleret Heflighed

Utaknemmelige Menneske! husk dog paa, hvem Du er. Søn af en Forbryder, der haanede Familien ved at ægte den Kvinde, han elskede; der trampede paa Rigskronen ved at støtte sit Folk; der spottede Gud og hans hellige Engle ved at være Sandheden tro! — Og dog beder din Fyrste Dig Gang efter Gang: drik min Champagne og spis mine Østers. Men Lakajen maa gaa uden Svar. Og Du har endnu ikke lagt dit Kort hos hans Hofchef.

slaaer om i Tonen. Constantin, dette her bliver til Alvor engang.

CONSTANTIN

nikker og smiler

Saa har mit stille Arbejde baaret sin Frugt. Man har vogtet paa Lampeskjæret fra min Stue. Og der er dem, som har sat deres Haab til det.

COSMUS

skarpt

Hvem mener Du med *dem*?

CONSTANTIN

De samme, tænker jeg, som satte deres Haab til Fader.

COSMUS

Du tænker, andre *mistænker*. Og hvem mistænkte man Fader for at have til Venner?

CONSTANTIN

Alverden veed, at Anklagen mod Fader var den skændigste Bagvaskelse.

COSMUS

Her er ikke Spørgsmaal om, hvad man veed, men om, hvad man kan forsvare at tro. Og det Samme kan man forsvare at tro om *Dig*, hvis Du ikke falder til Føje.

CONSTANTIN

Det tør Paul ikke.

COSMUS

Siig ikke det. Han er indtil Krampagtighed opsat paa at vise sin Myndighed.

CONSTANTIN

Men med alt det alligevel en klog Mand. Og man gjør ikke længer ustraffet det, som man blev berømt for i hans Faders Tid. Det veed han godt.

COSMUS

Det beroer paa, hvad der skeer.

CONSTANTIN

Hvad skulde der ske?

COSMUS

Et nyt Attentat.

CONSTANTIN

springer op

Hvis *det* hændte —!

COSMUS

Hvad saa?

CONSTANTIN

sætter sig igjen; rolig

Det er *mig*, som spørger: hvad saa?

COSMUS

Husk Dig om. Det sidste Forsøg faldt strax efter Faders Død. Og det blev udlagt som en Hævn.

CONSTANTIN

Det *var* ogsaa en Hævn, en himmelraabende Hævn, fordi man ikke havde lyttet til Faders advarende Røst.

Taushed.

COSMUS

stille

Jeg vil saa nødig miste Dig, Constantin.

CONSTANTIN

kort

Vi har jo altid været skilte.

COSMUS

I det sidste Aarstid har vi dog ofte siddet sammen her ved din Lampe. Og Du har læst for mig af din Bog om Riget, der bygges paa Tillid mellem Mennesker. Og for hver Gang, Du læste, er jeg kommen Dig nærmere.

CONSTANTIN

Her gjælder intet »nærmere«. Her gjælder kun et »helt nær«.

COSMUS

Hvad forlanger Du Mere?

CONSTANTIN

— at *dit* Liv ligesom mit skal være en levende Fortsættelse af Faders.

COSMUS

For at ende i et Fængsel?

CONSTANTIN

Og selv om saa skete! Fængselsmurene vil tale, naar vi ikke selv bliver hørt.

Troer Du, Fader har levet forgjæves?

COSMUS

For *mig*, ja.

CONSTANTIN

Fordi Du forraadte ham.

COSMUS

Nej. Fordi han tabte sin Sag.

CONSTANTIN

Hans Aand er dog i Dig. Ellers kom Du ikke her ved Nattetid for at forfriskes hos en ensom Grubler, efterat Løgneren, Du lever i, har gjort Dig led ved Dig selv.

Jeg skal sige Dig en Ting, Cosmus. Naar man har havt en Martyr til Fader, saa arver man Mærkerne af de Svøber, der ramte ham. De kan overgroes af ny Hud, men de udslettes ikke.

COSMUS

Du tager fejl. Er der Noget, som har knækket mig og gjort mig fejd, saa er det just det Martyrium, i hvis Skygge jeg er voxet op.

Og nu gaaer Du ind til det samme.

CONSTANTIN

rækker Haanden ud imod ham

Følg med mig derind.

COSMUS

rejser sig

Det er for sent. Jeg var ikke den, der kunde
gjøre det, medens Fader levede. Jeg er det
meget mindre nu.

gaaer mod Døren. Det er allsammen for sent.

CONSTANTIN

rejser sig, mønstrer ham med sit Blik

Og dog er Du ærgjerrig.

COSMUS

seer roligt paa ham

Maaske.

CONSTANTIN

Og Du er mæt af den Ære, Du er født til.

COSMUS

Forlængst.

CONSTANTIN

Og Faders Æresarv har tabt sin Glans for
Dig. Hvad vil saa din Ærgjerrighed?

COSMUS

med et halvt Smil

Den vil gjøre mig fortrolig med Døden.

CONSTANTIN

Med Døden?

COSMUS

Den drejer sig i mig som en Kværn, der langsomt knuser alle Kjernerne herinde, en for en, lige til den sidste.

CONSTANTIN

Og det kalder Du Ærgjerrighed?

COSMUS

Det var Dig, som kaldte det saaledes.
Godnat, Constantin.

CONSTANTIN

seer bedrøvet paa ham

Godnat.

Cosmus bort.

Constantin sætter sig atter til sit Arbejde.

Kort efter kommer hans Hustru *Helene* lydløst ind i Stuen. Hun er blond, ikke høj, med et smukt Barneansigt. Hun stiller sig bag hans Stol, og han lægger først Mærke til hende, da han føler hendes Haand paa sin Pande. Hun er i Natdragt.

CONSTANTIN

vender Hovedet

Men *Helene* dog!

HELENE

Det er saa sent. Jeg kan ikke falde i Søvn,
før Du kommer.

CONSTANTIN

Du ligger og holder Dig vaagen for at kunne
sige det. Du veed, at for *din* Skyld *maa* jeg
komme.

HELENE

Og jeg beder Dig om det for din egen.

CONSTANTIN

Ja. Jeg skal komme.

Han pakker sine Papirer sammen.

HELENE

Du talte med Nogen før?

CONSTANTIN

Cosmus var her. — Med Bud fra Paul.

HELENE

Fra Paul?

CONSTANTIN

Majestæten er bange og trænger til min Støtte.

HELENE

Kan Du ikke give ham den?

CONSTANTIN

Du veed selv, hvad jeg maatte fordre, om det skulde ske.

HELENE

Han skiller os ad.

CONSTANTIN

Det kan han ikke. For tvinges jeg bort ad den Vej, som Fader maatte gaa, saa følger Du med.

HELENE

Med Barnet ved Brystet.

CONSTANTIN

Og saa er vi lykkelige endda. At elske som vi, saa uryggelig sikkert, det er Lykke nok for et helt Liv, Helene. Mennesker *kan* slet ikke naa højere.

HELENE

sidder paa hans Skjød

Der er saa megen Angst i min Kjærlighed. Den er saa lysvaagen altid.

CONSTANTIN

smiler

Er det da ikke godt?

HELENE

Jeg vilde saa gjerne kunne drømme og blunde

lidt i den, vugge mig i den. Men jeg faaer aldrig Stunder, fordi jeg ængstes for dit Liv.

Er jeg ogsaa stærk nok til at være din Hustru?

CONSTANTIN

Det er jo Dig, som gjør *mig* stærk. Blot jeg hviler mit Hoved her under dit Bryst, som min Søn dier, saa føler jeg ti Mænds Styrke. Du er mit Sinds Ligevægt, min vaagne Samvittighed.

HELENE

Samvittighed?

CONSTANTIN

Saalænge vi blot har En, vi maa rødme for, saa længe er det værdt at leve Livet. Jeg har Dig og min Dreng.

rejser sig. Kom saa. Lad os gaa ind.

SENERE PAA NATTEN

I ET HUS I UDKANTEN AF BYEN

Lille Stue med lave Vinduer, der vende ud mod Floden.
Vera sidder ved en Lampe med et Haandarbejde.

Hun er høj og kraftig. Ligheden med Broderen er paa-
faldende. Det svære, mørke Haar ligger i fyldige krusede
Lag frem over Tindingerne. Om Munden et strengt, be-
drøvet Drag. Øjnene dybtblaa, stolte og ømme.

Pludselig lytter hun, rejser sig og gaaer ud.

Lidt efter kommer hun tilbage med *Varro*, som har en
mørk Kappe over sin Uniform.

VERA

Jeg tænkte nok, jeg fik et Glimt af Dig, før
Du gik hjem.

VARRO

Da jeg saae, her var Lys, saa — —
kysser hende. Godaften, kjæreste.

VERA

Er der Noget, jeg maa byde Dig?

VARRO

Nej Tak.

VERA

Du kommer lige fra Ballet?

VARRO

Ja. han lægger Kappe og Hat.

Vera sætter sig atter til sit Arbejde. Varro gaaer op
og ned.

Taushed.

VERA

der følger ham med Øjnene

Varro.

VARRO

Ja.

VERA

faaer ikke det frem, hun vilde sige

Du er meget nervøs.

VARRO

— jeg?

VERA

Er der hændt Dig noget Særligt?

VARRO

Hvad skulde der hænde? — ved en Hoffest!

VERA

Hvem talte Du med?

Einar Christiansen.

VARRO

Mest med Prins Cosmus.

VERA

Var Prins Constantin til Stede?

VARRO

Nej. Skjønt man paastaaer, at Fyrsten gjør Alt for at vinde ham. Jeg troer, han mistænker sin Fætter for et hemmeligt Forbund med os.

VERA

Jeg saae ham en Dag. Han red langs med Floden herude. Han var bleg af Sorg, og dog saae han lykkelig ud.

VARRO

standser foran hende

Hvis *jeg* maatte raade, saa dømte vi Constantin først.

VERA

Hvorfor? han har jo ingen Venner.

VARRO

Mange, Vera. Mange i det Skjulte. Alle Faderens. Og han har den største af alle Dyder: Taalmodighed. Faaer han Magten en gang, kan han ramme os dybt.

VERA

Hvorfor han mer end Andre?

VARRO

Fordi han bruger vore Ord, men han *mener* dem ikke.

gaaer fra hende.

VERA

Hvad sagde Prins Cosmus?

VARRO

Hvad han sagde —?

standser igjen. Undertiden — ja, jeg troer paa ham undertiden, troer, at han har dybe Rødder i den mørke Bund, ligesom jeg selv. Men griber jeg efter ham, saa glider han fra mig, som en plukket Blomst, der flyder med Strømmen.

gaaer atter.

Taushed.

VERA

lægger resolut Sytøjet bort

Varro.

VARRO

Ja.

VERA

rejser sig

Siig det nu rent ud. Hvorfor kommer Du iaften?

VARRO

seer paa hende

Hvorfor sidder Du oppe, Vera?

VERA

falder med et Skrig sammen i en Stol

Almægtige —!

VARRO

lægger sin Haand paa hendes Hoved

Vera.

*VERA

hulker

Aa nej, nej, nej.

seer op paa ham. Du siger Ingenting? skriger.
 Varro! han nikker. Imorgen? han nikker. Du?
 imorgen? det er Dig, som skal —? Nej, nej,
 nej. Du faaer ikke Lov. Jeg slipper Dig ikke.
 klynger sig til ham. Aa Gud, jeg vidste det. Jeg
 vidste det.

græder længe. Det er altsaa den sidste Nat, vi
 er sammen.

Varros Udtryk er blevet stivt og haardt. Kun i Øjnene
 er der stærkt Liv.

VARRO

Ihvad der saa skeer, den sidste.

VERA

Hvad skal der blive af mig?

VARRO

Vi har jo ofte talt om, at det maatte komme engang.

VERA

Hvorledes skal det ske?

VARRO

Det har jeg ingen Ret til at sige Dig.

VERA

Troer Du, det vil lykkes?

VARRO

Det vil skræmme — i hvert Fald.

VERA

Og Du selv . . . *maa* dø . . . med det Samme?

VARRO

Ikke med det Samme.

VERA

skjuler sit Ansigt

Ah — se ikke saadan paa mig.

VARRO

Jeg staaer ved Maalet, Vera.

VERA

— ved Maalet!

VARRO

Ved den Død, jeg er opdraget til.

VERA

Du tænker slet ikke paa *mig*?

VARRO

Jeg kan kun tænke paa dette Ene!
 med voldsomme Armbevægelser og en Stemme, der
 slaaer over i Skrig.

Ned! ned! ned!

VERA

drager ham ind til sig

Varro, Du er ude af Dig selv.

VARRO

sidder et Øjeblik med de knyttede Hænder for Øjnene. Saa
 seer han op og møder hendes taarevædede Ansigt. Hans
 Træk mildnes, og han siger roligere

Tænk paa Moder. Hvorledes troer Du, *hun*
 vilde have baaret dette?

VERA

Aa Moder! Moder!

Hun græder.

VARRO

knuger hendes Hænder

Jeg dør ikke. Det synes kun saa. Af min
 Hjernes Lig vil Tankerne vælte med bestandig

Fornøyelse i sig. Og der vil staa som en Flamme over Landet af mine Øjne, naar de brister.

Tænk ikke paa, at imorgen er vi skilte for bestandig. Men tænk paa, at imorgen er Vidnernes store Sag sit Maal et Stormskridt nærmere.

VERA

Jeg har ikke Styrke til at bære den Ensomhed, der kommer.

VARRO

Du vil ikke blive ensom, naar jeg dør. Du vil ikke kunne tælle dine Venner, Vera. Men-nesker, Du aldrig har kjendt, vil komme og trøste Dig. Og din Dag vil faa Virksomhed nok igjennem *dem*.

VERA

græder stille

Men Nætterne, Varro —!

VARRO

mildere, bøjer sig over hende

Døden er ingen Ulykke, saaledes som Skammen og Fornedrelsen er det. Døden er ingen Ulykke, Vera. De Fleste lever tryggere og bedre paa et stort Minde end paa den Øjeblikkets Lykke, som det næste Øjeblik kan slaa ned.

VERA

Det tænker man ikke paa, mens man har den.

ind til ham. Lad mig dø med *Dig*. Lad Al-verden faa at vide, at vi to hører sammen.

VARRO

Du har Pligter mod mit Minde.

VERA

slaaer fortvivlet Hænderne sammen

Moder døde. Nu dør ogsaa Du.

VARRO

Du har Skam af at klage — Du, som er med i den Slægt, der beredes, som skal føde den Sønner, ligesom Moder fødte *mig*.

VERA

tager sig sammen

Ja ja. Jeg græder ikke mer.

— — Gregor veed, hvad der skal ske?

VARRO

nikker

Han vil komme til Dig imorgen, og hans Hjem vil for Fremtiden være dit.

VERA

Jeg bliver her, alene. Jeg behøver ingen Støtte. Du kan stole paa mig.

VARRO
rejser sig

Saa dør jeg tryg.

VERA
kaster sig om hans Hals

Varro!

VARRO
Om det lykkedes, Vera!

VERA
Og om *Du* blev frelst!

VARRO
Nej, nej. Men om det lykkedes!
i vild Henrykkelse.

Om det blev mørkt over Jorden imorgen som
i Tidernes Gry! om alle Navnene sluktes der-
oppe, og Mulmet kun brødes af Lys fra mit
udgydte Blod!

Lev, lev for at se det. Selv om det er *mit*
Hoved, der bæres som Kamptegn i Fjendernes
Rækker, min Kappe vil Vennerne flænge i tusinde
Stykker og fæste dem som Ordenstegn paa deres
Bryst.

Lov mig det, Vera, lov det med din dyreste
Ed, at Fædrenes Had maa leve i *Dig*, naar
jeg dør. Og jeg vil tro, at min Gjerning skal
lykkes.

VERA
højtideligt

For Livs og Døds Skyld.

VARRO

Til den Navnløses Ære.

— Nu sover jeg roligt. Godnat.

Han river sig løs og gaaer.

SAMME NAT, NÆR DAGGRY

KAI VED FLODEN

Et lavt Bolværk langs med Kanalen. Et Hjørne af Prins Cosmus' Palæ vender ud mod Kaien.

Lygterne ere tændte endnu. Den frembrydende Morgen er mørk og skyet.

Prins Cosmus kommer, følgende Bolværket. I hans Spor skimtes, snart foran, snart bagved Bolværket, *en Kvinde-skikkelse*. Hun er ung og bleg, tung som Graad og dog let som en Lue.

Prins Cosmus standser gjentagne Gange, tager sig til Hovedet, vil vende sig, men gyser for at gjøre det.

Tilslidst faaer han Mod, drejer Hovedet og seer paa Skikkelsen, der ogsaa standser.

COSMUS

Hvad vil Du? hvad har Du paa Hjerte? Det er nu den tredie Nat, Du forfølger mig.

Tal. Tal. Du tier saa smertefuldt og seer mig gjennem alle Nerver.

Hvad vil Du? — hvad vil Du?

KVINDEN

Jeg vrider mine Hænder over Dig.

COSMUS

Hvorfor?

KVINDEN

Fordi jeg elsker Dig.

COSMUS

Du er forrykt.

KVINDEN

Ja.

COSMUS

Hvorfor elsker Du mig?

KVINDEN

Fordi jeg ikke kan Andet. Jeg græder, blot
jeg tænker paa Dig.

COSMUS

forsagt

Hvorfor græder Du?

KVINDEN

fjernt og utydeligt

— græder — — græder —

Hendes Hulken høres.

COSMUS

Hvor viger Du nu hen? famler om sig. Min Sjæl splittes som et bristende Væv, naar Du er borte, og Traadene flagre for Vinden — levende Traade, der brændes af Frosten.

Aand paa dem igjen. Lad dem atter voxes sammen.

KVINDEN

nærmere

Saa følg mig, Prins Cosmus.

COSMUS

Hvorhen?

KVINDEN

Ned i Skarnet.

COSMUS

— ned i Skarnet?

KVINDEN

helt nær

Hvad gaaer Du ind til, naar Døren *der* lukker sig efter Dig? hvad gaaer Du ind til imorgen og alle de Dage, der kommer?

COSMUS

— hvad jeg gaaer ind til?

KVINDEN

Til Alt, hvad der er koldt og tomt. Til *det*, Du kjender ud og ind, som Du kjender dine

egne Hænder. Den samme Seng, den samme
Mad, de samme Mennesker.

Er det Liv?

COSMUS

Liv?

KVINDEN

I Skarnet er der Liv. Evig Gjæring. Evigt
Røre. Jo dybere ned, des dybere Røre. Af
Skarnet er det kommet altsammen. Af Uroen
dernede, af Nøden, af Kampen, af Lidelsen.
Kom ned til mig i Skarnet.

COSMUS

Skarnet?

KVINDEN

Fornyelsen.

tager hans Haand. Kom.

COSMUS

river sig løs

Jeg har Intet at forny. Jeg er altid paa
Komedie.

KVINDEN

Ogsaa i dine Minder?

COSMUS

— mine Minder!

KVINDEN

Din Fader.

COSMUS

Fader!

KVINDEN

kaster sig voldsomt om hans Hals

Jeg bider hans Navn ind i dit Kjød, saa at
Alle kan læse det i dit Ansigt.

COSMUS

kæmper for at løsgjøre sig

Slip mig, Afsindige!

KVINDEN

i vild Jubel

Du skriger! det gør ondt. Du bløder. Du
kan bløde!

COSMUS

med et Skrig

Nu dræber jeg Dig.

Kvinden forsvinder.

COSMUS

styrter om ved Bolværket

Med hende! uden hende! — jeg kan ikke leve.

Lang Taushed.

KVINDEN

fjernt, men skarpt

Mig eller Floden!

COSMUS

rejser sig halvt

Dig eller Floden —?

KVINDEN

nærmere

Veed Du et eneste Menneske, der elsker Dig?
 — veed Du det sikkert om et eneste Menneske?

COSMUS

Nej, nej. I Djævelens Navn.

KVINDEN

bestandig nærmere

Og veed Du en eneste En, som *Du* kunde dø for?

COSMUS

falder ned paa sit Ansigt

— kan ikke elske — kan ikke — kan ikke — —

KVINDEN

helt nær

Kan, naar Du vover. Ret Dig og spring! ud,
 hvor der er Liv! ud, hvor Du ikke kan bunde!
 ud i de tusinde aabne Arme —!

COSMUS

skjælvende

— springe ud i det!

KVINDEN

voldsomt

Mig eller Floden!

Hun forsvinder i det Samme.

COSMUS

skriger vildt

Floden! Floden!

Han kaster sig ud over Bolværket.

Ved Plasket kommer et Par *Gendarmer* løbende til. De
faa fat i en Baad og ro ud efter ham.
Aareslag høres.

Kort Tid efter komme de tilbage, bærende Prinsen.

FØRSTE GENDARM

Det var en haard Tørn. Han *vilde* til Bunds.

De lægge Prinsen paa Palæets Trappe. Lygteskjæret
falder paa hans Ansigt.

ANDEN GENDARM

farer pludselig tilbage

Jøsses!

FØRSTE GENDARM

Hvad er det? — hvad bander Du for?

ANDEN GENDARM

Kjender Du ham ikke?

Einar Christiansen.

FØRSTE GENDARM

bøjer sig over ham

Prinsen! — min Salighed.

ANDEN GENDARM

Sikken Ulykke ogsaa! Troer Du, han er død?

FØRSTE GENDARM

Brystet gaaer paa ham. Vi maa ruske ham
vaagen.

ANDEN GENDARM

Kan det ogsaa passe sig?

FØRSTE GENDARM

Passe sig? Sludder. Selv om Herren er Prins,
er han vel lige godt Menneske. Han brækker
sig ikke, uden vi skubber til.

Naa, tag saa fat. Du i Kraven og jeg ved
Benene. Saa vender vi ham om, og saa ruller
vi ham.

De arbejde med Prinsen.

ANDEN GENDARM

Det var ogsaa en Tid at tage Bad paa. Hvad
Fanden har der stukket ham?

FØRSTE GENDARM

som seer, at Prinsen begynder at røre sig

Stille. Der har vi ham.

COSMUS

sætter sig halvt op, aander dybt og med Besvær

FØRSTE GENDARM

Undskyld, Deres Højhed, hvis vi tog noget
haardt.

COSMUS

seer sig forvildet om

Hvem er *det*? Hvad vil *I*?

FØRSTE GENDARM

Deres Højhed var før saa uforsigtig at falde
ud over Bolværket.

ANDEN GENDARM

Lige paa Hovedet i Floden, Deres Højhed.

COSMUS

tager sig over Panden

Floden — Floden —!

FØRSTE GENDARM

Saa tog vi os den Frihed at ro ud efter Deres
Højhed —

COSMUS

stirrer paa dem

Hvem bad Jer om *det*?

springer op. Jeg spørger Jer — hvem bad Jer?
fra dem. Lad mig gaa.

FØRSTE GENDARM

griber ham i Armen

Holdt! holdt! Denne Vej! op i Seng! Vandet
driver jo af Deres Højhed.

COSMUS

søger at samle sig

Vandet — driver Vandet?

FØRSTE GENDARM

til anden

Ring paa Klokken, Johan. Kald paa Prinsens
Lakajer.

COSMUS

Lakajer! hvad skal *de*? — Lakajer!

han bliver pludselig klar og griber anden Gendarm i
Skulderen.

Bliv her. Ikke af Stedet.

han tager dem begge i Brystet og seer fra den ene til
den anden.

Løgn og Snak, det I troer!

slipper dem. Jeg var drukken.

FØRSTE GENDARM

Ja vel.

COSMUS

seer bydende paa dem

Døddrukken, forstaaer I.

ANDEN GENDARM
med Haanden til Huen

Døddrukken. Ja vel.

FØRSTE GENDARM

Det er Noget, der kan hændes den Bedste,
Deres Højhed.

COSMUS
giver dem Penge

Ren Mund.

FØRSTE GENDARM

Vi er Folk med Konduite, Deres Højhed.

COSMUS

Godnat.

BEGGE GENDARMER

Godnat og sov vel, Deres Højhed.

Cosmus ind i Palæet.

ANDEN HANDLING

NÆSTE DAG

DEN STORE VÆDDELØBSBANE

Paa den fyrstelige Tribune sidder Fyrsten, omgivet af sin Stab. Generalen, Bispen, Prins Cosmus i hans Nærhed. Ved Siden af Cosmus, omtrent bag Fyrstens Stol, Varro.

Rundt om Banen, der er afstukket med et lavt Plankeværk, er der propfuldt af Folk.

En Smedesvend trænger sig frem gennem Mængden.

SMEDESVEND

Naada. Maa vi være her! Jeg har vel ogsaa Lov til at staa her og træ'e Folk paa Tærne.

SKOMAGER

i hans Kjølvand

Er der Noget at se?

SMEDESVEND

Naar Du rækker Dig lidt, saa sidder der no'en Mæfikker rundt om paa Hylderne. Bryste sig

ka' de. Men ta'er Du Snørlivet af dem, er der inte Meget indenfor.

SKOMAGER

til sin Kone

Det er ogsaa Noget at trække mig ud for.

SKOMAGERKONE

Giv Tid, Fred'rik. Nu begynder de strax at jolre med Hestene.

LILLE MAND

Naar de bare ikke begynder at jolre med os.

SKOMAGER

Med os? hvordan *det*?

LILLE MAND

Der er Nogen, der siger, vi kan vente en Esplosion Klokken fire.

SKOMAGERKONE

Gud fri og frels da!

SMEDESVEND

Vær De rolig, Madam. Den holder sig paa den anden Side Rakværket. Det er inte Mer end simpel Retfærdighed.

LILLE MAND

Den Pyt Fyrretræ! hvad sku' det hjælpe? —
Dynamit, det er jo li'som et ildsprudendes Bjerg.

SMEDESVEND

Satans! hva'! Og saa ligger hele Skiddet i
en lumpen Sardindaase.

SKOMAGERKONE

Uh da. La' vær'. Det er altfor uhyggeligt.

SMEDESVEND

Ja, fælt maa det sgu være, saadan lige med
Et at futte af i en halv Snes Stumper og ikke
en Gang faa en samlet Begravelse.

Og hvad har de saa for det? — Lad os bare
inte skabe os. For *mig* maa Matadorerne æde
sig li'saa ædende tykke, de vil, naar jeg kuns
har til min Fornøjelse.

LILLE MAND

Siger De ogsaa *det*, naar Rodemesteren kommer,
og naar De maa ligge to Aar i Tjenesten?

SMEDESVEND

Jeg siger ligesom min Gamle, at det bliver
dog inte bedre i voreses Levetid. Og hvad kan
det saa nytte at staa paa Bagkløerne?

SKOMAGERKONE

Pas paa, Fred'rik! Der er de med Hestene.

Væddeløbene begynde. Trængselen tager til. Afvexlende aandeløs Spænding og høje Skrig og Tilraab.

EN IMPROVISATOR

paa Taget af en Tribune

Hører I, hvor det summer og brummer?
 Hører I, hvor det bobler og skummer?
 Ikke en eneste ærlig Klang,
 ikke et fælles Grundlag en Gang.
 Lutter urene, grumsede Lyde!
 Ve, Dissonansen kan gjøre En gal.
 Tusinde Stemmer, der skogre og skryde!
 Det er Publikums Glædeschoral.
 Det er Beaumonden, den souveræne,
 der trækker ud til den store Plæne
 med hele Bærmen og Snavset i Hælene —
 Mærker I Tummelen? hører I Vrælene?

Her er vi paa Pladsen. Seer i Tribunerne?
 seer I den mægtige, spraglede Jætte,
 der ligger i Ring om den grønne Slette,
 med blinkende Skjæl, i grande Toilette?
 Her sidde Frøknerne, Fruerne, Frynerne,
 alle med Kikkert og lys Parasol;
 hist Excellencer i flagsmykket Fold,
 alle med gyldne Klemmer om Trynerne.

Her Officerer med Snørliv og Sporer
 — Adgangsbilletten har Jøden betalt —
 her de almægtige Børsmatadorer,
 der leve af Rov, men for Resten loyalt.
 Her en Professor, der en Minister,
 nærmest ved Hoffet en Hob Journalister,
 der strutte af Hovmod og Indiskretion;
 og hist, i en Klump, den forsorne Portion,
 Studenter, Svende og Infanterister.

Stemningen høj som en hvirvlende Lue!
 Paréerne sværme som Myg om en Mose.
 Man venter idag et mageløst Skue:
 Dyrplageriets Apotheose!

Hestene frem! — en stigende Dønning,
 der hastigt slaaer ud i et jublende Skrald,
 da Dyrenes Flok under Piskeknald
 jages hen over den solhede Grønning!
 Hallo! lad staa til! pres paa! hop! hop!
 Lad Piskene snærte! lad Sporerne bide!
 lad Dyret skumme om Kryds og Side,
 at Angsten kan virke som Damp i dets Krop.
 »Det gjælder min lystigste Tidsfordriv —«
 »Det gjælder et Kys hos en fornem Hetære —«
 »Det gjælder min hellige Gentlemans-ære —«
 »Det gjælder min Formue, gjælder mit Liv —«
 Og Spændingens Krampe i Luften dirrer,
 hvor tusinde Øjne stirrer og stirrer,

mens Hestene flyve, saa Sandet ryger,
og Bugen hen over Grønsværet stryger.

Tre Gange er Banen alt løbet rundt.
Maalet er nær, kun endnu et Sekund —
og I vil høre et mægtigt Tedeum
ryste Storstadens Trækolosseum.

Da — hvad nu? hvad er det for Nykker?
Hold an! hold an! saa for Pokker! pas paa!
Men alt, hvad Jockeyen saa klemmer og rykker,
Dyret kan Intet mere forstaa.
Den rasende Fart har dets Sanser bedøvet,
har lukket dets Øre, har blendet dets Syn;
det farer Maalet forbi som et Lyn —
Jockeyen skriger og ruller i Støvet.
De andre følge den førstes Spor.
Med pidskende Haler, med flyvende Manker,
med Ild i de prustende Næseboer
— et dundrende Hærtog, et vrinskende Chor —
storme de frem over alle Skranker!
ud over Publikums flagsmykte Stader,
ind mellem alle de skrigende Rader.
Uden at agte paa Titler og Rang,
uden at røres af Pompen og Stadsen,
trampe de ned i umættelig Trang,
styrte de frem i ustandselig Rasen.
Skjønhed og Ungdom, Ordner og Penge
spredes for Vinden som Avner i Enge.

Hver flunkende Laps og hver sminket Kokotte,
 Millionerne selv er komplet bankerotte.

Thi se! det er ikke Heste længer,
 der flyvende frem over Masserne sprænger,
 men Uhyrer, Drager, stinkende Dyr,
 hvis Øjne brænder, hvis Struber spyer,
 hvis Kjæver maser som gloende Tænger.
 Hvor dyrt der end jamres, ingen Pardon!
 thi den, der idag foran Skranken plæderer,
 og den, der Dommen idag exekverer,
 er *Bestialiteten* i egen Person.

Nu komme Sejrvinderne ind fra »Fyrsteløbet«. Stor Jubel.

I det Samme høres et Skud paa den fyrstelige Tribune.
 Voldsom Uro, som efterhaanden breder sig ud til Masserne.
 Der raabes: »Fyrsten er skudt.« Andre sige imod.
 Uhyre Trængsel. Adskillige falde og trampes ned.

NOGLE TIMER SENERE

PAA SLOTTET

I et Forgemak ere mange højere og lavere Embedsmænd forsamlede, alle i stor Ophidselse. Der tales højt og med stærke Gestus, den ene i Munden paa den anden. *Bispen*, som er ganske sløv af Sindsbevægelse, sidder omringet af en Skare Junkere, for hvem han beretter om Ulykken. Ikke langt fra ham staa *Generalen* og *Hofchefen* i hviskende Samtale.

Døren ind til Fyrstens Gemakker er vogtet af to Livgardister.

Pludselig høres et tusindstemmigt Raab udefra. Der bliver Stilhed i Salen.

BISP
farer sammen

Hvad var nu *det*?

HOFCHF

Det var Populariteten, Deres Eminence. Hans Majestæt viste sig paa Balkonen ud til Slotspladsen.

Førsteministeren kommer.

Det er en gammel Mand med energiske, krigerske Træk.
Han støtter sig til en Stok.

Man gjør Plads for ham.

MINISTEREN

Jeg staaer lige op af min Seng. Jeg har slæbt mig herhen.

sætter sig. Hr. General, De var med paa Tribunen. Vær saa god at fortælle mig, i alle Enkeltheder — jeg har kun saa løselig erfaret Sammenhængen.

BISP

Kuglen gik lige forbi mit højre Øje.

MINISTEREN

Der blev altsaa *skudt* paa hans Majestæt?

GENERAL

Ja, naar Deres Excellence vil tænke Dem — simpelt hen skudt, sans façon skudt. Med en lille djævelsk Tingest, som kunde skjules i en hul Haand.

MINISTEREN

Af en Officer?

BISP

— som stod bag ved *min* Stol.

GENERAL

Varro. Kapitain Varro. En yderst brav Mand. Endnu igaar, ved Routen, min Salighed, om jeg

Einar Christiansen.

ikke klappede ham paa Skulderen og sagde ham
et Par venlige Ord. Gid min Haand maa visne!
Den fortjener ikke bedre.

MINISTEREN

Men Manden skød altsaa fejl?

GENERAL

Han skød slet ikke. Eller — jeg veed Fanden
ikke. Der er Ingen, som veed det. Vaabenet
blev slaaet ud af Haanden paa ham i samme
Nu, som han løftede Armen.

HOFCHF

Det var just i det Øjeblik, hvor Hestene kom
ind fra det store Løb, og hvor Alle rakte sig
frem for at se.

MINISTEREN

Og hvem — hvem var den Lykkelige, som —?

HOFCHF

Det var hans Højhed Prins Cosmus, som
reddede Fyrstens Liv.

da nye Raab bryde løs udenfor.

Hør! det er ham, de raaber for.

MINISTEREN

i nogen Bevægelse

Prins Cosmus!

han rejser sig. Hr. Hofchef. Vær saa god at melde mig hos hans Majestæt.

HOFCHÉF

Det gjør mig meget ondt. Men hans Majestæt vil Ingen modtage. Han venter Prins Constantin.

MINISTEREN

forskrækket

Hvad siger De?

HOFCHÉF

Det Første, hans Majestæt foretog sig, saasnart han kom lidt til sig selv, var at sende Bud efter hans Højhed.

MINISTEREN

Og dette Skridt har han foretaget paa egen Haand?

HOFCHÉF

Jeg er ligesaa forbauset som Deres Excellence. Vi er alle — kan jeg sige — noget opskræmte. Men Forklaringen maa vel søges deri, at Prins Cosmus — at det var ham, som . . .

MINISTEREN

Jeg tager alt Ansvar paa *mig*. Jeg *maa* tale med hans Majestæt, før Prins Constantin kommer.

HOFCHF

Jeg tør ikke, Deres Excellence.

MINISTEREN

tager ham afsides

Hør nu Fornuft.

Hans Majestæt er, hvad jeg finder særdeles naturligt, for Øjeblikket i en Stemning af Skræk og Ophidselse, som ikke tillader ham at handle med den fornødne Ro og Koldblodighed.

Det er derfor af yderste Vigtighed —

Enten maa Prins Constantin lide sin Faders Skjæbne, eller ogsaa maa man lade, som om han ikke var til. At fastholde dette Standpunkt er idag af større Betydning end nogensinde før.

HOFCHF

Jeg forstaaer Dem tilfulde, Deres Excellence.
Naar jeg blot turde — —

Jeg skal gjøre et Forsøg.

Han gaaer mod Døren, der fører til Fyrstens Gemakker.
I det Samme melder

EN GARDIST

fra Forværelset

Hans Højhed, Prins Constantin.

HOFCHF

standser raadvild

Prins Constantin træder ind.

Hans Komme vækker stærk, men hviskende Opmærksomhed.

CONSTANTIN

til Hofchef

Hans Majestæt har ønsket at se mig.

HOFCHF

der samtidig sender Ministeren et opgivet Blik

Hans Majestæt venter Deres Højhed i det inderste Gemak.

Prins Constantin gaaer gjennem flere Sale, indtil han kommer til Kabinettet med Familieportræterne.

Foran dette træffer han en gammel Tjener, der melder ham hos Fyrsten.

Da Constantin træder ind i Kabinettet, sidder *Fyrsten* i en lav Lænestol, sammensunken og udmattet. Hans højre Arm hviler om Nakken paa hans *lille Søn*, der staaer ved Siden af Stolen og er optaget af en stor Hund, som ligger ved hans Fødder.

Fyrsten springer op ved Constantins Komme og gaaer ham i Møde med udstrakte Hænder.

FYRSTEN

Saa megen Ulykke maa der til, for at vi to kan mødes.

CONSTANTIN

staaer kold og stiv

Vi maatte mødes, denne ene Gang.

FYRSTEN

Veed Du, hvad der er skeet?

CONSTANTIN

Ja.

FYRSTEN

— at en af mine egne Officerer, en Mand med et smukt, aabent Ansigt, et i alle Livets Forhold hæderligt Menneske — bag min egen Stol, med en simpel Revolver —!

CONSTANTIN

Ja.

FYRSTEN

Og dog har Du Hjerte til at nægte mig din Haand?

Er Du klar paa, hvad dette betyder? — Svamp i Gulvet paa mit eget Palads — Gift i mine Brønde, Krudt i mit Saltkar! Der bag Døren kan han staa, eller ligge under den Sofa, eller krybe frem under min Seng, bedst som jeg sover.

Men det siger jeg Dig: i disse Rædsler har ogsaa Du Skyld. Alle, der ikke staaer Haand i Haand med mig, har Skyld i dem. Og det siger jeg Dig, endnu stærkere: at Alle, der ikke for Fremtiden ville staa Haand i Haand med mig, dem *lænker* jeg til mig.

CONSTANTIN

haardt og fast

Hvem har skabt de Rædsler?

FYRSTEN

halvt truende

Constantin —!

CONSTANTIN

Og hvem kunde have sat Bom for deres Væxt?

FYRSTEN

Naar Gud ikke selv vil —

CONSTANTIN

Fader kunde have gjort det.

Og nu er jeg ved *det*, som jeg staaer her for at sige.

Havde *din* Fader ikke dømt *min* til evig Taushed, saa var *Du* maaske bleven forskaanet for denne Dags Gru. Hele Faders Liv, al hans Stræben gik ud paa at hindre det Forfærdelige, som nu paany er skeet, og som vil hænde igjen og tusinde Gange igjen — indtil I bøjer ind i det Spor, som var Livsvejen for ham: Forsoningen, Udjevningen gennem Fyrstens eget Exempel.

FYRSTEN

Lad de Døde hvile. Det var jo ikke mig, der dømte, og ikke Dig, der blev dømt.

CONSTANTIN

Ligemeget. Det er dog hin Dom, der skiller os ad. Og før den er sonet, før er der ingen Bro over Kløften imellem os. Medlidenhed kan ikke lægge den, Frygt endnu mindre.

FYRSTEN

Var der Brøde i den Dom, min Fader fældede, er der saa ikke Soning nok i —?

CONSTANTIN

Du *tilstaaer*, der var Brøde?

FYRSTEN

Jeg kan ikke tilstaa, hvad jeg ikke veed.

CONSTANTIN

Du *veed* —

FYRSTEN

heftigt, dog ikke uden Værdighed

Jeg veed, at din Faders Syn paa Fyrstens Stilling og paa Folkets Tarv var et andet end *min* Faders. Den Frihed, som han tog for sig selv, og som han fordrede for Andre —

CONSTANTIN

— som han vilde opdrage Andre til.

FYRSTEN

— var Brud og Oprør mod hans Slægts Traditioner og mod Rigens Lov.

CONSTANTIN

Ikke Brud nok til at fælde ham. Du veed bedst selv, hvorledes Anklagen lød, hvorledes den *maatte* lyde for at kunne styrte ham. Thi det er den samme, der vil blive rejst mod *mig*, naar Du, som Du siger, *lænker* mig til Dig.

FYRSTEN

skriger nervøst

Nødværge, Nødværge, Constantin!

CONSTANTIN

Ogsaa naar jeg siger Dig, Øje i Øje, at er der Noget i Verden, som forfærder min Sjæl, saa er det den Oprørsaaend, som idag har sigtet mod dit Hoved.

FYRSTEN

Hvorfor er Du da saa uforsonlig? — er det ikke som et Fingerpeg fra Gud, at Cosmus idag skulde redde mit Liv, just han, som dog ogsaa er din Faders Søn.

CONSTANTIN

Et Fingerpeg — i hvad Retning?

FYRSTEN

Til os om at blive Venner.

CONSTANTIN

Til *Dig* om at sone Brøden mod Fader.

FYRSTEN

Naar man seer os sammen, deri ligger jo
Soningen.

CONSTANTIN

Deri ligger kun, at *jeg* har givet Kjøb.

FYRSTEN

Men gives da der et Middel?

CONSTANTIN

Ja. Et eneste. En klar og tydelig Tilkjendegivelse for Land og Folk.

FYRSTEN

Du, som lever for at ære din Faders Minde,
Du forlanger, at jeg offentlig skal vanære min?

CONSTANTIN

seer et Øjeblik paa ham

Saa send mig dine Lænker.

gaaer mod Døren

Under de sidste højrøstede Repliker er Drengen bleven
ængstelig og nærmer sig Faderen.

FYRSTEN

Hvorfor drive mig til det Yderste?

CONSTANTIN

Der er Ingen, som vil drage Dig til Ansvar
derfor.

gaaer videre mod Døren.

FYRSTEN

stille

Min egen Samvittighed.

CONSTANTIN

standser og seer forundret paa ham

FYRSTEN

Ja. Min egen Samvittighed.

Jeg agter Dig, Constantin. Du har Navn for
at være højmodig. Saa vær det ogsaa mod
mig og mod det Land, hvis Søn Du er.

En aabenbar Splittelse *nu*, mellem os, kan
faa Følger, som Ingen kan beregne. Bring ikke
større Nød over Riget end den, som har ramt
det idag.

CONSTANTIN

varmt

Stod det saasandt i min Magt at lindre den Nød!

Men den fjernes kun ad een Vej: Oprejsning
for Faders Minde og derigjennem for hans Sag.

FYRSTEN

er bleven opmærksom paa Drengen, tager ham om Hovedet
og drager ham ind til sig, siger derpaa tøvende og
stiltfærdigt

Jeg gifter mig igjen, som Du veed. Det er
et stort Ansvar, jeg tager paa mig. Men det
Ansvar vilde lettes mig, hvis jeg vidste, at Du
. . . . jeg sætter jeg sætter, at jeg faldt
bort.

seer paa ham og siger med Overvindelse.

Constantin — vil Du — for det Tilfældes Skyld
— være Formynder for min Søn?

CONSTANTIN

studser og betragter ham forskende

FYRSTEN

— og indtage den Stilling i Regeringen, som
deraf maatte flyde?

Var den Tilkjendegivelse Dig klar og tyde-
lig nok?

CONSTANTIN

lukker Øjnene et Øjeblik; seer saa paa ham og siger
tungt og fast

Ja. Deri var der Oprejsning.

FYRSTEN

Al den, Du kunde forlange?

CONSTANTIN

Al den, jeg kunde forlange.

FYRSTEN

Saa ræk os din Haand.

CONSTANTIN

træder et Skridt tilbage

Ikke nu. Du er skræmt og nervøs. Imorgen tænker Du anderledes, naar Angsten har sat sig.

FYRSTEN

Tanken er gammel hos mig. Du kan spørge din Broder.

CONSTANTIN

Og Du skulde ikke *vide*, Du har Noget at sone!

FYRSTEN

griber hans Hænder

Haanden, Constantin, Haanden. Helt ind til mit Hjerte. Der finder Du mit Svar.
Han omfavner ham heftigt.

I samme Nu træder *Prins Cosmus* ind. Han seer urolig og forstyrret ud.

FYRSTEN

gaaer ham i Møde

Endelig! endelig! Jeg har ventet Dig hver Minut.

COSMUS

er standset brat ved at se Broderen

Constantin!

FYRSTEN

Ja, Constantin og Du —

tager Brødrenes Hænder. I er her begge. Jeg holder Jer begge i Haanden, og jeg holder Jer fast. Jeg vil tro, Vorherre selv har sendt mig det Skud, naar det fører os sammen.

Cosmus, jeg skylder Dig mit Liv.

COSMUS

stivt

Deres Majestæt skylder mig Intetsomhelst. Jeg saae Kapitainen løfte sin Haand, og der var Noget i Bevægelsen, som var mig paafaldende. Jeg veed ikke, hvad jeg tænkte, men den gjorde mig angst. Saa greb jeg ham i Armen, rent instinktmæssig. Det er det Hele.

FYRSTEN

Tag nu ikke den Glæde fra mig.

COSMUS

heftigere

Jeg *vil* ikke takkes. Ikke af Deres Majestæt og ikke af Folket. De skriger som besatte. Jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde.

Men nu seer jeg det.

FYRSTEN

Hvad seer Du?

COSMUS

Jeg seer *Constantin* her, i dine Arme.

Hvad er vi Mennesker dog for Muldvarpe!
Det Største, vi gjør, det gjør vi i Blinde.

FYRSTEN

Til Guds Ære, Cosmus.

COSMUS

Og til vor egen Fornedrelse. Alting kommer
fra Himlen, Intet kommer fra os selv, og Intet
forstaaer vi.

CONSTANTIN

Du er syg, Cosmus.

COSMUS

Ja. Dette har grebet mig stærkt. Deres Majestæt
vil derfor undskylde, at jeg trækker mig tilbage.
gaaer, men standser. Hvor har I gjemt ham?

FYRSTEN

Hvem?

COSMUS

Kapitainen.

FYRSTEN

Paa Fæstningen.

COSMUS

Jeg maa tale med ham.

FYRSTEN

Hvorfor?

COSMUS

Fordi jeg *vil* forstaa. *Jer* siger han Intet.
Men *min* Tunge kan maaske løse hans.

Jeg beder Deres Majestæt, at De giver Deres
Ordre.

FYRSTEN

Naar Du ønsker det. Vel.

COSMUS

Endnu iaften?

FYRSTEN

Endnu iaften.

COSMUS

Tak.

med et haanligt Blik til Constantin.

Godt Udbytte, mine Herrer, i Familiens Skjød.
bort.

FYRSTEN

fører Drengen over til Constantin

Og endnu iaften skal Folket erfare, at Du er
bleven Rigsværge for min Søn.

AFTEN

MILITÆRFÆNGSEL

Over en læderbetrukken Brix hænger en Lampe, der svagt oplyser Rummet. Ude paa Gulvet et Par Træstole.

Vagtens taktfaste Skridt høres udenfor paa Gangen.

Varro ligger paa Brixen, med Armene under sit Hoved, stirrende opad, ubevægelig.

Vagten aabner Døren for *Prins Cosmus*, som er i straalende Uniform.

Han bliver staaende et Øjeblik indenfor Tærskelen uden at røre sig, betragtede Varro, som bliver liggende i samme Stilling. Saa byder han Vagten at fjerne sig og gaaer et Par Skridt frem.

COSMUS

Godaften, Kapitaen.

Han lægger under det Følgende Hat og Kappe fra sig.

VARRO

sender ham et forundret Blik, rejser sig halvt og bliver siddende

COSMUS

Igaar gik vi paa Slottet Arm i Arm og udøst vore Hjerter for hinanden. Dengang anede vi ikke, at vi nu skulde sidde her for at gjøre det Samme.

Vi er bleven hinandens Skjæbne, Kapitain Varro.
Begge tie længe. Cosmus sætter sig.

COSMUS

Jeg beder Dem tro, hvad jeg nu siger Dem.

VARRO

tier

COSMUS

heftig

Jeg vidste ikke, hvad jeg gjorde. Jeg vidste hverken, hvad *De* vilde med Pistolen, eller hvorfor *jeg* slog til den. Min egen Haand forarger mig. Jeg kunde hugge den af.

VARRO

Deres Højhed veed ikke, hvad *De* selv siger.

COSMUS

Jeg veed, at een Bevægelse hos *Dem* affødte en anden hos *mig*. Og jeg veed, at med de to Bevægelser var Menneskers Liv og Død besluttet.

Andet ikke. Afgjørelsen laa i min Haand uden at ligge i min Villie. Og De, som er Villie fremfor Nogen, jeg har kjendt, De maa kunne forstaa, hvor det ækler en Mand at blive brugt af det raa Tilfælde som en Dukke, man trækker i en Snor.

Han har rejst sig i Bevægelse, gaaer lidt op og ned. Derpaa sætter han sig igjen, nærmere ved Varro end før.

COSMUS

Kapitain, jeg har en Bøn til Dem. Det er derfor, jeg kommer.

Bliv fri og giv *mig* Deres Fængsel.

VARRO

seer forundret paa ham med et halvt Smil

COSMUS

De seer, jeg har majet mig ud i min fineste Gala. Generalsepauletter, mine højeste Ordener. Tegnene paa min grænseløse Værdighed. Æresbaandene, som kun gives til dem, der har gjort sig fortjente ved Tapperhed i Krigen. Stjernerne, som stiftedes for dem, der har gavnet Staten ved fremragende Talent og opofrende Sjælsstyrke. Jeg har dem allesammen. Der er ikke den Dyd, jeg ikke er belønnet for, ikke den Daad, jeg ikke har bestaaet.

springer op. Træk i Guldpapirstadsen. Tag Gøglerhatten paa. Stik Brillanterne i Brystet og hæng det hvide Baand om Skulderen. Saa er der Ingen, som vil standse Dem paa Vejen herfra. De vil krybe for dem, alle, som de kryber for *mig*. Saa saare De viser Dem, slaaer de Øjnene ned i hundsk Ærbødighed, blandede af Glansen. Om *Manden*, der bærer den, er der Ingen, som spørger.

VARRO

Undtagen jeg selv.

Har *De* ikke været Herre over Deres Handlinger, saa er *jeg* det over mine. Jeg har *villet* dø, og jeg *maa* dø. Jeg har Tusinders Ære at vogte.

COSMUS

Det er ikke for Deres Skyld, at jeg beder Dem, Kapitain, men for *min* —!

VARRO

seer paa ham

COSMUS

sætter sig hos ham

Ja. For *min*.

Hør mig. Jeg taler her, som man taler i sit Lønkammer.

Jeg sprang i Floden inat for at drukne mig. Saa led var jeg blevet ved Livet. Men Livet var ikke ledt ved *mig*. Det havde Brug for mig idag, i en stor Bedrifts Tjeneste; og nu staaer det for mig i al sin gaadefulde Vælde og kræver, jeg skal *forstaa*, forstaa, hvad det vil med mig, forstaa Sammenhængen — — om der *er* nogen.

VARRO

Sammenhængen er den, at Fyrsten skal leve. Derfor slog De til Pistolen.

COSMUS

Sammenhængen er den, at *De* skal leve. Derfor faldt Afgjørelsen i *min* Haand. Og redder jeg *Deres* Liv, saa bliver der dog ogsaa som en Smule Mening i mit eget.

VARRO

vil svare

COSMUS

lægger sin Haand over hans

Lad mig tale ud.

Da jeg var tyve Aar gammel, blev min Fader forviist. Constantin fulgte ham i hans Lidelser. Men jeg blev her tilbage i Pragt og Overflod og Nydelse. Jeg forraadte ham uden et Suk.

Hans Skjæbne havde gjort mig ligegyldig overfor Alt, hvad der hedder Alvor i Livet.

Indtil idag. Ja. Indtil idag — da jeg slog Pistolen ud af Deres Haand. Da vakte jeg til et Had, som jeg selv ikke vidste, jeg bar paa. At *jeg* skulde redde hans Liv — jeg, jeg! det var som en frygtelig Haan over min egen Fejghed.

Forstaaer De saa, hvorfor jeg er kommen til Dem iaften?

VARRO

Deres Højhed —

COSMUS

Had mig kun, men tro mig. Tro, at det er en ærlig Mand, som sidder her og lægger sin Sjæl nøgen for Dem, en fortvivlet, som kæmper for at grave sig ud af Forraadnelsen, en søgende, som dør, hvis han ikke faaer sonet sin Lige-gyldigheds uhyre Brøde.

Gjør De, hvad jeg beder Dem om, saa *er* den sonet, for saa er jeg en fri Mand, hvad der end skeer med mig. Gjør De det ikke, saa tvinger De mig til at dø som et Udskud blandt Mennesker.

VARRO

De spilder Deres Ord. Jeg har ikke noget Valg. Jeg har røgtet mit Livskald. Jeg er ude af Sagaen. Jeg skubbes ned i Graven til mine

Forgængerens Lig, og den næste træder frem af Rækkerne.

Ikke et Ord mere, Deres Højhed.

COSMUS

Varro — —

Han sidder længe taus og seer paa ham.

De er langt borte i Deres Tanker. De hører slet ikke efter mere. Mit Liv og min Død er Dem den ligegyldigste Sag i Verden. Naturligvis.

Saa siig mig kun Et, før vi skilles. Hvad betyder det, at *De*, en Officer i Majestædens Armé — —!

Hvorledes er De blevet det Menneske, De er?

VARRO

Ad samme Vej som *De* er blevet den, De er. Gjennem Fædrene.

COSMUS

Jeg er et vildt Skud paa en gammel Stamme. Men De er selv Stamme.

VARRO

Vore Slægter er lige gamle, Deres Højhed. Og de har begge samme Alder som den retfærdige Gud.

COSMUS

Den retfærdige Gud?

VARRO

Deres Slægt, det er den, som han velsignede, fordi dens Førere dræbte hans Fjender og huggede hans Navn i Sten, i alt det, som er selvstolt og mageligt, og som ikke kan røkkes. Og til Tak gav Gud den retfærdige dem et Navn, som skulde frygtes og hugges i Sten og trykke Jorden ligesom hans eget. *Deres* Tradition, det er *Navnets* Tradition. Navnet hersker, Navnet forpligter, Navnet straalere.

Jeg har intet Navn, intet Udadtil. Min Tradition er mørk som Hjerteblood og Jord. Den fødtes som indeklemmt Graad. Saa blev den knurrende Nag. Og nu er den luende Had. Den er Menneskenes Trang til at eje Jorden selv, uden Knæfald og Tak. Og faaer den ikke Jorden, saa sprænger den den engang. I Aartusinder er den voxet og voxet. Gjennem skjulte Aarer har den bredt sig over hele Kloden som flydende Syre. Den huses og skjærmes i Hjerter og Hjem, hvor I ikke aner dens Tilværelse. Jeg har drukket den af min Moders Bryst, som mine Lunger suge Luft. Den er mit dybeste Væsen, min sikreste Tanke, skjønt jeg aldrig har spurgt hverken hvorfor eller hvorfra.

Kort Taushed.

COSMUS

— Hvem var *Deres* Fader?

VARRO

En anden og større end den, jeg fik Navn efter.

COSMUS

Har De Børn eller Søsken?

VARRO

tier

COSMUS

De tør ikke tro mig?

VARRO

Nej. I Tusinders Navn.

COSMUS

Og hvis De kunde svare i Deres eget?

VARRO

Jeg dør for min Arv. Deres tager Livet af Dem. Dermed er vore Slægters Fremtid bestemt, og dermed er alle Spørgsmaal besvarede.

COSMUS

smiler let

Ogsaa det om *min* Fremtid?

VARRO

haardt

Ogsaa *det*.

Ny Taushed.

COSMUS

Siig mig, Kapitain —

Troer De paa et Liv efter dette?

VARRO

Hvorfor spørger De?

COSMUS

Fordi jeg ønsker mig et, jeg kunde gaa ud af som en fri Mand.

VARRO

Jeg troer paa en Fortsættelse.

COSMUS

I Himlen?

VARRO

Nej. I dem, der elsker os.

COSMUS

Saa lever De i *mig* efter denne Dag.

rejser sig. Vil De række mig Deres Haand?

VARRO
gjør det

COSMUS

Tak.

slaaer Kappen om sig. Godnat, Kapitain.

VARRO

Godnat, Deres Højhed.

Cosmus bort.

Varro lægger sig tilbage paa Brixen i sin forrige Stilling.
Vagtens Fodtrin høres paany.

MIDNAT

UDENFOR FÆNGSLET

Prins Cosmus kommer ud fra Fæstningen. Staaer en Stund og seer op til de højtliggende Gittervinduer. Gaaer derpaa bort i Retning af Slottet.

Hans Sind er i Oprør efter Samtalen med Varro. Hans Tanker skrige efter Luft.

I Nattens Mørke hører han Stemmer omkring sig.

STEMMER FRA SLOTTET

Magten, Magten, fra Fædrene arvet,

Magten er vor!

Allemandstarvet,

Stormagtsbehovene

røgtes kun sundt, naar de skjøttes af Lovene,

Magten har bygget af viede Sten

og hvælvet til høje, ildfaste Sale,

trygge mod Tidernes Men:

Kirkens, der hviler paa Korstræets Gren,

Fyrstens, der runger af Guddommens Tale.

Jern er vor Dragt, og Malm er vor Saal,
 men Guld er vor Haands Overflødigheds-skaal
 for Alle, der Gud og os i Vold sig befale.

STEMMER FRA MØRKET

Frit vil vi støbe os,
 selv vil vi døbe os.

Selv vil vi forme os Menneskeæren,
 Kjærlighedsmaalet, Salighedslæren.

STEMMER FRA SLOTTET

Læren er vor, og der er kun den ene.
 Gud har sat Navn under Alt, hvad vi mene;
 derfor er Korset, det hvide, det rene,
 Tegn i vort Flag.

Magten og Retten, af Fædrene grundet,
 lovstærk og gudstro, med Palmer omvundet,
 Magten og Retten er vor til den yderste Dag.

STEMMER FRA MØRKET

Flam som en Fakkell, hver Draabe, vi bløde!
 Lys som en Kjerte, hver Taare, vi øde!
 Hellig er Kvalernes baalfødte Vielse.
 Ild er Undfangelse, Ild er Befrielse.

STEMMER FRA SLOTTET

Himlen vil græde sin dyreste Regn,
 kvæle hver Gnist under Syndflodens Tegn.

STEMMER FRA MØRKET

Stofferne skifte i evig Forbrænding!
 Ild, Du er Driften i Jordkuglens Skjød.
 Livsevnens Styrke, Kræfternes Spænding
 bundet i Glød.

Ild, Du er vor, Du er Lyn, Du er Gry!
 rummer de knitrende Ravstraalers Under.
 Ild, Du er Regnbuens Fredstegn i Sky,
 naar Sejren har lægt vore Vunder.

STEMMER FRA SLOTTET

Evig er Aanden, der skrev vore Love,
 evigt er Løftet, der signed vort Ry;
 evig vil Himlen vort Retsbrev forny
 og give Alverdens Lidende Ly
 hos os, at de trygge kan sove.

STEMMER FRA MØRKET

Tankerne vaage, Tankerne vaage!
 Tusinde Hamre med glødende Næb
 gnistre og banke i vaandefuldt Stræb
 under Øjnenes graadtændte Laage.
 Trælleaag knægte os, Hundereb svide os —
 Aandedrag — Vaandedrag!
 hør, hvor de slide os.
 Langsomt vi fægte os, bore os, vride os
 ud mod den blaanende Dag.

TREDIE HANDLING

NOGLE UGER SENERE

AABEN VEJ I BYENS UDKANT

En højtliggende Kirkegaard ikke langt borte. Floden til den anden Side.

Aften, der selv efter Solens Nedgang længe holder sig lys.

Vera kommer ud fra Kirkegaarden. *Prins Cosmus* følger hende i nogen Afstand og kommer hende efterhaanden nærmere. Hans Klædedragt er mørk og forsømt.

Vera naaer en Allé, som fører ned til Floden. Her indhentes hun af *Prinsen*.

COSMUS

Min Frøken, stands et Øjeblik, eller tillad mig blot at gaa hundrede Skridt ved Deres Side.

nærmere. Tyve Dage i Træk har jeg nu seet Dem gaa over Kirkegaarden der. De har smykket hans Grav med Deres Fodtrin. Blomster turde De ikke bringe, fordi De vil leve for at hævne ham.

Min Frøken, vær barmhjertig mod et Menneske, der sørger over den Samme som De. Jeg talte med ham i Fængslet. Men Bud og Hilsen har jeg ikke. Det behøves ikke mellem os.

VERA

sagtner sin Gang

COSMUS

Ogsaa jeg er gaaet daglig over Graven for at styrkes af hans Aand. Nu styrkes jeg ved at se paa *Dem*. De har hans dybtblaa Øjne, hans kjækt-krusede Haar og hans faste Mund.

Kom. Lad os følges langs med Floden her, hvor der er ensomt.

VERA

drejer uvilkaarligt ned ad den Vej, han anviser

De følges nu en Stund i Taushed ad en skyggefuld Sti.

COSMUS

Min Frøken, vær barmhjertig og tal til mig, prøvende — for Deres Broders Skyld.

Deres Øjne mødes kort, men fast.

COSMUS

Fra den første Dag, jeg saae *Dem*, er De gledet uafviseligt ind i mit Liv. Da min Sorg

drev mig ud til Graven, anede jeg ikke, at det var Dem, jeg søgte. Men næppe saae jeg Dem komme, før jeg vidste, at det var for Deres Skyld, jeg var gaaet derud — vidste det saa sikkert, som et Barn troer paa sin Gud. Og Deres Billede har hvilet i mit Øje siden den Dag. De er der, naar jeg lukker det, og De er i min vageste Tanke som i min heftigste Smerte. De er i mit Fodtrin, fordi de alle kun føre mod *Dem*. Jeg har blandet Taarer med Dem. Jeg tilhører Dem i uendelig Vemod. Derfor tal til mig.

VERA

uden at løfte Blikket

Jeg har ogsaa lagt Mærke til *Dem*. Og jeg har tænkt paa, hvem De vel kunde være.

COSMUS

En Officer som Deres Broder.

VERA

De saae ham i Fængslet?

COSMUS

Jeg var den sidste, han trykkede i Haanden.

VERA

griber heftigt hans Haand og trykker den

COSMUS

Tak.

VERA

Jeg forstaaer, at De maa have kjendt ham
nøje, siden De veed, han har en Søster.

COSMUS

— De ligner ham meget.

VERA

Vi blev født paa samme Dag.

De vandre videre i Taushed.

En ung Bonde gaaer dem syngende forbi.

BONDEN

Den Vedbend har ej Blomster og intet Farvespil,
men stærke er dens Blade og brede.
Hvad højest jeg har elsket, den varsomt dækker til
som Hænder, der vil værne og frede.

Farvel, min gamle Moder, der Liv og Blod mig gav,
jeg kaldes ud i Verden, den vide.
Men tro den stille Vedbend vil vogte din Grav
med Rankerne stærke og stride.

Vera er standset.

Sangen taber sig. De staa begge og lytte efter den. Deres
Blikke mødes mildt, og de sende hinanden et stille Nik.

COSMUS

Saa er De ikke vred, fordi jeg talte til Dem?

VERA

gaaer videre

Han sagde, der vilde komme Mange for at trøste mig. De er en af dem.

COSMUS

Jeg er en af dem, hvis De vil give mig Lov til at være det.

VERA

Jeg har seet det paa Dem, at De bar *min* Sorg, at ogsaa De var under den store Fortvivelse. Og det har trøstet mig. Ogsaa De er gledet ind i mit Liv, og jeg synes, jeg har talt med Dem mange Gange før.

Dog ønsker jeg, De havde tiet. Der er Uro i Deres Ord; de er som Lys, der vækker En af Drømme. Det var skjønnere før, da vi mødtes i Fjernhed og Løndom, i de Tanker, vi bar hos os selv, og i vore tause Taarer.

COSMUS

Saa tier jeg.

VERA

Men De *har* talt. Og medens De talte, saa var det, som om jeg kom til et fremmed Land — over Havet. Og Vejen tilbage har jeg glemt.

COSMUS

Længes De tilbage?

da hun tier. Beder De mig gaa?

VERA

Ja.

COSMUS

Men imorgen?

VERA

Imorgen sees vi igjen.

COSMUS

Og tier? — Troer De, vi kan det?

VERA

stille

Nej.

COSMUS

Nej.

De gaa tause et Stykke.

COSMUS

Hvert Skridt, vi gaaer, fører os nærmere sammen. Og tier vi nu, og selv om vi ogsaa kan tie imorgen, der kommer den Dag, hvor Ordene vil strømme over vore Læber som Taarerne af de Øjne, der ikke længer kan bære Hjertets Fylde. For vi tænker paa hinanden, naar vi ligger vaagne inat, og vore Tanker har kun en eneste Længsel,

den at tale. Ingen Mennesker har Mere at sige hinanden end vi to. Saa vær da barmhjertig og hør paa mig.

VERA

Tal om Varro.

COSMUS

Jeg har aldrig mødt en Villie som hans. Han var solbrændt af Villie, barket af Villie. Han var, som Menneskene var, før de lærte at rødme.

VERA

Ja, ja. De har kjendt ham.

COSMUS

Han troede hverken paa Godt eller Ondt. Men han troede paa sig selv, som Folk i Urskoven gjør det.

VERA

Der hører vi ogsaa hjemme. I store, stille Skove, hvor store Fugles Vingeslag er den eneste Lyd. Floden og jeg, vi taler ofte derom. Den kommer fra de samme Skygger.

COSMUS

seer paa hende

Ja, den Vej er det, at Floden skal føre os, indad i Landet, opad mod Skovene.

VERA

Hvad tænker De paa?

COSMUS

Jeg tænker paa de mange Lig, der driver
nedad med Strømmen.

VERA

— Hvad sagde han til Dem, da De sidste
Gang saaes?

COSMUS

Han sagde, at han troede paa et Liv efter
dette — i dem, der elsker ham.

VERA

I os.

COSMUS

Ja. I os.

De gaa videre.

Ved en Omdrejning af Vejen sidder et Par *unge Piger* i
Græsset ved Floden og synger, medens de binde Kranse
af Straa.

PIGERNE

Den hvide Lyng med sit ranke Spir,
der staaer og længes i Dale —
fæst den i Hat og sæt den i Bryst,
da hører Du Sommeren tale.

Den hvide Lyng under Jomfrugran,
saa dybt i de dybe Skove!
langt maa I søge og langt omsonst
for Lykken tilsidst at love.

Den hvide Lyng
Sangen dør hen.

COSMUS

At gaa med *Dem*, det er som at gaa over
Bjerger. Intet er for højt, og Solen skinner paa
dem alle. De er som den Lykke, der aldrig
gjør træet.

VERA

Gjør Lykken træet?

COSMUS

Har De aldrig været lykkelig, siden De spørger?

VERA

svarer ikke; og da han paany vil tale, betyder hun ham,
at hun beder ham tie

De gaa tause ved hinandens Side, indtil hun standser
udenfor sit Hjem, et lille Hus ved Floden.

VERA

Godnat. Her boer jeg.

COSMUS

Her?

VERA

Ja. Nu har De fulgt mig hjem.

COSMUS

Tak, fordi jeg maatte.

Vi sees imorgen?

VERA

Paa det samme Sted.

COSMUS

Jeg gaaer den samme Vej tilbage og tænker
det Samme om igjen, hvert Ord, vi har talt.
Og jeg kommer her forbi endnu en Gang iaften.

VERA

Jeg ligger vaagen og hører Deres Skridt.

COSMUS

Godnat. Nu gaaer jeg opad, mod Skovene.
Han trykker hendes Haand og gaaer fra hende.

VERA

staaer et Øjeblik taus og seer efter ham, pludselig ligbleg.
Saa udstøder hun et kort, halvkvalt Skrig og gjør et Skridt
imod ham

COSMUS

vender sig

De stirre paa hinanden.

COSMUS

Hvad fejler Dem? mod hende. For Guds Skyld —

VERA

forfærdet

For *Guds!*

COSMUS

bøjer sig imod hende

Elskede —

VERA

løfter Haanden

Gaa. Eller jeg slaaer Dem.

COSMUS

viger tilbage

VERA

Jeg er forraadt. De er ikke en af Vore. De
kjender ikke Tegnet.

COSMUS

Tegnet?

VERA

Vogt Dem! vogt Dem nu!

COSMUS

Hør mig —

VERA

Hvem er De? — *Hvem er De?*

COSMUS

Prins Cosmus.

VERA

gjenkjender ham, staaer som forstenet

COSMUS

— som gjerne vilde givet sit eget Liv for at
frelse Deres Broders.

VERA

slaaer Hænderne sammen over sit Hoved

Prins Cosmus!

Hun styrter i vild Flugt ind i Huset.

COSMUS

vil følge efter, men standses af den laasede Dør

Da Natten bliver mørk og Stjernerne tændes, staaer han
der endnu.

Omsider gaaer han langsomt den samme Vej tilbage.

NÆSTE DAG

PAA SLOTTET

En Del Herrer, som have deltaget i Taffet, bevæge sig rygende og kaffedrikkende gjennem Salonerne. Der samtaler dæmpet og trykket, med idelige Øjekast til Fyrstens private Gemak, hvor Fyrsten og Førsteministeren sidde i dyb Samtale for lukkede Døre.

Fyrsten er bleg, tager sig hyppigt over Øjnene og ryger nervøst. *Ministeren* er i en stærk Ophidselse, som han forgjæves søger at bekæmpe.

MINISTEREN

Men naar Sagen er urokkelig afgjort, som Deres Majestæt behager at udtrykke Dem, er jo al videre Tale overflødig. Der staaer da kun een Ting tilbage for *mig*: at indgive min Demission.

FYRSTEN

Deres Excellence vil ikke være blind for, at Deres Tilbagetræden i dette Øjeblik desavouerer min Politik paa en Maade, jeg umuligt kan ønske.

MINISTEREN

Min Begjæring om Afsked kan dog neppe komme overraskende for Deres Majestæt. Jeg har gjentagne Gange loyalt og uskrømtet udtalt mine Betænkeligheder ved det efter mit Skjøn overflødige og derfor urigtige Skridt, som Deres Majestæt har foretaget overfor hans Højhed Prins Constantin.

FYRSTEN

Og jeg troer, at det Skridt er det klogeste og betydningsfuldeste, jeg har vovet under hele min Regering.

MINISTEREN

Der ligger i *det* en Indrømmelse af tidligere Uret hos den Regering, Deres Majestæt har taget i Arv, og hvis levende Repræsentant jeg endnu er. Det er mig umuligt at underskrive denne Indrømmelse.

FYRSTEN

Saae Deres Excellence da hellere, at Regeringen *faldt* paa sin Uret?

MINISTEREN

Regeringen har altid og ubetinget Ret, Deres Majestæt.

FYRSTEN

med stor Heflighed

Og hvis nu Varro havde skudt mig ned, og

et Oprør var brudt ud? hvad saa? hvem kunde saa borget for Følgerne?

Min Farbroders Parti er ikke stort, men det er stærkt. Og Constantin er elsket af Folket. Nu er han vundet for *min* Sag. Nu er Riget reddet for min Søn.

MINISTEREN

Og for Prinsens konstitutionelle Reformer.

FYRSTEN

De er en kortsynet Mand, Deres Excellence. Lad min Fætter først se Magten og dens Ansvar paa nært Hold, ikke blot i sine Drømme, og jeg skal tage meget fejl, om han ikke frivillig bøjer ind i vort Spor. Jeg beder Dem bemærke, at jeg siger *vort*.

MINISTEREN

De kjender neppe hans Højhed til Bunds, Deres Majestæt. Og De kjendte ikke hans Fader, som jeg har kjendt ham. Han var farligere for Dynastiet end hele det oprørske Parti. Og man begik sikkert *ikke* nogen Uret ved at jevnføre ham med det. Var det lykkedes ham at drive sit forræderske Statskup igjennem, saa var vi med det Samme gledet ud i en storpolitisk Krise, som for lange Tider vilde hemmet al fri og sund Udvikling her i Landet. Jeg beder til

Gud, at Deres Majestæt ikke nu, under disse nerveoprivende Forhold, maa fristes til at ud-sætte os for en lignende.

FYRSTEN

seer et Øjeblik paa ham

Har *Deres* Politik kunnet skjærme mit Hus, *Deres Excellence*?

MINISTEREN

rejser sig

Og troer Deres Majestæt, at Prinsens vil for-maa det? — Konstitutionelle Sympathier hos Regeringen, nu, vil kun yderligere svække dens Stilling gennem nye Konflikter.

Deres Majestæt undskylder, at jeg gaaer op og ned.

Et Folk som vort, saa umodent, saa lunefuldt, saa vankundigt, kan kun styres af een Villie, ikke af Hundreder. Det maa holdes i Jernbaand. Det maa slaves ned. Og det er lykkeligst ved at blive det. Thi den største Vildfarelse her paa Jorden, det er den, at Mennesker blive lykkelige ved at tænke selv og handle frit. Tvertimod. Svøben — det er Slægtens eneste sande Velgjører. Giv dem fri, og de vil tigge om Svøben. De vil bygge en Stige til Himlen og hente den ned i Triumf.

Kort Stilhed.

FYRSTEN

Har Deres Excellence læst Bladene for den sidste Uge?

MINISTEREN

Der er Intet at erindre.

FYRSTEN

Det staaer mellem Linierne altsammen.

MINISTEREN

Hvilket?

FYRSTEN

Folket har ingen Tillid til Regeringen.

MINISTEREN

Jeg er aldrig stærkere, Deres Majestæt, end naar jeg angribes mest.

Ny Stilhed.

FYRSTEN

læner sig træt tilbage i sin Stol

Forstaaer De da ikke —!

Constantins ærlige Øjne gjør mig godt. Jeg føler mig tryk, naar han sidder hos mig i min Vogn.

MINISTEREN

med et svagt Buk

Jeg forstaaer, at her er Tale om noget Andet

Einar Christiansen.

end Politik. Og saa er *min* Rolle ganske naturligt spillet til Ende.

FYRSTEN

en Kjende opfarende

Det er et stort Ansvar, De tager paa Dem, Deres Excellence. Prins Constantins Indtræden i Regeringen bliver dobbelt betydningsfuld, naar *De* trækker Dem tilbage. Det burde Deres Excellence betænke. Ligesom De ikke burde være i Tvivl om, hvad *jeg* ønsker.

MINISTEREN

Jeg fastholder min Begjæring og beder Deres Majestæt, at min Ansøgning allernaadigst maa bevilliges i den nærmeste Fremtid.

FYRSTEN

vinker med Haanden, koldt og afvisende

Gud befalet.

Ministeren forlader Gemakket.

I Værelset udenfor staa nu *Hofchefen*, *Generalen*, *Bispen* og *Prins Cosmus* i en Gruppe for sig.

Da Ministeren kommer ud fra Fyrsten, hører al Samtale pludselig op. Man følger ham med Øjnene, medens han, hilsende kort og flygtigt til alle Sider, gaaer gennem Salen.

HOFCHÉF

hviskende

Saae De, mine Herrer? — hans Excellence
var yderst echaufferet. Der er desværre ikke
længer nogen Tvivl.

BISP

sukkende

Ak ja ja ja. Her er Meget forandret.

COSMUS

er efter Ministerens Bortgang gaaet ind til Fyrsten

BISP

seer efter ham

Hans Højhed kom sent —

HOFCHÉF

Hans Højhed har ikke viist sig ved Hoffet
siden Ulykkesdagen. Først idag, da hans Majestæt
personlig sendte ham Bud —

BISP

Ja, jeg har jo nok hørt det. Hm. Hm.

kniber Øjnene sammen.

Man siger, at Brødrene — de enes nok ikke.

HOFCHÉF

trækker paa Skuldrene

Det seer saaledes ud.

BISP

Og nu er det jo Broderen baade tidlig og silde. Rigsværgen. Hm.

Jeg hørte endogsaa — men det maa Generalen jo kunne oplyse — man paastaaer for bestemt, at Garden imorgen skal aflægge Ed til Prins Constantin.

GENERAL
indrømmende

Ja — —

BISP

Men Gud staa os bi! Det seer jo ud, som vor kjære Majestæt vilde fejre sin egen Begravelse.

HOFCHÉF

Han er bange for en Gjentagelse. Han tænker ikke paa Andet.

Naa. De retslige Undersøgelser egner sig jo heller ikke til netop at berolige.

GENERAL
med affejende Applomb

Der *er* ingen Medskyldige. Varros Appel til de Tusinder, som stod bag, bør fornuftigvis betragtes som et Udslag af slet og ret Storhedsvanvid.

HOFCHÉF

Det er der Ingen, som troer.

BISP

Det er der Ingen, som troer.

GENERAL

Saa meget des større er Regeringens Pligt til officielt at slaa det fast som et positivt Resultat.

HOFCHF

med et forsigtigt Smil

Jeg havde imorges en længere Konference med hans Excellence Førsteministeren. Han kom med et Forslag.

GENERAL

Hm —?

HOFCHF

— at gjøre Prins Constantin til Formand i den hemmelige Kommission.

GENERAL

forskrækket

Hys!

BISP

uforstaaende

Troer De, *det* kunde hjælpe?

GENERAL

seer sig om

For Himlens Skyld —

Prins Constantin er kommen fra Forværelset. Han nærmer sig Gruppen.

CONSTANTIN

Man sagde mig, at min Broder var seet her paa Slottet?

HOFCHEF

meget imødekommende

Prins Cosmus har en lille privat Audiens efter Taflet. Egenhændig Tilsigelse, Deres Højhed.

CONSTANTIN

trækker sig tilbage i Retning af Fyrstens Gemak

BISP

seer efter ham

Statelig Skikkelse. Myndigt Organ. Veed, hvad han vil.

Ak ja ja ja. Her er Mangt og Meget forandret.

Lidt efter aabnes Døren til Fyrstens Gemak, og *Prins Cosmus* træder ud.

CONSTANTIN

standser ham

Cosmus —

I tre Uger har jeg nu søgt Dig hver Dag paa de forskelligste Tider —

COSMUS

Har Du Noget at sige mig?

CONSTANTIN

Lad os gaa ind i Kabinettet.

Brødrene, hvis Møde har været Gjenstand for nysgjerrig Opmærksomhed hos de Tilstedeværende, gaa ind i et Sideværelse.

Her kaster Prins Cosmus sig i en Stol med et træet og ligegyldigt Udtryk, medens Prins Constantin bliver staaende foran ham.

CONSTANTIN

indtrængende

Hvorfor nægter Du at tage imod mig? Jeg søger Dig om Dagen, fordi jeg om Natten ligger vaagen af Angst for dit Liv.

COSMUS

seer op og ned ad ham

Det klæder Dig.

CONSTANTIN

Hvilket?

COSMUS

Liberiet.

CONSTANTIN

en Smule heftig

Cosmus —

tager sig i det og sætter sig. Lad os tale roligt og aabent sammen. Der er ikke sund Sans i denne Tvist.

COSMUS

Altfor megen, desværre.

CONSTANTIN

efter kort Tøven

Veed Du, hvad der er skeet?

COSMUS

Skeet?

CONSTANTIN

Hvad Paul har tilbudt og opfyldt?

COSMUS

Hvad kalder Du opfyldt?

CONSTANTIN

At han har aabnet Vej for Faders Sag gennem *mig* som Rigets Værge.

COSMUS

Og den Mulighed troer Du paa?

CONSTANTIN

Jeg har ingen anden.

COSMUS

Og hvis Paul dør Straadød om halvhundrede Aar?

CONSTANTIN

Saa har jeg beredt Vejen for min Søn.

COSMUS

Og hvis *han* ikke staaer fastere mod Fristelsen end jeg?

CONSTANTIN

Saa vilde hans Faders Lænker dog ikke kunne redde ham.

De sidste Repliker ere faldne heftigt og haardt. Cosmus rejser sig og gaaer op og ned.

Taushed.

COSMUS

Troer Du ikke, vi gjør bedre i at snakke om Ingenting?

CONSTANTIN

springer op

Seer Du det da ikke? Der er ingen *Mening* i Lænkerne mere, ingen Mulighed i dem. De vilde klirre om mine Hænder som Bjælder og Gøgl. Jeg *maa* gribe til, naar han byder mig en ærefuld Fred, hvor klamt saa hans Haandtryk end er mig. Det lille Martyrium er lukket for mig, siden et større har aabnet mig sin Dør.

COSMUS

Et større?

CONSTANTIN

Ja, et uendelig større. Just fordi det har Skinnet imod sig og seer ud som en Gunst.

standser foran ham. Forstaa dog dette. Og forstaa, at her ligger ogsaa et Livsværk for *Dig*.

COSMUS

For mig?

CONSTANTIN

For *Dig*, som har Folkets og Fyrstens Øre mer end nogen Anden, siden Du reddede hans Liv.

COSMUS

fra ham

Mind mig ikke om det Forfærdelige.

CONSTANTIN

lægger sin Haand paa hans Skulder og tvinger ham til at
se paa sig

Cosmus. *Nu* kan Du sone.

COSMUS

Sone?

CONSTANTIN

mildt og vægtigt

Haand i Haand med *mig* kan Du gjøre det ved at lede Paul ind i Faders Spor. Og Muligheden er der, nu, hvor han er angst for at handle og angst for at hade og helst lader Andre tænke for sig.

Der *er* et Livsværk her for os begge.

COSMUS

Jeg troer ikke paa det, hverken paa mit eller dit.

møder roligt hans Blik. Ilden i Jorden kan ikke slukkes.

CONSTANTIN

slipper ham

Ilden i Jorden?

COSMUS

Ja. Disse Mennesker er som Ilden i Jorden. Og den besværges I ikke, hverken Paul med sit Scepter eller Du med dine Fribreve.

CONSTANTIN

Forklar Dig. Hvad mener Du?

COSMUS

Den Klode, vi træder paa, har havt mange Former, før den stivnede i sin nuværende. Og den kan faa fler endnu, naar Ilden bryder ud gjennem Skorpen og tænder Glasuren i Brand.

CONSTANTIN

Saa gaaer hele Slægten til Grunde.

COSMUS

Saa sejrer den Flok, som har Evighedsgnisten i sig.

CONSTANTIN

Den har vi vel alle.

COSMUS

Vi troer det, fordi vi er opdragede til at tro det. Men i de fleste af os er Gnisten slukt. Kun *Skinnet* er tilbage.

CONSTANTIN

Men disse Mennesker — de har den?

COSMUS

Ja.

CONSTANTIN

Hvorfor?

COSMUS

Fordi de lever og lider og dør for den Slægt, der skal komme.

CONSTANTIN

Gjør vi andre ikke *det*?

COSMUS

med stærk Haan

Vi! — Vi skaber os Guder af Fædreneres Synder.

CONSTANTIN

Forsvarer Du disse Stimænd?

COSMUS

Deres Midler er ikke værre end vore egne.
Glem ikke Krigsministerens nye Kanoner.

CONSTANTIN

Men deres Maal —?

COSMUS

Deres Maal —

CONSTANTIN

afbryder

— er i bedste Fald en afsindig, barnagtig Utopi.

COSMUS

stilfærdigt

Maaske.

Men dette Umulige, hvad er det Andet end din egen Bog om Riget, der bygges paa Tillid mellem Mennesker? hvad er det Andet end de Former for Samvær, som vi alle drømmer os ud i, naar det ædleste og blideste er op i os? — Jorden som en hellig, altrummende Favn, hvor Fred og Frihed er Livets eneste Vilkaar.

stærkere. Og derfor vil der evig strømme nye Rekruter til deres Hær, og Ingen vil kunne standse dens Tilvæxt.

CONSTANTIN

med et pludseligt Udbrud

Cosmus — hvad sagde Varro til Dig i Fængslet?

COSMUS

smiler

For mig kan Du være rolig. Jeg gaaer rundt
og slaaer Pistoler ud af Haanden paa Folk.

En Lakaj fra det tilstødende Værelse.

LAKAJ

til Constantin

Hans Majestæt har gjentagne Gange spurgt
efter Deres Højhed.

bort.

COSMUS

seer smilende efter Lakajen

Kort Taushed.

COSMUS

Ja, Constantin. Saa skilles vore Veje for
anden Gang i vort Liv.

CONSTANTIN

Skilles?

COSMUS

Jeg rejser bort. For lang Tid.

CONSTANTIN

Hvorhen?

COSMUS

Ud. Til et Sted, hvor der er Fred.

CONSTANTIN

Den ønsker jeg Dig af mit inderste Hjerte.

COSMUS

Lev vel.

CONSTANTIN

rækker ham Haanden

Lad os skilles som Venner. Og gid vi aldrig
maa mødes som Fjender, Cosmus.

Lev vel.

Prinserne bort til forskellige Sider.

AFTEN

HOS VERA

Halvmørkt.

Vera i Samtale med *Gregor*, en af Vidnernes Øverster, en ældre kraftig Mand med hvidt Haar og Skjæg.

Vera sidder hensunken med den venstre Haand om Øjnene. *Gregor* staaer foran hende.

GREGOR

Men naar Varro Intet havde sagt ham, hvorfra vidste han da, hvem Du var?

VERA

Han har kunnet se det paa mig.

GREGOR

Jo mer Du fortæller, des mindre forstaaer jeg.

VERA

Og jeg gaaer fra Forstanden af at gruble derpaa.

GREGOR

sætter sig hos hende

Prøv at samle det Hele, og siig det saa klart
og saa ærligt, Du kan.

VERA

uden at forandre Stilling

Den første Gang, jeg gik over Kirkegaarden, stod han ved Graven. Han støttede sig til sin Stok og saae ind over Byen. Man kan se langt fra Graven *der*. Hans Øjne var uden Udtryk og hans Ansigt blegt som et Menneskes, der ikke faaer Søvn. Hans Holdning var saa lidende, at det gav et Ryk i mig af Smerte. Jeg standsede en Sekund. Han havde ikke seet mig, men nu vendte han sig om, og vore Øjne mødtes i et lynsnart Glimt. Jeg saae, at hans var blaa og skønne. Saa gik jeg hastig videre. Men ved Kirkegaardsporten vendte jeg mig om. Han stod endnu oppe ved Graven og stirrede efter mig.

Siden mødtes vi daglig. Enten stod han ved Graven, eller han sad paa en Sten der i Nærheden. Og hver Dag mødtes vore Øjne. Og jeg syntes bestandig, at hans Holdning blev rankere, hans Miner fastere. Stundom fulgte han tøvende efter mig. Men han talte først til mig igaar.

Jeg kan ikke forklare Dig det, Gregor; men siden jeg saae ham, saa er det, som han hører

mit Liv og min Evighed til. Alt mit Arbejde har ligget urørt siden Mødet med ham. Og jeg har ikke savnet det. Jeg har tilbragt tre Uger med Hænderne i Skjødets. Og da han talte til mig igaar, saa var det mine egne Tanker, han gav Ord. Vi mødtes i hvert eneste et som to Stemmer til den samme Melodi. Og da han saa sagde, at han vidste, hvem jeg var, saa maatte jeg jo tro, han var en af Vore.

seer op, rejser sig. Men ingen Dødsqual kan overgaa min Rædsel, da han rakte mig Haanden til Godnat, og jeg saae, han kjendte ikke Tegnet.

Hun gaaer op og ned i Bevægelse.

Taushed.

GREGOR

Har Du seet ham idag?

VERA

Nej.

GREGOR

Men Du venter ham?

VERA

Ja. Naar det mørknes. Han har skrevet mig til.

GREGOR

Skrevet — ?

VERA

Brevet laa imorges skudt ind under min Dør.

GREGOR

Og Du vil —?

VERA

lidenskabeligt

Ja. Jeg vil vide — — Jeg vil ind i hans Hemmelighed nu.

GREGOR

rejser sig

Af Vellyst har han søgt Dig, af raat Begjær, ikke for Andet.

VERA

ryster stille paa Hovedet

Saa havde han talt den første Dag, ikke ventet i tyve.

GREGOR

seer ømt og længe paa hende

Vera. Jeg har kjendt Dig, fra Du blev født. Og jeg elsker den Kvinde, Du er blevet, som jeg elskede din Moder. Den eneste Stump Himmel, jeg har seet i mit Liv, bærer Dig og hende som Stjerner. Lad mig bevare den Himmel klar, indtil jeg døer.

tager hendes Haand. Følg hjem med *mig*, før han kommer.

VERA

tager Haanden til sig og siger stolt og urolig

Jeg kan ikke, Gregor. Jeg *maa* igjennem dette. Det er mægtigere end jeg selv. Det gjælder Liv og Død for mig, endelig en Gang, og maaske blot denne eneste Gang i mit Liv. Og ikke for mig alene, for Jer alle kanhænde, for den Slægt, der skal fødes, den Tid, der skal komme. Der er over mig idag en isnende Jubel, som om Menneskers Skjæbne var lagt i min Haand.

Hun gaaer heftigt op og ned. Han følger hende med Blikket.

Taushed.

GREGOR

Tør Du ogsaa, Vera?

VERA

Vilde han røbe mig, saa *havde* han gjort det.

GREGOR

Saa lov mig kun Et —

VERA

Jeg lover Dig *ham* — død eller levende.

GREGOR

Og jeg holder dit Løfte, hvis Du selv ikke kan.

VERA

møder dristigt hans Blik, gaaer derpaa fra ham; standser
lidt efter foran et Vindue, hvor hun bliver staaende og
seer ud

GREGOR

betragter hende ufravendt

Der er stille en Stund.

VERA

drejer omsider Hovedet, pint af hans Blik
Nu falder Mørket. Du maa gaa.
rækker ham Haanden. Godnat.

GREGOR

halvt truende

For Livs og Døds Skyld.

VERA

svarer roligt

Til den Navnløses Ære.

Gregor bort.

Vera gaaer urolig op og ned, standser ofte lyttende.
Hun vil tænde en Lampe, men undlader det.

VERA

Jeg skulde tiet. Jeg skulde baaret det alene.
Saa maatte Alt være kommet, som det vilde!
vrider Hænderne, staaer og stirrer.

Har noget Menneske lidt paa Jorden, som jeg lider idag!

Faders Lænker og Moders Heltemod og Varros Død — det er altsammen kommen saa langt bort fra mig, som om jeg aldrig havde oplevet det. Minderne om dem er som dødt Kjød. Jeg stikker i dem. De smerter og bløder ikke længer.

Men tænker jeg paa *ham*, saa er det, som om der faldt Ild ned fra Himlen, saa risler det med Smerter gennem hele mit Legeme, og mit Hjerte svulmer af vild Graad.

Hvad vil han? hvad tænker han paa? hvad sørger han over? — Han er som den Fremtid, vi higer efter at kjende.

Jeg kunde *dræbe* for hans Skyld, *dø* for hans Skyld —!

Og den Mand har jeg givet i Gregors Hænder!

Hun kaster sig paa Gulvet i Fortvivlelse.

Inat kom han ridende imod mig paa en Stridshest. »Kom op til mig,« sagde han — »lad mig løfte Dig op.« Og han bandt mig til dens Ryg, og hans Arm laa om mit Liv, og vi foer ind i Mørket sammen. Ind i hans Øjne. Ind i hans Hemmelighed.

Hun ligger længe taus. Saa rejser hun Hovedet og smiler.

— — »De er som den Lykke, der aldrig gjør træt — —«

Nu hører hun en kaldende Lyd udenfor. Hun farer sammen, springer op og lytter.

Da Lyden gentager sig, gaaer hun hurtigt ud.

Lidt efter kommer hun tilbage.
Prins Cosmus følger.

Vera stiller sig saa langt fra Døren som muligt og betragter ham bleg og skjælvende, men rank og med lysende Øjne.

Cosmus bliver staaende lige indenfor Døren, som han lukker, og møder roligt hendes Blik.

Taushed.

COSMUS

Troer De mig?

VERA

Jeg har jo lukket Dem ind.

COSMUS

nærmere

De er ikke Menneske, hvis De ikke troer mig.

VERA

Vi er alene. Her kommer Ingen inat.

COSMUS

sætter sig

Saa lad mig hvile mig hos Dem. Jeg er dødtæt af Forventning. Denne Dag har været den længste i mit Liv.

VERA

Ogsaa i mit.

COSMUS

Jeg sad længe ved Floden igaar Aftes og talte med den om *Dem*. Om Skovene, den kom fra, hvor De har levet som Barn. Jeg saa Dem for mig i den store grønne Kirke. Hele Deres Barndom tog jeg op i mit Sind. Alle Deres Minder. Og jeg svaledes af dem, som man svaledes af dybe, stille Skygger.

Og min Kjærlighed til Dem blev som Skovene deroppe, en stor, grøn Kirke, der bredte sig over mig, hvor jeg kunde aande let og tænke rent og stille.

Siig mig Deres Navn.

VERA

der ikke har rørt sig, men slaaet Øjnene ned, medens han talte

Vera.

COSMUS

Vera.

Hun bliver urolig under hans Blik og giver sig til at gaa op og ned.

VERA

Jeg tænkte ogsaa paa *Dem* inat. Men det var andre Tanker. Vaandefuld Vaagen, fredløs Hjerteangst, Time efter Time. De drog mig som

en sugende Kløft, som mørke Strømme. Jeg saae mig selv som et af de Lig, der driver nedad med Strømmen.

Og Dagen gryede. Som en stor klam Rædsel faldt dens graa Lys ind over min Seng, lammede mit Aandedrag og draabede paa min Pande. Alt, hvad jeg tænkte og følte, var fremmed og forfærdeligt. Og saaledes er det med mig endnu.

Ved de sidste Ord standser hun foran ham og seer paa ham, oprevet og forvirret.

COSMUS

Giv mig Deres Hænder og øs af min Fred.

tager hendes Haand. For den, der elsker, er der ingen Forfærdelse til. Ens egne Tanker, som man hadede før, de er nu som et Hjem, hvor man styrkes og hviler. Alle onde Minder har mistet deres Braad, og de gode faaet rigere Indhold. Selv ens søvnløse Nætter er fulde af frejdige Haab.

VERA

hvem han atter har mildnet med sit Blik, river pludselig Haanden løs

Pin mig ikke længer. Forklar mig Deres Færd. Hvad vil De mig idag? Hvad vilde De mig igaar og alle de andre Dage? Jeg forstaaer ikke Deres Brev.

COSMUS

Hvorfor troer De mig ikke? Jeg har ikke løjet mig frem til Dem. Jeg er mig ingen

anden Brøde bevidst end det Klarsyn, min
Kjærlighed gav mig.

VERA

fra ham

Jeg tør ikke tro Dem, ikke, om De saa
svoer mig det til paa Deres Knæ.

COSMUS

kaster sig ned foran hende

Jeg sværger Dem det til med Panden mod
den Jord, som har født os.

Hav Medlidenhed med mig. Jeg har levet
koblet til et Lig. Det laa ved min Side, naar
jeg vaagnede om Morgen. Jeg mærkede dets
Stank i mine søvnløse Nætter. Jeg saae det i
Øjnene, hvor end jeg saae hen. Men *De* har
befriet mig. Naar *De* er hos mig, saa er der
kun *Dem*.

Vera. Alt Levende har en Moder. Fra idag
er De min. Tag mig ind i Deres Liv. Giv mig
Del i Deres Død.

VERA

De veed ikke, hvad De beder om.

COSMUS

rejser sig

Om Deres Kjærlighed, Vera, kun om den.

VERA

Jeg lever under en større Lov end min egen Lykkes. Jeg er født med knyttede Hænder og med sammenbidte Læber. Min Verden er en Kirkegaard, og paa Kisterne derinde ligger Lænker og Slavetrøjer, Brændejern og Forviisningsdomme.

Ind i den Verden maatte De følge mig, hvis jeg skulde blive Deres.

COSMUS

Slaa Porten op, og jeg skal komme.

VERA

De kan ikke. Hvor skulde De kunne? De, som ikke har lidt vore Kvaler. Kvalerne er Porten. Der gives ingen uden den.

COSMUS

Mødtes vi ikke ved en Grav? og græd vi ikke begge for ham, der laa i den?

VERA

fortvivlet

Aa, Varro, Varro —!

COSMUS

Og staaer jeg ikke her for at oprejse hans Slægt?

drager hende imod sig. Jeg elsker Dig, Vera, og jeg lider dine Kvaler. Hvert Aandedrag smerter i denne udpinte Luft, som stinker af Aartusinders Raaddenskab.

Lad os to rense os en lille Plet, hvor vi kan aande frit og dø som frie.

VERA

næsten i Skrig

Jeg tør ikke vove det.

Veed De, hvad jeg giver Dem, hvis jeg troer Dem? — Tusinders Hemmelighed, Tusinders Liv. seer fast paa ham. Hvis De bedrog mig!

COSMUS

Vera —

VERA

truende

Hvis De bedrog mig!

COSMUS

med Blikket i hendes

Troer Du om *mig*, at jeg kunde, saa kan Du det selv. Og saa har Du vel gjort det.

Der var En, som saae mig gaa herind.

VERA

seer forfærdet paa ham

Ja. Jeg har gjort det.

COSMUS

slipper hende; brudt

Vera — — hvorfor —?

VERA

Jeg turde ikke Andet for min Samvittigheds
 Skyld. skjuler sit Ansigt. Og for min Kjærligheds
 Skyld ikke heller.

COSMUS

Din Kjærligheds —?

VERA

Ja. For nu *tør* jeg ikke slippe Dig fra mig.

COSMUS

Vera! Vera!

VERA

seer paa ham

Jeg lyser Fortvivlelsen over Dig og lukker
 Dig ind i mit Liv.

slaaer Armene om ham. For Livs og Døds Skyld
 vil jeg tage Dig til mig.

COSMUS

For Livs og Døds Skyld?

VERA

Til den Navnløses Ære. Nu kjender Du
 Ordet.

COSMUS

Ordet?

VERA

— som jeg ventede at høre af din Mund, da
vi skiltes igaar.

COSMUS

med et straalende Udtryk

Vera!

VERA

Du er min, og Du er vor, og Du er Dødens.

COSMUS

slutter hende i sine Arme

Elskede!

MELLEMSPIIL

DYB NAT

Varros Gjenfærd hæver sig op af sin Grav. Det staaer mørkt og stolt med Haanden for Øjnene, spejdende mod *Floden*, der glider sin stille Vej i blegt Maanelys.

GJENFÆRDET

Jeg har ingen Stemme, der kan trænge gennem Natten. Den er størknet i min Strube som Blodet i mit Hjerte. Men jeg har et Par Øjenhuler, der suge til sig som et bundløst Dyb. De skal drage eders Øjne, som hviler i hinanden, bort fra det stille Mødes Ømhed, ud, ret ud, mod *mig*! Jeg skal stirre det hvide ud af dem. Og Angsten i eders egne Øjne skal lyse Jer frem til min Grav.

FLODEN

synger stille

Lad dem hvile, lad dem blomstre!
Jeg har seet dem, da jeg vugged
gjennem fjerne tyste Skove,

hvor om deres dybe Lykke
 Løvet tæt og trygt sig lukked.
 Livets Brød de der har plukket,
 Livets Vand af samme Vove
 Mund ved Mund de der har drukket.

GJENFÆRDET

For dem er intet Livsens Brød uden ved *mig*.

FLODEN

Haand i Haand de gik mod Strømmen,
 opad, opad, ind i Landet,
 Mand og Kvinde, intet Andet
 — Datter ej og Søster ej,
 ikke Søn og ikke Broder —
 Mand og Kvinde, som de fandtes,
 førend Jorden blev forbandet.

GJENFÆRDET

Forbandet — til evig Tid!

FLODEN

Og jeg hørte, hvad de talte:
 Alt var dødt, de selv kun leved,
Elskov leved; stjernefast
 stod dens Lov paa Jorden skrevet,
 om saa alle Stjerner brast.
 Een var Loven: Mands og Kvindes.
 Eet var Livet: hans og hendes.

GJENFÆRDET

Livet er de Dødes! de Dødes! de Dødes!

FLODEN

Og jeg saae dem bygge Reden
 bag de tætte, grønne Mure,
 hygge sig i Arnefreden,
 smile bort hver Sorgens Fure,
 Rædselsmindet, Hævnervreden
 under lyse Taarers Regn.
 Liden Due sad som Kure
 højt i Skovens høje Hegn,
 vogted deres skjulte Eden
 med sin Vinges hvide Tegn.

GJENFÆRDET

Jeg sætter min hule Arm for Munden som et
 Rør og blæser til Storm. Og alle sorte Fugle,
 Ravne og Krager og Gribbe, skulle hugge deres
 hvide Due og baske som en skrigende Sky om
 deres Rede og jage dem som en piskende Byge
 ned ad din Strøm.

FLODEN

stærkere

Stille! stille! lad dem blomstre
 dybt i Skovens milde Mørke,
 baarne af den store Længsel,
 som er Livets Bølgestyrke,

rig paa Fryd og fuld af Smerte,
 tung af Haab i stille Gry —
 Længslen mod det lille Hjerter
 under Moderhjerterets Ly.

GJENFÆRDET

Moderer Hjerter bløder af min Mund.

FLODEN

Moderhjerter! Moderhjerter!
 helligst af alt Liv paa Jord,
 der, hvor Kjærligheder groer
 rigest i de tunge Stunder,
 hvor den gennem Blød og Vunder
 springer ud i fyldigst Flor —
 Moderhjerter, Livsens-under!

Døde! duk Dig bag din Fjæl!
 og lad Moderhjerteret ruge
 ud i Fred den unge Sjæl.

GJENFÆRDET

medens det synker i Jorden

Sjælen er min! Sjælen er Slægtens. Hele
 Slægten lever i den Ene. Jeg kræver ham af
 Moderer Liv i min Døds Navn.

DRAMAETS ANDEN DEL

FØRSTE HANDLING

TO AAR DEREFTER

DE STORE SKOVE

Floden rinder forbi, bred og mægtig. Daggryet lysner mellem Stammerne.

Cosmus ligger ved Floden og sover. Han vaagner langsomt.

COSMUS

Hvor er jeg? — Mit Haar er vaadt, og mine Hænder er kolde. Jeg er paaklædt, jeg har sovet ved Floden. Igjen inat.

Nu husker jeg det. Der var saa lummert i Alkoven. Drengen græd, men Vera hørte det ikke. Saa gik jeg op og ned ad Gulvet med ham, til *han* faldt i Søvn og jeg selv blev lysvaagen. Og saa gik jeg herved for at køles. Og medens Natten led, har jeg drømt Flodens glidende Drømme. Jeg har været langt borte og ryster nu af Kulde efter Rejsen. — Eller ryster jeg kun, fordi jeg vaagner? Er det Springet fra Drøm til Liv, der gjør mig kold?

Hvor var jeg i Drømmen? Jeg husker kun Stilhed og et stort bankende Hjerte midt i Stilheden. Her hører jeg mit eget lille, der vaagner til Dagens Uro, ligesom Fuglene vaagne og Bladene dirre i Daggryets Vind.

Han rejser sig.

Hvor Himlen er bleg og skjær og kølig! — Streng Morgen, strenge gryende Dag! Hver Gang Du stiger af dit Blund og stænker med Dugg og suser med Havluft, saa rører Du min Sjæl til Bølger, ligesom Englen rørte Dammens Vand, at dets Væld kunde helbrede Legemets Værk; og saa bruser min Villie som en Kilde under Jorden, der søger sig Vej ud mod Livets de tusinde Munde.

Du stille Morgen over Landet! Du er Jordens evige Samvittighed.

Han staaer lænet til en Stamme og seer mod Dagen, der stiger.

En tilhyllet Skikkelse svæver fra Floden hen imod ham, stiller sig ved hans Side og lægger Haanden paa hans Arm.

COSMUS

seer længe paa den uden at tale

Er Du min Drøm?

SKIKKESEN

tager hans Haand

Drømme har intet Hjerte. Føl, hvor mit banker i min Haand.

COSMUS

Mit eget skjælver, som om det skulde springe.
 Det er, som om hele Verden klamrede sig til
 mig i Angst.

SKIKKELSEN

da han vil drage Haanden tilbage
 Slip mig ikke.

COSMUS

synker ned foran den
 Du trykker mig i Knæ.

SKIKKELSEN

Paa Knæ maa Du krybe den Vej, vi skal frem.

COSMUS

Paa Knæ?

SKIKKELSEN

Gjennem Skarnet.

COSMUS

med et Udraab
 Skarnet! Skarnet! hvem lærte Dig det Ord?

SKIKKELSEN

hyller sig tættere ind; dens Omrids taages hen

COSMUS

Du river mine Øjne op og puster Regnbue-
 drømmene bort fra deres Hinder. Skarnet!

Skarnet! det er *det*, der kalder; det er *det*, der har Krav paa mit Hjerte. Mit Blod var sygt, mine Saar var aabne. Men nu er de lægte — nu har jeg hvilet, nu er jeg stærk.

SKIKKELSEN

fjernt

Saa kryb da, saa kryb.

COSMUS

kæmper for at rejse sig, men kan ikke; seer længselsfuldt efter Skikkelsen

Hvor svæver Du hen?

SKIKKELSEN

Jeg viser Dig Vej.

COSMUS

Hvilken?

SKIKKELSEN

Den eneste Vej. Den, der fører til Døden.

Cosmus falder ned paa sit Ansigt. Skikkelsen er forsvunden.

Det er nu lys Dag.

Vera kommer igjennem Skoven med sin lille Dreng paa Armen.

Da hun opdager Cosmus, bøjer hun sig over ham og lægger sin Haand paa hans Hoved.

COSMUS

vender sig og stirrer paa hende

Vera.

VERA

Det er usundt for Dig at sove ved Floden.
Hvorfor bliver Du ikke hos mig? Du veed
ikke, hvor tung min Opvaagnen er, naar jeg
strækker Haanden ud i Mørket og mærker, at
Pladsen ved min Side er tom. Hvad søger Du
hernede? hvorfor gaaer Du fra mig?

COSMUS

trykker hende heftigt ind til sig

Vera! Vera!

VERA

Cosmus, der er kommet Noget imellem os.

COSMUS

Nej, nej. Og det *skal* ikke komme.
rejser sig. Lad os gaa hjem.

De gaa ind i Skoven, bort fra Floden.

Drengen begynder at smaagræde.

VERA

vugger ham i sine Arme og nynner dertil
Min lille Dreng, mit dyre Blod!
sov sødt i mine Arme,
og drik Dig Livets Heltemod
af Moders Hjertevarme.

Dig hjælper ingen Præstebøn
 og intet Juleunder;
 saa drik Dig haard, min lille Søn,
 af Moders dybe Vunder.

Da Drengen græder stærkere, sætter hun sig under et
 Træ og giver ham Bryst.

Cosmus staaer og seer paa hende, sætter sig tilsidst ved
 hendes Side.

COSMUS

Vera, disse to Aar faaer vi aldrig tilbage, og
 nu er de forbi.

VERA

Er det *det*, Du har tænkt paa, naar Du gik
 alene til Floden?

COSMUS

Jeg har saa gjerne villet forlænge dem blot
 med en Dag — og med een til, og med een
 til. Men siden jeg har følt, at de *maa* være
 endte, saa er de det ogsaa. Og de Dage, jeg
 vil lægge til deres Tal, de gjør kun Skaar i de
 svundnes Lykke, fordi de lever af *dem*.

Lad os tage vor Lykke i Favnen og bære
 den herfra, mens vi endnu ejer den helt.

VERA

Jeg vidste, at dette maatte komme. Og jeg er
 glad, det er kommet fra *Dig*.

COSMUS

Men først vil jeg takke Dig, Vera, for Alt —
for Alt, hvad et Menneske kan takke et andet
for. Du, mit ømme, herlige Samliv. Det er *det*,
Du er blevet, mit Samliv, en Del af mig selv.

Han lægger sig ind til hende.

Der ligger to Hoveder ved dit Bryst, og det
ene kysser det andet i Tak, i grænseløs Tak,
til den Samme, til *Dig*.

VERA

stryger ham over Haaret

Taushed.

COSMUS

Du siger, Du vidste, at Opbruddet maatte
komme?

VERA

Jeg har vidst det, siden Drengen blev født.

COSMUS

Det er *det*, jeg har mærket. Du har tiet dine
Tanker ind i *mig*.

VERA

Dit Samliv med *mig* har været Samliv med
Tusinder.

COSMUS

Nej, Vera. Saaledes har heller ikke *Du* følt
det. Ikke i den første Tid.

VERA

Nu gjør jeg det.

COSMUS

Nu gjør vi det begge. Derfor maa vi bort.

Drengen er falden i Søvn. Vera rejser sig og gaaer videre. Cosmus følger langsomt.

VERA

synger til Drengen

Der daler ingen Engle ned
at kvæde ved din Vugge.
For *Dig* er ingen Himmelfred
bag Dødens dybe Sukke.

For Dig er Livets bitre Krig
og Dødens hvasse Tænder.
Bid Læben sammen om dit Skrig
og knyt de bitte Hænder.

Hun vender sig om og standser, indtil Cosmus har indhentet hende.

VERA

Hvad tænker Du paa?

COSMUS

Jeg tænker paa, at jeg skal være de Tusinders
Fører.

VERA

med lysende Blik

Ja. Ja. Det er *det*, Du er født til.

COSMUS

Ikke født til. *Udvalgt* til — og kastet ud i paa tusinde Favne Vand. Paa Lykkens tusinde Favne.

VERA

studser

Lykkens?

COSMUS

Ja, Vera. Min Lykke, *vor* Lykke, den er Indvielsen til mit Førerskab. For i *den* er der Tro paa at kunne skabe de Manges.

Men blot at tænke over dette synes mig Arbejde nok for et helt Liv.

VERA

gaaer stærkere til og synger højere

Min lille Dreng, bliv stor og stærk
og tapper til at lide.

Der venter Dig et Helteværk
ved min og Faders Side.

Hvor svulme i din Pande alt
de fine, mørke Aarer!

Min Søn, drik Taalmods bitre Salt
af Moders skjulte Taarer.

Ved en Omdrejning af Vejen standser Cosmus med et Udraab.

COSMUS

Vera.

VERA

Ja.

COSMUS

Se der.

VERA

Hvor?

COSMUS

Der. Under Pilen ved Korsvejen.

VERA

Et Menneske!

COSMUS

Et Lig.

De nærme sig Stedet.

VERA

Nej. Skuldrene rører sig under Aandedraget.

COSMUS

Han maa være kommen langvejsfra. Saa-
lerne er slidt af hans Sko. Se de blodige Fod-
blade under Pjalterne.

VERA

Hvem kan det være?

COSMUS

Han er hovedstadsklædt.

VERA

Lad os hjælpe ham op.

COSMUS

Ansigtet er boret ind i hans højre Arm, og hans Hænder har gravet Neglene dybt ned i Jorden.

VERA

Se, hvor Haaret stritter!

COSMUS

Der gaaer korte Trækninger gennem alle hans Muskler.

VERA

Tal til ham.

COSMUS

bøjer sig over ham

Fremmede. Rejs Dig.

DEN FREMMEDE

giver et kort Skrig fra sig

COSMUS

Støt Dig til *mig*.

FREMMEDE

Rør mig ikke.

COSMUS

Hvorledes kommer Du her? saa langt og til
Fods.

FREMMEDE

Se ikke paa mig.

COSMUS

Kom. Du er syg af Træthed. Lad mig hjælpe
Dig hjem.

Han vil løfte den Fremmede op.

FREMMEDE

falder tilbage i en siddende Stilling med Ansigtet vendt
imod dem. Han stirrer paa dem med hvide Øjne

VERA

skriger

Cosmus. Han dræber mig.

Barnet græder højt.

COSMUS

Luk Øjnene i.

FREMMEDE

Jeg kan ikke. De er frosne.

COSMUS

Tag Hænderne for dem.

FREMMEDE

gjør det

Lang Stilhed.

COSMUS

skjælvende

Du er Rædselen selv.

FREMMEDE

Jeg kommer fra Rædselen. Den jager mig som en Storm. Jeg styrter afsted, til jeg falder. Og saa styrter jeg videre, til jeg falder igjen.

COSMUS

Hvad er det for en Rædsel?

FREMMEDE

Floden frøs til, da jeg raabte den ud. Sangfuglene faldt døde ned fra Træerne, og Birkeskoven visnede.

Tør Du ogsaa høre?

COSMUS

Høre. Ikke se. vender sig fra ham. Tal.

FREMMEDE

rejser sig langsomt, kan knap faa Ordene frem

. *Domkirken*!

COSMUS

Domkirken?

FREMMEDE

Grus! Grus! Grus!

COSMUS

Sprængt i Luften?

FREMMEDE

Spredt som et Haglvejr over Byens Tage.

COSMUS

Ved Menneskevold?

FREMMEDE

Af Guds og Fyrstens Fjender.

VERA

aandeløs

Og Fyrsten?

FREMMEDE

Frelst.

VERA

Frelst —!

COSMUS

Fortæl.

FREMMEDE

Julesang under Hvælvingen! Takkebøn paa
 Alles Læber! Lys og Granduft i de lune Luft-
 strømme.

Da splintredes Orgelet. Ild brød frem af Murene. Og Kuppelen brast.

VERA

i undertrykt Jubel

Cosmus —!

FREMMEDE

Men Choret over det Helligste, hvor Fyrsten bad med sin Slægt, stod urørt som Arken i Syndflodens Vande.

Jeg saae ham med disse Øjne. Jeg saae den Salvete, bleg som et faldende Løv, blive vanvittig over sin egen Frelse. Og jeg hørte de Døendes Skrig ryste Guds Trone, medens Kjød og Ben, Hjerner og Hjerter, masedes under Kuppelens Jernfald.

Taushed.

Cosmus trykker Vera og Barnet op til sig.

FREMMEDE

Saa kom Stankens Tid. Tomten laa hen, for stor til at ryddes. En aaben Grav midt i Livsmylderet. En Ø for skrigende Aadselfugle midt i Rædselens Havblik.

Og Pesten steg op af dens Gab og slog ned over Byen.

COSMUS

Da var det, Du flyede?

FREMMEDE

Da var det en Nat. Tusinder af Mennesker
løb sammen paa en Kirkegaard for at grave
en død Mand op af Jorden.

COSMUS

En død —?

FREMMEDE

Ham, der sidst havde skudt paa den Salvede.

VERA

skriger

Varro!

FREMMEDE

Vi grov og vi grov. Og vi fik fat i hans
Hænder, og vi traadte i hans Hjerneskal. Og
vi rev Knoglerne af hans Krop og svang dem
i Luften.

Og saa foer vi afsted med Jordens fire Vinde.
Han svinger Knoglen.

VERA

løfter i vild Fortvivlelse Drengen i Vejret
Se! se! Martyrtegnet! Slægtens Hæder! Glem
det aldrig.

COSMUS

river Drengen fra hende

Vera!

FREMMEDE

i fuldt Løb

Til Verdens Ende! til Verdens Ende!

Han forsvinder.

VERA

i stor Ophidselse

Bort herfra! endnu idag! ind i Rædslerne! ud
i Hævnen!

COSMUS

tysser paa det grædende Barn

Min stakkels Dreng! min stakkels lille Dreng!

ANDEN HANDLING

STORSTADEN

PAA SLOTTET

Et stort Værelse med Balkon ud mod Slotspladsen. Svagt oplyst.

Det er sent paa Natten.

Prins Constantin sidder ved sit Arbejdsbord i Samtale med *Chefen for det hemmelige Politi*, en yngre Mand, mørk af Haar og Hud, mager, med et tungsindigt Udtryk.

Politichefen har talt. Nu tie de begge en Stund. Prinsen rejser sig, gaaer et Slag gjennem Værelset, bliver næsten borte i dettes Mørke, kommer atter frem.

CONSTANTIN

staaer foran Politichefen

Og Resultatet af alt dette?

POLITICHEFEN

trækker paa Skuldrene

CONSTANTIN

sætter sig

Intet. Det Samme som igaar. Intet. Mulm og Mørke. Ikke et Spor. Ikke en Antydning en Gang. *Intet.*

Og maaske — hvem veed — maaske har vi begge for et Par Timer siden trykket de Menesker i Haanden og siddet med dem til Bords. Husker De Varro?

da Politichefen gør en Bevægelse.

Ja ja. Jeg veed, at De har gjort Deres Yderste, baade De og Deres Folk. Lad mig læse Rapporten.

POLITICHEFEN

rækker ham den

CONSTANTIN

læser, men kan ikke holde sine Tanker ved Rapporten; den synker ned i Skjødets paa ham. Han seer paa Politichefen og siger heftigt og uroligt

Og saa dette at være lammet i alt Andet! — i sin Virksomhed, sit Initativ, i sin Følelse for Andre, i sin Tro paa sig selv. At være som levende død, besat af dette Ene, denne Gru, der sænker sig over En som en Klokke, gennem hvis Glasvægge Alt synes fremmed og monstrøst!

Deres Blikke mødes med et haabløst Udtryk.

CONSTANTIN

læser atter; seer op fra Rapporten

Intet Nyt for Resten? hvorledes teer Byen sig idag?

POLITICHEFEN

Der er ingen Forandring. Samme rastløse Uro, samme regelløse Vandel. Alle Gader er fulde. Folk vrimler afsted. Det er, som om Alle maa ud og Ingen kan staa stille. Men de gaaer ikke efter Noget. Butikkerne staaer tomme. Man har ingen Appetit, og man gider knap klæde sig paa. Hele Byen seer ud som en Flok brandlidte Stakler, der løber rundt i det Tøj, de tilfældig trak paa sig den Nat, de skræmtes ud af deres Senge.

CONSTANTIN

Og Stemningen — mod os? — mod *mig*?

POLITICHEFEN

tier

CONSTANTIN

Nye Fængslinger?

POLITICHEFEN

Foruroligende mange, Deres Højhed.

CONSTANTIN

Jeg fordrer den allerlemfældigste Fortolkning af de Fornærmelser, der sigter mod *mig*. Tænk

paa — de er ikke tilregnelige, Folk. Den Skræk, de har udstaaet, og værre endnu, denne bundløse Følelse af Utryghed, som varer ved —! Hvad Under, at de skriger imod os og forlanger Retfærdighed? og hvad Under, om Tilliden til os brister, naar vi ikke kan give dem, hvad de forlanger? Men den undergraves uophjælpeligt, hvis vi griber til voldsomme Midler for at hævde vor — Afmagt.

POLITICHEFEN

Jeg tillader mig i al Ærbødighed at forudsige, at hvis Uroen tager til, saa nødes Deres Højhed til at bruge Militæret.

CONSTANTIN

heftigt

Militæret! altid Militæret! Den eneste Tilflugt, vi ejer, den eneste Redning, naar Mennesker skriger i den yderste Sjælenød! Skyd dem ned! Militæret!

POLITICHEFEN

Deres Højhed har Ret. Jeg beklager derfor dobbelt, at det dog bliver *mig*, der vil *faa* det.

CONSTANTIN

De har heller ingen Tillid.

POLITICHEFEN

varmt

Deres Højhed.

CONSTANTIN

Og ingen Taalmodighed.

Jeg har jo dog Venner, og man kjender mit Sindelag.

POLITICHEFEN

Det er sandt. Faa har man troet paa som paa Dem, Deres Højhed. I Rigsværgens Ud-nævnelse saae vi alle en Garanti for Rædslernes Ophør. Men nu, da det Forfærdelige alligevel er skeet og skeet endnu stærkere, end Nogen kunde drømme — —

CONSTANTIN

Og nu, da de Mennesker ikke findes —!

Han rejser sig.

POLITICHEFEN

ligesaa

Ja. Nu, da de ikke findes —

stille, men vægtigt. Nu troer man Dem ikke længer, Deres Højhed.

CONSTANTIN

studser over Tonefaldet

— troer ikke? hvorledes?

POLITICHEFEN

rækker ham en sønderreven Plakat

Læs her, Deres Højhed.

Einar Christiansen.

CONSTANTIN

læser, krammer Papiret

Det samme grundløse Vanvid, som blev sagt
om min Fader.

POLITICHEFEN

— og som Mange slog Lid til.

CONSTANTIN

tager sig stærkt sammen

Vi helmer ikke. Vi giver ikke fortabt. Vi
tager fat paany. Imorgen igjen. Og hver Dag,
til vi dør.

POLITICHEFEN

Til vi dør, Deres Højhed.
Godnat.

CONSTANTIN

rækker ham Haanden

Deres Haand er ogsaa kold.

POLITICHEFEN

Min Haand — ?

CONSTANTIN

Alle Hænder er bleven kolde og klamme siden
Domkirkens Fald.

Han slipper Haanden, da han pludselig farer sammen
og lytter.

Hvad er *det*? Kan De høre?

POLITICHEFEN

Jeg har længe villet spørge —

CONSTANTIN

Det kommer fra Gaden.

POLITICHEFEN

Det lyder som Sang.

Constantin trækker Gardinerne fra et af de store Vinduer og aabner Døren til Balkonen.

Slotspladsen ligger i stærkt Maanelys. I nogen Afstand sees Domkirkens Ruin høj og mørk.

Constantin og Politichefen træde ud paa Balkonen.

Der høres nu, fjernt og utydeligt, Sang af mange Stemmer. Den tiltager i Styrke for hver Minut.

CONSTANTIN

Hør! hør! — Det klinger, som om Byen vilde udaande Sjælen i et vildt, utrøsteligt Suk.

SANGEN

nærmer sig

Da Klokketaarnet styrted, sprang Klokkerne med
Gny.

Nu er *vi* Klokkerne, der ringe mod Sky.

Nu er *vi* Klokkerne, der raabe mod Gud.
Vi kime vore Døde af Grusdyngen ud.

Vi kime alle Sjæle af Grusdyngen frem.
Vi kime vore Kjære til Himmelen hjem.

POLITICHEFEN

Det er ovre ved Ruinen, de synger.

CONSTANTIN

Og se! der kommer de frem.

POLITICHEFEN

Et helt Tog.

CONSTANTIN

Flere Hundreder.

POLITICHEFEN

Mænd, der vrider Hænderne —

CONSTANTIN

Og Kvinder, der kaster sig ned og rokker
frem paa deres Knæ.

POLITICHEFEN

Som en Verden af søvnløse Skygger.

CONSTANTIN

Søvnløse som vi selv.

De staa og stirre over mod Ruinen, rystede og betagne.
Sangen vedbliver.

Imidlertid er *Helene* kommen fra Forværelset.

CONSTANTIN

vender sig, da han hører hendes Skridt
Helene!

HELENE

skjuler sig hos ham
Det er forfærdeligt, forfærdeligt!

SANGEN

stiger

For alle dem, der sørge, skal Klokkerne gaa,
og mest for dem, der dybest under Stenene laa;

og mest for dem, der længe under Stenene stred.
Guds Søn, nu maa Du komme! vi kime Dig
herned.

POLITICHEFEN

gjør en Bevægelse for at gaa

CONSTANTIN

holder ham tilbage

Lad dem synge. Gud hjælper dem maaske.
Vi kan jo dog ikke.

Taushed.

Sangen stiger bestandig.

POLITICHEFEN

Nu kaster de sig ned.

HELENE

De hulker mod Himlen. Sangen brister under deres Graad.

FJERNE STEMME

dumt og klagende

Herre Jesus! Herre Jesus! Herre Jesus!

POLITICHEFEN

lidt efter

Der ligger svære Tider i Luften, Deres Højhed.

Helene farer sammen med et Skrig.

CONSTANTIN

Hvad er der?

HELENE

skrækslagen

Seer Du ikke —? Ruinen! den voxer, den er levende. Den vælter sig imod os. Det er alle de Døde, som har gravet sig frem.

POLITICHEFEN

Det er Skaren, der flygter, som i Angst for at Murene skulde styrte paany.

CONSTANTIN

De svinger med Armene.

HELENE

De truer mod Himlen.

CONSTANTIN

bleg

De truer mod os.

Vilde, utydelige Raab fra Skaren, som nærmer sig.

NOGLE

Gud har forladt os.

ANDRE

Forladt os i Rædsel.

KVINDESTEMMER

Der er ingen Gud i det Højeste!

ANDRE

sætte ind

Der er ingen Fred paa Jorden!

FLERE

I Mennesker en Vederstyggelighed!

MANGE

Fly! fly!

POLITICHEFEN

De nærmer sig Slottet. De vækker hans Majestæt. Det kan koste ham Livet, saa syg, som han er.

Deres Højhed maa tillade mig —

CONSTANTIN

Hent den vagthavende Officer.

Politichefen bort.
Skrigene voxer.

Constantin og Helene staa tause, tæt omslyngede.
Efter nogen Tids Forløb siger

CONSTANTIN

Husker Du, Helene, da jeg sad og skrev paa min Bog, Dag og Nat, ved min ensomme Lampe? Ingen Lyd trængte ind over Tærskelen. Det var, som vi laa i en aaben Begravelse.

Og nu —

HELENE

seer varmt paa ham

Du er stærkere nu. Og jeg ogsaa. Du skal se, jeg er stærk.

Kort efter kommer Politichefen tilbage, fulgt af et Par Officerer.

Døren til Forværelset bliver staaende aaben, Hoffolk af begge Kjøen sees udenfor. Efterhaanden fyldes Salen af Herrer og Damer, der ængsteligt søge hen til Vinduerne og se ud.

POLITICHEFEN

De er ikke til at standse, Deres Højhed.
 Politiet har forgjæves søgt at skride ind. Skaren
 voxede for hver Gade, den drog frem. Folk
 kom ud af Husene, som de gik og stod, og
 sluttede sig til den, alle uden Forskjel, Høje og
 Lave. Alle Gaderne ved Kirken er vrimplende
 fulde, og der strømmer bestandig nye til.

STÆRKE SKRIG

udenfor

Til Slottet! til Slottet!

POLITICHEFEN

Garden maa rykke ud. Det er den højeste Tid.

CONSTANTIN

til en Officer

Roligt. Ingen Vold. Blot en tæt Kordon langs
 med Murene.

Officeren bort.

HELENE

ved et Vindue

Nu fylder de Slotspladsen.

EN DAME

Jeg kan se deres Ansigter.

EN ANDEN

De skriger som besatte.

EN TREDIE

De har Stene i Hænderne.

EN FJERDE

Det er Stene fra Ruinen.

EN FEMTE

De Sten gjør dem rasende.

EN SJETTE

Der er Blod paa de Sten!

FLERE

Der er Mord i de Sten —!

Skrig fra Damerne.

HELENE

i Døren til Balkonen, stærkt

Lad os bede! bede!

Hun falder paa Knæ. Flere med hende.

Nu bryde Raabene udefra løs som en Storm. De slaa som et bølgende Sus ind i Salen. Først skelnes ikke Ordene, men de forme sig efterhaanden til enstemmige Brøl.

FOLKEMASSEN

paa Slotspladsen

Fyrsten maa hjælpe os! Fyrsten har Ansvaret!
Fyrsten! Fyrsten!

CONSTANTIN

træder ud paa Balkonen

Han modtages af øredøvende Raab.

NOGLE

Det er *Jer*, de vil ramme.

ANDRE

Det er os, der maa undgjælde.

ALLE

voldsomt

Blodmændene frem!

Raabene vedblive længe.

Constantin vinker, at han vil tale, men faaer først Ørenlyd efter flere Minutters Forløb.

CONSTANTIN

revet med

Blodmændene frem! Jeg raaber med *Jer*!
Jeg kimer med *Jer*! Jeg trygler med *Jer* Guds
Søn ned fra Himlen til Frelse.

Her er mine Hænder. Jeg rækker dem imod
Jer. Tag dem. Hold dem fast. Fold dem ind i

eders egne i uryggelig Tillid. Lad os strække dem mod Gud i glødende Bøn, til vi vrister Velsignelsen fra ham.

Knæl! knæl! knæl!

Han knæler selv.

Der gaaer en sagte

MUMLEN

gjennem Skaren

Knæl! knæl! knæl!

De Forreste bøje Knæ. Efterhaanden følge de Andre. Hele Slotspladsen over knæle Mænd og Kvinder Side om Side med oprakte Hænder.

Dødsstilhed.

Da høres pludselig

ET SKRIG

udefra

Til Vaaben! skyd dem ned!

CONSTANTIN

springer op

I Guds hellige Navn —?

POLITICHEFEN

paa Balkonen

Hans Majestæt! se! i det nederste Stokværk. Han staaer i Vinduet og fægter med Armene.

SKRIGET

har atter lydt

Skyd dem ned!

CONSTANTIN

til en Officer

Hurtig! hurtig!

Officeren bort.

Voldsomt Røre i Skaren, som forfærdet har rejst sig.

DER SKRIGES

Hvem raabte? hvem vil skyde? hvem vil
skyde os ned?

NOGLE

Fyrsten! Fyrsten!

MANGE

Ned med Fyrsten! ned med Rigsværgen!

HELENE

klynger sig til Constantin

Hører Du? hører Du?

POLITICHEFEN

De styrter herind. De sprænger Kordonen.

HELENE

De kaster med Sten.

Der høres Klirren af Ruder, som knuses.

POLITICHEFEN
indtrængende

Deres Højhed —

CONSTANTIN
efter et Øjeblikks Tøven, i fortvivlet Udbrud
Ja. Ja. I Fyrstens Navn. Saa lad det da ske.
Jag dem bort med Bajonetten.

Politichefen bort, fulgt af flere Officerer.

HELENE
om hans Hals
Constantin! Constantin!

CONSTANTIN
Nu, Helene, nu er Martyriet fuldt.

Stærke Skrig fra Slotspladsen. Nye Stenkast. Derpaa
pludselig Flugt, da Militæret rykker ud, blandet med vold-
somme Raab mod Fyrsten og Rigsværgen.

SAMME NAT

VED DOMKIRKENS RUIN

Cosmus sidder paa en Sten ved Ruinen, hensunken og ubevægelig.

Længere borte sees tre *sortklædte Mænd*, som betragte ham.

I det Fjerne høres Raab fra den splittede, flygtende Mængde.

Svagt Maaneskin.

DE SORTKLÆDTE

mellem hverandre

Se. Menneskestrømmen har skyllet ham op paa Ruinen. Der sidder han nu som en skibbruden Mand.

Ryst ham ud af hans Dvale. Væk ham! raab ham an!

De gaa fra hinanden og nærme sig *Cosmus* fra forskellige Sider.

RAAB

fra den flygtende Mængde

Blodmændene frem! ned med Rigsværger!
Blodmændene frem!

*Den første Sortklædte staaer bag ved Cosmus og lægger
sin Haand paa hans Skulder.*

SORTKLÆDTE

Hører Du, Cosmus?

COSMUS

springer op

Hvem kjender mig her?

SORTKLÆDTE

En Ven.

COSMUS

En Ven?

SORTKLÆDTE

Et Vidne.

COSMUS

En af de Tusinder —?

SORTKLÆDTE

— hvis Fører Du skal være.

COSMUS

seer hastigt paa ham; det lysner i hans Øjne

Skrigene lyde stærkt fra en Flok, som stormer forbi og
truer ad Domkirken.

SORTKLÆDTE

Hør. Nu igjen.

COSMUS

holder Hænderne for Ørerne

Jeg har hørt Nok i denne Nat.

SORTKLÆDTE

Og forstaaet —?

COSMUS

— forstaaet?

SORTKLÆDTE

Hørt *igjennem*. Gjennem Raabene, under dem,
bag dem.

COSMUS

Hvilket?

SORTKLÆDTE

Dit eget Navn.

COSMUS

stirrer paa ham

Mit Navn?

SORTKLÆDTE

Inat har Du faaet din Indvielse.

COSMUS

vender sig bort

Maaske.

Einar Christiansen.

SORTKLÆDTE

Faaet den i et tusindstemmigt Skrig foran
Vidnernes Højalter.

Nu venter vi paa Dig.

Han fjerner sig.

COSMUS

vender sig

Højalter? hvor —?

Anden Sortklædte sees i Ly af Domkirken.

SORTKLÆDTE

Ingen Gud har det stoltere.

COSMUS

viger

Ah! — hvem er Du?

SORTKLÆDTE

En Brøkdal Skyld som Du selv i det Stør-
værk, Du betragter.

COSMUS

med et Skrig

Ruinen! — — vig fra mig! — *I, ikke jeg.*

SORTKLÆDTE

stille

Alle for En, og En for Alle!

COSMUS

stønner

Aa Vera! Vera!

Han synker sammen.

SORTKLÆDTE

nærmer sig langsomt

Rejs Dig, Prins Cosmus, og hør, hvad der vil ske.

De Raab, som har skræmt Dig inat, de er kun som en Svirren af dansende Myg mod dem, der skal komme.

COSMUS

rejser sig

— komme?

SORTKLÆDTE

Naar Slottet falder, som Domkirken faldt.

COSMUS

Slottet? — De skreg jo mod *Jer*.

SORTKLÆDTE

peger paa ham og sig selv

Mod os.

COSMUS

skjuler sit Ansigt

Mod os!

SORTKLÆDTE

Og dog er det os, de vil løfte, naar de løfter
Dig frem til det Sted, hvor nu Rigsværgen staaer.

COSMUS

Mig? — Det var Indvielsen?

SORTKLÆDTE

Ja. Nu venter vi paa Dig.
Han fjerner sig.

COSMUS

angst og overvældet

Mig?

Og saa — naar *det* skeer, naar jeg staaer der-
oppe med Fremtidens Magt i min Haand —?

Tredie Sortklædte staaer pludselig foran ham, høj og
vældig.

SORTKLÆDTE

Saa skal Navnets Verden gaa under.

COSMUS

fra ham, med Hænderne udstrakte i vild Skræk
Frels mig!

SORTKLÆDTE

Og den Navnløses Verden faa Liv.

COSMUS

Ved *mig*?

SORTKLÆDTE

Ved Dig, som er Prins og Vidne i Et.

COSMUS

med stor Energi

Hverken Prins eller Vidne. *Cosmus* for Gud
og Mennesker, som jeg er det for mig selv.

SORTKLÆDTE

med Tusinders Røst

Du styrtede Domkirken, *Du*!

COSMUS

Jeg skriger Jer over. Jeg bygger den op.

SORTKLÆDTE

leer haanligt

Bygger den! *Du*?

COSMUS

Hvem skulde hindre mig?

SORTKLÆDTE

pludselig dæmpet

Eden, *Du* svoer os.

COSMUS

Eden —

SORTKLÆDTE

Den Ed er som Præsternes tre Skuffer Sand
paa den Døde. Jorden har slugt Dig. Jorden
hører Du til.

COSMUS

lukker Øjnene og smiler

Begravet. Jeg veed det. Begravet i Ord. Alt-
sammen Ord. Ord op til Himlen og Ord til at
tænde Ild med i Helvede. Edsord og Lovord.
Daabsord og Nadverord. Det daglige Brød
pakket ind i Paragraffer. Hos Jer som hos de
Andre. Og de samme overalt.

Og hvad hjælper saa de Ord? Hvad inde-
staaer de for? Det Hellige kan jo dog ikke
udsiges.

SORTKLÆDTE

truende

For Livs og Døds Skyld —

COSMUS

skarpt

Og for Faderens Skyld, som er i Himlene!

SORTKLÆDTE

Himlen er Luft.

COSMUS

staaer foran ham

Himlen er *her*, i vore Øjne.

Se ind i mine og siig mig, hvad Du seer.
Om det kun er en farvet Hinde, en sort Prik
og en fugtig Glans, Du fornemmer? om Du ikke
derinde seer *det*, som Ord ej kan udsige og
Sanser ikke fastholde? om Du ikke forvirres
og fortages i et bundløst Mylder af blinkende
Tegn?

Her, i vore Øjne, her skues den Usynlige.
Fra Øje til Øje gaaer hans evige Løndom. Øje
i Øje er hans eneste Pagt.

Og paa den vil jeg bygge.

SORTKLÆDTE

Din Kirke?

COSMUS

stille

Mit Hus. Jert Hus. Og alle Menneskers Hus.
Gaa fra mig i Fred. Jeg bryder ingen Eder.

SORTKLÆDTE

Indvielsen fik Du — til Liv eller Død. Nu
venter vi paa Dig.

Han fjerner sig.

COSMUS

synker atter sammen paa Stenen, med Ansigtet i sine Hænder

Aa, Vera! Vera!

Skrigene lyde kun svagt nu. Men op over dem høres

SANGEN

fjernt og aandeagtigt

For alle dem, der sørge, skal Klokkerne gaa,
og mest for dem, der dybest under Stenene laa;

og mest for dem, der længe under Stenene stred!
Guds Søn, nu maa Du komme! vi kime Dig
herner.

TREDIE HANDLING

SEN AFTEN NOGLE DAGE DERPAA

I ET HUS I BYENS UDKANT

I et mindre Værelse sidder *Vera* ved Kaminen og seer ind i Ilden. Døren staaer paa Klem til et Sovekammer bagved. Svagt oplyst.

Gregor gaaer op og ned i Samtale med hende.

Det er *Vera*, som sidst har talt. Nu rejser hun sig, gaaer sagte til Sovekammerdøren og kigger ind. Sætter sig derpaa lydløst ved Kaminen paany.

Gregor er standset og har fulgt hendes Bevægelser med Øjnene. Da hun atter har sat sig, gjør han et Par dæmpede Skridt hen imod hende.

GREGOR

I tre Dage, sagde Du?

VERA

I tre Dage og i tre endeløse Nætter har jeg siddet her og ventet. Jeg troede, han var hos *Jer*.

GREGOR

Vi har ventet som Du. Tause og trykkede.
For vort Haab staaer nu ene til *ham*.

VERA

Til ham?

GREGOR

Manet er han blevet, og han veed, hvor vi
samles. Men Ingen har seet ham siden den
Nat, de stormede Slottet.

Hvor troer Du, han færdes?

VERA

Han flakker vel om, langt borte fra Mennesker,
forpint af de Tanker, der saa længe har tæret
paa hans Fred.

GREGOR

Hvilke Tanker?

VERA

Tanker som sorte, farende Skyer, der aldrig
kan samle sig til et Uvejr, som slaaer ned.

GREGOR

Uvejret er jo over ham. Det lyner jo ud af
hvert Øje, han møder. Blot han udstrækker
Haanden, griber Tusinder til, og han staaer
midt i en Daad.

VERA

seer op, knuger Hænderne

Siig ham det. Siig ham det.

GREGOR

Det er sagt ham forlængst.

VERA

seer atter ind i Kaminen

Og han kommer dog ikke.

Kort Taushed. Gregor gaaer bestandig op og ned.

GREGOR

Ophidselsen voxer som en Skovbrand i Storm. Man troer ikke Rigsværgen længer. Sidste Nat var der atter Uroligheder foran Slottet. Og Politi og Militær er paa Færde overalt. Men de hidser kun Flammerne. Slukker de paa een Kant, saa fænger det paa en anden. Selv mange af Soldaterne er med om at stikke Ild.

De savner kun en Fører. Nu skulde han vise sig. *Hans* Navn kunde samle dem. Og saa kommer han ikke.

VERA

uden at se op

Han er Rigsværgens Broder.

GREGOR

Broder skal forraade sin Broder til Døden
for den Navnløses Skyld.

VERA

skjælvende

Og en Hustru sin Mand.
Vær rolig. Han kommer.

GREGOR

Og kommer han *ikke*?

VERA

Saa kommer *jeg*. Jeg og min Dreng.

GREGOR

sætter sig hos hende og tager hendes Haand
Vera — har Du det ondt?

VERA

Mennesker som vi har ikke Lov til at være
lykkelige. Det glemmer vi stundom.

GREGOR

Troer Du ham *ikke*?

VERA

Jeg troer ikke *paa* ham. Ikke som *paa Dig*

GREGOR

Han elsker Dig, Vera. Han gjør, hvad Du vil. Send ham til os inat, hvis han kommer.

VERA

Jeg skal selv følge med.

GREGOR

rejser sig

Saa Farvel, til vi sees.

VERA

kaster sig om hans Hals

Aa — Gregor.

GREGOR

Hvad er der?

VERA

Dø ikke fra mig.

GREGOR

kryster hende heftigt

Vera — hvorfor dog?

VERA

Jeg er tryggest hos *Dig*. Ingen i Verden kan være *det* for os Mennesker, som de Faa, der har kjendt os fra Barn. Mister vi dem, faaer vi dem aldrig tilbage. Og Du er den sidste.

GREGOR

Jeg lovede din Moder, at jeg vilde leve. Det
lover jeg ogsaa Dig.

Godnat.

bort.

Vera gaaer op og ned, urolig, vridende Hænderne, suk-
kende, kæmpende med Graad. Hun tænder en lille Lampe
og gaaer ind i Sovekammeret, hvor Drengen ligger. Be-
tragter længe hans sunde rolige Søvn. Sætter sig hos ham
en Stund. Gaaer saa atter ind til Kaminen, som hun roder
op i. Stiller sig tilsidst hen ved Vinduet, hvis Dugg hun
aftørre, og seer ud.

Men da Cosmus ikke kommer, sætter hun sig atter ved
Kaminen.

En gammel Sang falder hende ind. Hun smaanytter
dens Ord.

VERA

Jeg synger om en Kongesøn,
jeg seer ham tidt i Drømme.
Hans Aasyn er saa himmelblegt
som vinterstille Strømme.

Hans Fader gav ham Gods og Guld
og rejste ham en Trone.
Hans Moder gav ham Bibelord
om Kors og Tornekrone.

Han ødte Gods, han ødte Guld,
han flænged Tronens Hynder,
og Tornekronens visne Pryd,
den plukkede han sønder.

For Verdens Gods og Verdens Guld,
 de stilled ej hans Længsel;
 og Himlens tunge Bibelord,
 de sluttet ham i Fængsel.

Nu sigter han sit eget Guld
 af Livets stride Vande.
 Nu trykker han den hvasse Tjørn
 dybt i sin egen Pande.

Der høres Skridt i Forstuen. Vera springer op og løber
 til Døren, som hun aabner.

VERA
 i Døren

Cosmus! Cosmus!

Cosmus kommer fra Forstuen, griber hendes Hænder og
 drager hende ind til sig.

COSMUS

Tilgiv mig, Vera. Jeg har ikke vidst af mig
 selv.

VERA

Saa jeg angst har været!

stryger Haaret fra hans Pande.

Og nu jeg seer Dig, bliver Angsten kun større.

Einar Christiansen.

COSMUS

Hvorfor?

VERA

Fordi Du kommer hjem med Alverdens Sorg
i dine Øjne.

COSMUS

Hvor kan jeg komme anderledes efter *det*,
jeg har seet!

VERA

Med knyttede Hænder kunde Du komme, fulgt
af en Skare, der raabte dit Navn.

COSMUS

seer et Øjeblik bedrøvet paa hende, gaaer saa fra hende
— Sover Drengen?

VERA

Ja. Det er jo sent.

COSMUS

sætter sig ved Kaminen

Kom. Sæt Dig hos mig.

VERA

Du maa jo være halvdød af Sult.

COSMUS

Jeg kan Ingenting nyde.

Vera sætter sig hos ham. Han sidder og seer ned, hun betragter ham skarpt fra Siden.

VERA

Hvor har Du været?

COSMUS

Ved Ruinen.

VERA

Hele Tiden?

COSMUS

Jeg veed ikke hvorlænge. Men baade ved Dag og ved Nat har jeg siddet der. Der var et Spørgsmaal, som holdt mig fangen.

VERA

Hvilket?

COSMUS

— Husker Du Kirken, da den stod i sin Pragt? — himmelhøj, bred som et Bjerg. Man dukkede sig i Beundring. Man tænkte uvilkaarligt: hvorledes har dette været muligt for Mennesker?

Nu ligger den i Grus. Og nu spørger man om det Samme, kun stærkere end før: hvorledes har dette været muligt? — ikke at de har villet det, ikke at de har turdet det, men at de har *kunnet* det, rent fysisk, med deres Hænder.

VERA

Fik Du saa Svaret?

COSMUS

Ja. Jeg forstod, at Faldet er mange Slægters Værk, ligesom Opførelsen var det. Og jeg følte, at dette er endnu det forfærdeligste af Alt.

VERA

angst

Cosmus —

COSMUS

Ikke i et Øjeblik Lidenskab, men efter Aarhundreders Studium og Overlæg — —!

VERA

rejser sig pludselig

Gregor har været her.

COSMUS

Jeg kan tænke det.

VERA

Han venter Dig inat.

Cosmus sidder ubevægelig en Stund.

COSMUS

Siden gik jeg til Floden.

VERA
sætter sig igjen

Altid Floden.

COSMUS

Udenfor Byen, et Stykke mod Nord — kan Du huske? er et Sted, hvor den breder sig som en Sø. Og der, midt i Strømmen, er en Ø.

VERA

Blodøen?

COSMUS

Ja.

VERA

Der, hvor i gamle Dage Skafottet blev rejst —

COSMUS

Nu ligger den hen som en tilgroet Ruin, hvor Ingen har hjemme.

VERA

Og saa —?

COSMUS

Der roede jeg over. Og der vil jeg bygge mit Hus.

VERA

griber ham om Armen

Cosmus — hvad er det? hvad tænker Du paa?

COSMUS

møder hendes Blik

Jeg tænker paa, at nu skal Blodtiden være
endt og Blodøen inddrages til Græsning.

VERA

rejser sig atter og siger hurtigt og fast

Gregor har været her. Han venter Dig inat.
De venter Dig alle.

COSMUS

Jeg veed det.

VERA

Og sidder dog her?

Saa veed Du ikke Alt. De venter Dig som
Fører. Dit Navn skal samle Masserne. Og
naar Rigsværgen er fjernet —

COSMUS

med stærk Haan

Saa skal *jeg* gribe Styret til Vidnernes Sejr,
for at *I* kan bygge Kirker og de Andre lægge
Miner!

VERA

heftigt

Du tør ikke, tør ikke, fordi Rigsværgen er
din Broder.

COSMUS

rejser sig brat

Hvem han saa var — I rammer ham ikke. I rammer Ingen mer. Alting vil gaa anderledes, end I troer, og bedre.

VERA

Bedre?

COSMUS

Se paa dine Venner. Se ind i deres Øjne. Denne Jernalders Kvide lyser ogsaa ud af *dem*. For de er jo dog Mennesker — Mennesker, der føler for de Smaa, de har knust, for de Smaa under Stenene, Vera. For lange Tider er de lammede nu. Det er derfor, de helst læsser Haabet paa *mig*.

sætter sig igjen. Og jeg lover Dig, Vera, jeg skal ikke beskæmme det.

VERA

Saa skynd Dig. Søg dem op.

COSMUS

Naar Tiden kommer. Naar jeg først har ryddet den Vej, vi skal ind paa.

VERA

Og hvor gaaer saa den Vej?

COSMUS

Dybt nede. Saa dybt, vi kan komme. Gjennem Skarnet.

VERA

Skarnet?

COSMUS

Blandt Verdens Allerringeste, blandt dem, der svøbtes i et Skræppeblad fra den Grøft, de blev født i, og som aldrig har faaet Navn i en ned-arvet Daabskjole, blandt dem skal vi ned. I dem er der Fremtid.

VERA

som forfølger sine egne Tanker

— Og Constantin?

COSMUS

Constantin?

VERA

Han skal altsaa sejre?

COSMUS

Hverken han eller I.

VERA

Sagde Du ikke, Du vilde være de Tusinders Fører?

COSMUS

Jeg staaer ved mit Ord.

VERA

Saa maa Du først ville Constantins Død.

COSMUS

Vera —

VERA

vildt

Constantins Død! Constantins Død!

COSMUS

som har rejst sig, gjør et Skridt mod Sovekammerdøren
— Tænk dog paa Drengen derinde.

VERA

fortvivlet

Cosmus! Cosmus! lad os ikke rive Hjerterne ud af Brystet paa hinanden. Lad os fly — tilbage til Skovene, til Ensomheden. Det kan jeg endnu. Det føler jeg endnu, at min Kjærlighed kan. Og lad os leve der i Stilhed, i Glemsel, som Dyr i et Hi. Og lad os dø i vor Kjærligheds Mørke.

COSMUS

Ensomheden er kun Tomhed, naar den ikke groer ud af et Liv, som kan fylde den. Der er længe til Ensomheden, Vera.

VERA

Men kort til Hadet.

Jeg sagde Dig det dengang: Kvalerne er Porten;

der gives ingen uden den. Men Du har aldrig kjendt dem, aldrig lidt Uret, aldrig følt Sult. Og Sulten er ikke *det*, at vi hungrer efter Brød. Men Sulten er *det*, at vi ikke vil mættes af de Andre.

COSMUS

Vil jeg da det?

tager hendes Hænder. Naar jeg giver Dig Freden, vil Du saa tro, at jeg har hungret efter den som Du?

VERA

Der gives ingen Fred. Der gives kun een eneste Trøst i vore Lidelser: Lydighed.

Lydighed, Cosmus. Ind under Fortvivlelsen, Du som jeg. Saa vidt maa det komme.

COSMUS

Aldrig under Fortvivlelsen. Aldrig, naar man har Minder som vi.

VERA

Hvorhen da? hvorhen? — Ud i Skarnet, som Du kalder det?

Tro mig, Cosmus. Der er mere Kjærlighed i *mit* Had end i al din Barmhjertighed.

COSMUS

Giv mig den Kjærlighed. Læg den i min Haand, lad mig lede den frem. Anden Bøn har jeg ikke.

VERA

Den brænder jo din Haand. Du skriger jo under den.

COSMUS

Jeg beder ikke for mig selv. Jeg beder for min Søn. For hans Skyld, Vera, og for alle de Børns Skyld, som skal fødes i Verden, lad os give vort Liv for at hjælpe Mennesker til Fred.

VERA

seer paa ham og slaaer pludselig Armene om hans Hals

Jeg elsker Dig, Cosmus. Jeg elsker at stirre ind i dine Øjne, at fanges og vugges af Drømmene derinde — dine store vemodige Drømme!

Men jeg tør det ikke længer. Luk Øjnene i. Lad mig kysse dem til. Lad mig nagle dem til.

kysser ham. Og følg mig saa, i Blinde — til dem, der venter Dig inat.

COSMUS

løsgjør sig lempeligt

Jeg kan ikke, Vera.

VERA

Kan ikke?

COSMUS

Vil ikke.

VERA

Saa er vi Dødsens. For saa er vor Kjærlighed død.

COSMUS

Død?

VERA

For saa har den mistet sin Ret til at leve.

COSMUS

I *mig* har den aldrig været stærkere end nu.
mod hende. Og i *Dig* ikke heller. Jeg seer det
jo paa Dig. Jeg seer, hvor Du ryster og brænder
og lider — — —

Vera! — Vera —

VERA

fra ham

Siig ikke Mer, naar Du dog ikke vil.

Der har været Dage og Nætter, hvor jeg
glemte baade Døde og Levende for *Dig*. Det
er derfor, al den Vaande nu er over mig.

Hun staaer et Øjeblik med Hænderne for Øjnene. Seer
saa paa ham og siger med Læber, der dirre af Graad.

Cosmus —

derpaa, med pludselig Fatning. Godnat.

COSMUS

Hvorhen?

VERA

Jeg har lovet at komme, hvis Du ikke kom.

COSMUS

tager hende om Armen

Du er *min*. Du er dit Barns Moder.

VERA

truende, med Blikket fastboret i hans

Brug ikke din Magt. Gjør ikke ogsaa mig til
en Pagtbryder og Mensvoren. *Jeg* kan ikke leve
med den Skam paa min Sjæl.

COSMUS

slipper hende

Og Drengen — Drengen?

VERA

næsten paa Knæ

For *hans* Skyld, følg med.

COSMUS

Og om jeg nu fulgte — og talte?

De vilde jo kun svare mig som Du — med
Constantins Død.

VERA

De kan ikke Andet. — Se ikke saadan paa
mig — —! *Vi kan ikke Andet.*

bedende. Cosmus —!

Kort Taushed.

Cosmus staaer og stirrer fortabt paa hende.

VERA

vender sig hurtigt fra ham

Godnat.

bort.

Cosmus staaer et Øjeblik som forstenet. Saa farer han sammen. Det er Barnet, som klynker.

COSMUS

gaaer ind i Sovekammeret, hen til Vuggen

Min Dreng! — hvad skal der blive af *Dig*?

Han sætter sig i en Stol ved Siden af Vuggen; smaa-
snakker med Drengen, der snart bliver stille.

Smiler Du til mig? — Ja ja, vi hører jo ogsaa
sammen, Du og jeg. Vi har jo givet hinanden
Livet. Jeg gav Dig mit, og saa gav Du mig
det tilbage, tusinde Gange tilbage, og tusinde
Gange bedre.

tager hans Haand. Min lille tapre Fyr, som aldrig
græder mer, og som seer saa uforfærdet ud af
Øjnene. Blot jeg føler din lille Haand i min,
saa er jeg tryg. Ogsaa for Moder. Ja, ogsaa
for Moder. Vi to skal nok forstaa at holde
hende fast. En Kraftkarl som Du — — min
stakkels lille Dreng.

Nu sover Barnet.

Cosmus synker ned over Vuggen og skjuler sit Ansigt,
ligger længe taus.

COSMUS

Saa ene jeg føler mig! Jeg trænger til En,
der vil velsigne mig eller blot tilgive.

Du har Meget at tilgive mig. Jeg har ikke
givet Dig en ren Sjæl at voxte i, ikke samlet

til Dig, Dag for Dag, et Overmaaal af Villie, som kan gjøre Dig lykkelig. Og hvad nytter det nu, at jeg forbander min Drift og mine Drømme — hver ørkesløs Time, hver lav Given-
eften? Det ligger jo i Dig altsammen. Det har jo mærket Dig, før Du blev født.

Men hvad et Menneske kan lide for et andet, det skal jeg taale og stride for *Dig*.

NOGLE TIMER SENERE

SAMME STED

Lampen i det forreste Værelse er brændt ud. De sidste Gløder i Kaminen lyse rødt ud paa Gulvet, og der glider et tidligt Dagskær ind i Stuen.

I Sovekammeret brænder Lampen endnu. Derinde er *Cosmus* falden i Søvn i en Stol ved Siden af Vuggen.

Gregor og *Vera* komme lydløst fra Forstuen. De se sig om i Taushed.

VERA

Der sidder han. Han sover.

GREGOR

Saa list Dig derind.

VERA

i tilbagetrængt Graad

Han sover ved Siden af Drengen.

GREGOR

Skynd Dig. Gjør det kort.

VERA

Og hvis jeg nu vækker ham —?

GREGOR

Saa maa det alligevel ske.

VERA

Aa, Gregor —

GREGOR

Vær rolig. Han vaagner ikke. Han har ikke
faaet Søvn i tre Døgn.

VERA

gjør et Par Skridt mod Sovekammeret, men standser og
læner sig mod Dørstolpen

Jeg kan ikke.

GREGOR

tager hendes Haand

Vera.

VERA

kaster sig ind til ham

— kan ikke.

GREGOR

Skal *jeg*?

VERA

Lad os vente til imorgen. Blot til imorgen.
Maaske dog — maaske — han saa kommer.

GREGOR

Naar *vi* faaer ham igjen, faaer ogsaa Du ham tilbage.

VERA

Han *maa* jo komme, naar han seer, vi har forladt ham? — han *maa* jo? ikke sandt?

GREGOR

Det er derfor, I *maa* bort. Der gives ingen anden Udvej.

VERA

Nej. Der gives ingen anden.

GREGOR

Gaa saa.

Vera gaaer langsomt ind i Sovekammeret, hvor hun bøjer sig over Vuggen.

VERA

Han har ham i Haanden. Han holder ham saa fast.

GREGOR

i Døren

Tænk paa Varro.

VERA

løsner lempeligt Drengens Haand ud af Faderens og tager ham paa Armen

Stille! hys! væk ikke Fader. Jeg er jo hos Dig. Moder er jo hos Dig.

Ja ja. Saa saa. Det hjælper ikke at græde.
Der er Ingenting, som hjælper. Put Dig ind
under Sjalet. Vi to. Nu er vi kun vi to.

nærmer sig Cosmus. Hvor dødsens-træt han seer
ud! Og imorgen — naar han vaagner — og
Vuggen staaer tom — — de Øjne, de raadville
Øjne! — jeg taaler ikke at tænke derpaa.

Aa, Gregor, det er lettere at dø.

GREGOR

Kom. Giv mig Drengen.

VERA

tøver

Cosmus — her staaer vi og nikker til Dig.
Her staaer vi. Her staaer vi. Og nu maa
vi gaa.

GREGOR

indtrængende

Vera, Vera.

VERA

gaaer med Drengen mod det forreste Værelse, men standser
i Døren, overvældet af sin Bevægelse

Jeg elsker Dig, Cosmus. Der er to, som
elsker Dig, to, som venter. Kom snart.

GREGOR

Det gryer ad Dag.

VERA

med udbrydende Graad

Cosmus — kom snart.

GREGOR

drager hende ved Haanden ud i Forstuen

COSMUS

gjør en Bevægelse i Søvn, men sover videre

Lidt efter gaaer Lampen ud. Dagskjæret fra den anden Stue siver blegt og graat ind over hans trætte Ansigt.

FJERDE HANDLING

GADER OG GYDER

FATTIGFOLKS VERDEN

Mellem en større Gade og en Sti langsmed Floden løber en smal Gyde. Den er kun svagt besøgt af Passerende; men fra Gaderne bagved høres Støj og Færdsel af mange Mennesker bestandig som en lydelig Summen, der af og til afbrydes af stærkere Udbrud og Raab.

Henimod Skumring.

Inde paa Fortovet sidder en gammel *Kludesamler* med en lille syvaars *Dreng*. De hjælpes om at binde Sækken sammen.

En Bande sammenløbet Pak drager op igjennem Gyden, under Raab og Eder, udstødende Trusler mod Rigsværgen.

DRENGEN

Hvad skraaler de for? er der nu igjen sprunget Nogen i Luften?

KLUDESAMLER

smaasnakkende

Bare Gøgl, lille Johs, bare Rummel og Gøgl. Det gaaer til en Tid, og saa gaaer det ikke

længer. Det er li'som med ham, den Mand Du har hjemme -- med en Blyklump i Buxerne. Hvordan Fanden man lægger ham, saa ender han sgu dog paa sin Hale.

DRENGEN

Vil de op paa Slottet?

KLUDESAMPLER

De vil ha'et anderledes. Det er hele Historien. nikker. Hele *Verdenshistorien*, lille Johs. Ha'et anderledes! — Og saa bli'er det dog aldrig til Mer end det Samme. For der *er* ikke Mer. slaaer i Brostenene. Der *er* Fanden lyne mig ikke Mer end det Samme.

DRENGEN

Nu har Du jo igjen drukket Brændevin, Bedste-faer.

KLUDESAMPLER

Jeg har drukket til en Dyne og to Uldtæpper, Johs. Saa kan *Du* krybe i Sækken.

Han rejser sig.

DRENGEN

Lad os gaa nedenom Floden; her løber saa Mange.

Han hjælper Kludesamlere Sækken paa Ryggen.

KLUDESAMPLER

stavrer afsted

Ja, det er det Satans. Man kan aldrig gaa i Fred i sit lovlige Kald. *Rumler* man ikke, saa *blir* man rumlet. Gud ske Lov for min Kjælder. Du kan tro, lille Johs, at Paradisets Have, den laa sgu i en Kjælder, sex Fod under Jorden. Der kan man da æde sine Æbler i Ro.

De have naaet Enden af Gyden, dreje nu om et Hjørne og komme ud paa en Sti med Træer, som fører langsmed Floden.

Her sidder *Cosmus*, lænet op mod et Skur, sammenkrøben og hyllet i en stor Kappe.

Mørket begynder at falde.

DRENGEN

standser

Bedstefaer, se! der sidder han endnu.

KLUDESAMPLER

Hvad for En, lille Johs?

DRENGEN

Han, som sad der imorges.

KLUDESAMPLER

Kanske han er død. Saa redder vi Kappen.

De nærme sig Cosmus. Kludesamleren sætter Sækken
paa Jorden.

DRENGEN

Pas paa. Lad mig først.

Han seer Cosmus ind i Ansigtet.

Vær stille. Han sover.

KLUDESAMLER

Lad os se, om vi kan liste den los.

Han trækker i Kappen.

COSMUS

slaaer Øjnene op og seer opskræmt paa dem

KLUDESAMLER

nikker venligt

Godaften. Godaften. Vi tænkte, Du var drukken
og ku' trænge til en Stiver.

COSMUS

Tak. Jeg sidder godt.

KLUDESAMLER

der bestandig føler paa Kappen

Har Du Penge til Logis, saa skal *vi* vise Dig
Vejen.

COSMUS

Penge? — Penge —?

Han finder en Mønt frem. Der. Det er den sidste.
Gaa saa.

hyller sig i Kappen.

DRENGEN

springer i Vejret

Bedstefaer! en Guldsilling!

KLUDESAMPLER

snapper Mønten fra ham

Lad mig se! — Ja, min Salighed.

tager Cosmus i Armen. Kom, Herre. Tag *De* bare
trøstigt ved *mig*. Vi skal nok lodse Dem hjem.

COSMUS

seer paa Drengen

Er det din, han der?

KLUDESAMPLER

ynkelig

Ja. Det er min eneste.

COSMUS

I to hører sammen?

KLUDESAMPLER

Vi har kun hinanden.

COSMUS

febrilsk

Saa vogt ham. Pas paa ham. Tab ham aldrig
af Syne. Læg ham inderst i din Seng, og sov
selv som en Fugl.

DRENGEN

Splittergal. Det er Sulten, der gjør det.

KLUDESAMPLER

Vær nu rimelig, Herre, og tag ved min Arm.
De spolerer jo Tøjet. Den dejlige Kappe! —
Den flyder jo i Skarnet.

COSMUS

Ja. Nu er jeg kommen der.

KLUDESAMPLER

Hvis De letter Dem lidt, kan vi børste den ren.

COSMUS

Er det *den*, Du har Lyst til?

knuger den til sig. Den har ligget om hendes
Knæ, naar hun frøs. Og han har leget Skjul i
dens Folder.

river den af sig. Men tag den kun! tag den!
ogsaa den. Altsammen! hver en Trevl! lige til
Skindet. Det er *det*, Gud har ment med os
Mennesker.

Han skjuler sit Ansigt.

Optrækkende Uro fra en Bande, som nærmer sig.

KLUDESAMPLER

Stik Kappen i Sækken, Johs, og lad os se at
liste væk.

Medens de arbejde med Kappen, skingrer et

RAAB

længere borte paa Stien

Ned med Rigsværgen!

COSMUS

seer op

Hvad var *det*?

DRENGEN

Det er Fler, som vil mod Slottet.

KLUDESAMPLER

Hold Dig bare til *mig*.

RAABENE

nærmere

Ned med Prins Constantin!

DRENGEN

klynger sig til Kludesamleren

Bedstefaer! Bedstefaer!

Nu farer *Banden* i vildt Løb ned over Stien. Den bestaaer mest af unge Mænd af Arbejderklassen. Nogle ere bevæbnede. Somme bære Fakler.

Cosmus er sprunget op og staaer presset mod Skuret, medens *Banden* stormer forbi.

NYE RAAB

Ned med Forræderen!

ENKELTE STEMME

Han har fyret paa Folket.

ANDRE

Han truer med Kanonerne!

HELE BANDEN

Mod Slottet! bras paa!

Kludesamlere og Drengen rives med af Strømmen.

COSMUS

standser de sidste i Flokken

Hvad er det, I raaber? Har Rigsværgen skudt
paa Folket?

EN UNG MAND

Der er Nogen, som siger det.

COSMUS

Og I — nu vil I —?

EN ÆLDRE KARL

stærkt bevæbnet

Slottet skal ned til Grunden. Vi vil se Kassen
efter i Sømmene.

EN ANDEN

Kanske vi ku' finde nogen Musehuller der-
oppe. Man har seet saa galt før.

DEN FØRSTE

Men vi skal ryge Rotterne ud, kan De tro.

FLERE

under stort Skraal

Vi har Blus paa Lampen, kan De skjøne.

ALLE

i Munden paa hverandre

Bras paa! mod Slottet! bras paa!

De storme videre.

COSMUS

mumler frem for sig, medens han følger Banden med
Øjnene

Constantin — Constantin —!

Da Banden naaer op imod Gyden, mødes den her af en
anden Flok:

blege, kutteklædte Mænd og Kvinder, der barbenede og
barhovedede, med løftede Kors i Hænderne, komme imod
dem.

Begge Skarer standse uden at kunne komme forbi hin-
anden.

KUTTEKLÆDTE

med høj Røst

Gjør Bod! gjør Bod! Herrens Time er kommen. Den yderste Frist!

BANDENS ANFØRER

Gaa Fanden i Vold!

KUTTEKLÆDTE

for hvilke mange sky vige tilbage

Herrens Haand er imod hans Folk. Han slog det, saa at Bjergene skjalv. Og deres Lig ligger tykt som Skarn paa de aabne Veje.

BANDENS ANFØRER

Tude kan vi alle. Det hjælper os fedt.

KUTTEKLÆDTE

stærkere

Hvo som ikke krummer sig for Herrens Haand, skal falde blandt hans Slagne. Men hvo som kryber til hans Tærskel paa blødende Knæ, for ham er der Helligvej fra Døden og Dommen.

Mange falde paa Knæ omkring dem.

BANDENS ANFØRER

søger forgjæves at samle sine Folk

Bras paa! mod Slottet! bras paa!

Skarerne presses paany mod hinanden.

Da svares Bandens Raab af Skrig fra Gyden. Og ud af denne kommer farende en Flok løse *Fruentimmer*, ført af et halvgammelt Kvindfolk.

Hun og hendes løbe ind mellem de Kutteklædte, saa at disse spredes til Siderne.

BANDENS ANFØRER

Hejsa! Moer Svik! sikken Fart hun har paa!
Er I ude med Snøren?

MOER SVIK

Vi er ude for Fødelandet, det kan I vel se.

KUTTEKLÆDTE

samle sig paany

Ve over Skjøgen! Hendes Ungersvende skal falde paa hendes Gader, og hendes Krigsmænd raadne i hendes Seng.

MOER SVIK

Krigsmænd! Jo Tak. Hvor er *de*, maa jeg spørge? — Bare Præster og Snemænd og Løjsere! Der er mere Humør i et Stykke Fedtebrød end i alle Byens Mandfolk tilsammen.

KUTTEKLÆDTE

tungt og truende

Skjændsel er Skjøgens Skjold. Men Gud Herren tager Hævn.

MOER SVIK

Lad ham ta', hvad han vil. Jeg maa klare Forretningen. Naar det først kommer saa vidt, at Mandfolkene slaaer Kors for sig i Smaagaderne, før de gaaer ind til en Pige, saa siger jeg, det seer sort ud, og saa maa de heller blive fra os. Siden Domkirken skvat i Vejret, er der ikke en ærlig Stump Stivelse mer i jeres Krop. Det er derfor, vi skal ud og sla' Revelje.

BANDEN OG KVINDFOLKENE

Bras paa! mod Slottet! bras paa!

De bryde gennem de Kutteklædtes Flok og storme op igjennem Gyden.

KUTTEKLÆDTE

fortsætte deres Vej ned over Stien

Herren tager Hævn. Herrens Time er kommen. Den yderste Frist!

Cosmus bliver alene tilbage paa Stien.

COSMUS

i stærkt Udbrud

Den yderste Frist! — for Menneskers elendige Samfund.

Ild under Jorden — og Ild paa Jorden! Selv Constantins Lampe er bleven til en rygende

Brand. Og Riget, han skrev om —! Hvem redder nu *det*? Det brænder nu ogsaa til Sod under Flammerne.

Han synker sammen i stum Fortvivlelse foran Skuret, hvor han før sad.

Lang Taushed. Natten bliver roligere. Raabene i det Fjerne stille af.

COSMUS

tager omsider Hænderne fra Øjnene; sidder og seer op mod Stjernerne, som tændes

Her gik jeg med Vera den første Nat. Jeg hører endnu Ordene, vi talte. De drysser ned til mig med Bladene deroppe, levende som den gang. Og Skjæret derude, der lægger sig som blege Blink over Floden, kalder Tanker frem, som jeg tænkte den Aften og aldrig siden, før nu — Tanker, der fyldte mig helt, saa jeg glemte mig selv.

Han sidder en Stund taus.

Ak, Minder! Minder! — — leve sit Liv, saa at Alt, hvad man møder paa sin Vej, giver En gode Tanker tilbage — det er Kjernen i det mægtige Ord: gjør Dig Jorden underdanig, saa at Alt, hvad dens er, maa tjene din Villie.

Og saa har jeg kun de Blade, der falder, og Blinkene derude under Blodøens Skrænt. Kun dem og min Ensomhed — for Livet, der venter. Jeg er nøgen, som jeg var det i mine søvnløse

Tanker, naar Livsangsten red mig. rejser Hovedet.
Men fri — ogsaa fri, som den Mand, ingen Sorg
mer kan ramme. Og Forladthedens Jubel er
over mig i uendelig Trang til at elske.

Fjerne Raab fra Staden trænge atter gennem Natten.

COSMUS

rejser sig og raaber

Ja ja. Jeg skal komme. Jeg hører Jer nok.
Nu hører jeg mit Navn gennem Raabene.

Han bliver staaende med oprakte Hænder, henrevet og
stille.

Drengen fra før kommer løbende ned over Stien.

DRENGEN

Herre, go'e Herre.

COSMUS

Ja. Hvad vil Du mig?

DRENGEN

Bedstefader er bleven borte, og han havde min
Guldskilling.

COSMUS

Guldskilling —? Stakkel. Jeg har ikke fler.
Men giv mig din Haand. Vi kan hjælpes om
at finde ham.

DRENGEN

Han er nok gaaet ned til de Hjemløse. Der plejer vi at træffes, naar vi ikke veed, hvor vi er henne.

COSMUS

De Hjemløse —?

DRENGEN

Ja. Det er lige herved.

De begynde at gaa.

COSMUS

efter nogen Taushed

Kommer der Mange der, hos de Hjemløse?

DRENGEN

Alle de, som ikke selv har nogen Seng.

COSMUS

— ikke selv har nogen Seng —

DRENGEN

— og som hverken har Fader eller Moder eller Bedstefader.

COSMUS

Det er rigtigt. Det er *der*, vi skal ned.

De gaa bort, Haand i Haand.

FØR DAGGRY

BLODØEN

Høje tætbevoksede Skrænter. I Øens Dalstrøg en Lund,
hvor der findes hensmuldrede Grave, Murrester, store Sten.
Tæt Taage over Øen og Floden.

STEMMER FRA GRAVENE

Jorden er Jord! der er ingen Opstandelse
ud over Kredsløbets støvbundne Kaar:
visne ved Vinter og grønnes i Vaar —!
Jorden er Jord under evig Forbandelse.
Knogler og Kjød og al Skønhedens Flor,
Blodet, der aldrig fik Lysterne mættet,
Hjertet, der aldrig for Sorger blev lettet,
Skjødet, som fødte sit skrigende Noer,
— Jord! Jord!

EN KLAR KLAGENDE RØST

gjennem Taagen

Sjælen? Sjælen?

STEMMER FRA GRAVENE

— storkned som Blod,
raadned med Hjerter og Nyre bag Fjælen,
gjøder nu Græssets den tørstige Rod.

RØSTEN I TAAGEN

— død — ogsaa Sjælen!

STEMMER FRA GRAVENE

Død og dog levende!
Intet kan dø.
Døds kamp er Fødsel.
Alt sætter Frø.

RØSTEN I TAAGEN

Frø for et Liv i Aand, som alt her vi erfoer.

STEMMER FRA GRAVENE

Ord — Ord!

Hjernen, der aldrig fik Gaaderne gættet,
Sjælen, hvem Himmerigs Fryd var forjættet —
Jord — Jord!

siver som Bærme og stiger som Saft,
svirrer som Sporer og hærdes til Kjerne,
undfanges atter til levende Kraft —

groer — groer —

sluttende Kredsløbets evige Spor
fra Lillieløg til Menneskehjerne,
— altid kun Jord.

RØSTEN I TAAGEN

Aand over Vandene,
morgenlys, vingebred!
Aand i al Evighed,
send mig et Ord.

STEMMER FRA GRAVENE

Aanden er Urtaagens rugende Mulm over Landene.

Dyb Taushed.

Dagen gryer langsomt. Gjennem de bortglidende Taager
bryder Solen frem.

Fra det vaagnende Liv i Naturen lyde

UNGE FRISKE STEMME

op over Taagen

Solen springer ud som en Rose;
hver Støvvej er lysende Guld.
Den drypper Vorherres Honning
over Jordens brogede Kuld.

Solen springer ud alle Dage,
saa frisk som i Tidernes Gry.
Saa springe vi ud med Solen
og blive som Børn paany.

Det er nu høj Dag.

Cosmus kommer frem oppe paa Skrænten. Han har en Spade i Haanden, er uden Kappe og Hat. Et Øjeblik staaer han og seer ud over Øen med et klart Smil, rolig og besluttet.

En Flok paa en Snes Mand samles efterhaanden omkring ham. De ere fattigklædte og lurvede, de fleste unge og kraftige. Nogle af dem bære Værktøj.

De følge efter ham, mumlende og smaasnakkende, da han fra Brinken stiger ned i Dalstrøget.

COSMUS

peger mod Lunden

Ja. Her er altsaa Stedet.

Folkene se paa hinanden, smile og ryste paa Hovedet.

COSMUS

Det huer Jer ikke?

FORMANDEN I FLOKKEN

en ældre Mand

Her er jo noget skummelt. Med andre Ord — hvis jeg maa sige en Ting — saa synes vi jo nok, det seer løjerligt ud, saadan at komme roende med Værktøj og Hakker til en Ø, hvor der bare er Kirkegaard, og hvor aldrig nogen levende Sjæl har været bofast. Men ligemeget — Arbejdet skal nok blive propert besørget, naar *De* bare indestaaer. Vi er jo i god Tro og kommer i lovligt Ærinde.

COSMUS

Godt. Følg saa med her.

Han gaaer ind i Lunden, hvor Lyset nu ligger dæmpet og fugtigt over Gravene under de tætte Skygger.

Flokken følger tøvende. De fleste tage Huerne af, naar de komme derind. De standse ved Synet af Gravene og se usikkert paa hinanden.

COSMUS

Sæt Jer paa Stenene. Jeg har et Ord at sige Jer, inden vi skrider til Værket. Saa faaer I selv dømme om, hvor lovligt det er, og gjøre, hvad I anser for ret. I har eders Frihed.

Nogle sætte sig tøvende. De fleste blive staaende.

EN HALVVOXEN DRENG

Her er saa stille. Det er ligesom om man kom udenfor Verden med Et.

COSMUS

Blodøen ligger udenfor den Verden, I kjender. Og det, jeg har at sige Jer, har I aldrig hørt før.

EN HØJ KARL

Vi er ikke forknytte. Tal De bare frit.

Flere sætte sig.

COSMUS

sidder midt iblandt dem. Han seer fra den ene til den anden, møder deres Blikke, spænder deres Opmærksomhed ved sin Tøven. Endelig taler han

I siger, I kommer til et Sted, hvor aldrig nogen levende Sjæl har været bofast. Og saaledes er det.

Øen her har en sælsom Historie.

Man fortæller, at da Edens Have blev stængt, saa glemte Vorherre at lukke for en lille Ø, som laa midt i en af Paradisets Floder. Den Ø flød med Strømmen, ud i Verden, vide omkring, indtil den endelig strandede her.

Den var rig og skøn og vidunderlig. Alverden drog herover for at bygge sig Hus. Det dyreste Materiale blev samlet, og man tingede sig de flinkeste Folk.

Men Husene kom aldrig op over Jordskorpen.

For der hændte det Besynderlige, at hver eneste Ugedag, naar Folkene fik Penge, saa styrtede det Arbejde sammen, som i Ugens Løb var blevet gjort.

Og saaledes gik det Slægt efter Slægt. Bygherrerne skjældte og smeldte, Jordbunden blev undersøgt af de dygtigste Fagmænd. Men Ingen ting hjalp. Bestandig det Samme. Arbejdet smuldrede hen, saasnart Pengene raslede. Og der blev aldrig rejst noget Hus.

Omsider blev man træt, efter Aarhundreders Forløb. Man forlod Øen i Harme og lyste For-

bandelse over den. Og for ret at hævne sig paa den, saa udøste man Menneskers Blod over den gjenstridige Jordbund og gjemte Forbryderes Lig i dens Skjød.

Men da groede Alting vildt her paa Øen; den lukkede sig inde som i dybeste Sorg. Og nu ligger den hen som et Skræmsel, hvor Ingen tør lande.

Blodøen. Paradisets Ø.

Men dens Skatte slumre endnu her i Tykningen. Eden kan paany skyde frem af dens Muld, naar først de Folk og den Bygherre kommer, som kan faa Arbejdet her til at gro.

Det er Øens Historie.

Uro blandt Folkene, af hvilke nogle har fulgt hans Fortælling med Smil og Hovedrysten, Andre med usikker Forventning.

Kort Pause, i hvilken Cosmus atter tvinger deres Blikke.

COSMUS

Og seer I — da den blev mig fortalt, saa drog jeg herover. Jeg fik Lyst til at prøve min Lykke som Bygherre. Og I skal bygge mit Hus. Det er det Arbejde, jeg har stævnet Jer ud til.

Han rejser sig.

Men Huset selv bliver Arbejdets Løn.

For Gaaden ved Stedet, den, de Andre ikke kjendte, hverken Folk eller Bygherre, den løser

jeg for Jer. *Her* rejses ikke Huse for Penge.
 Hvad her skal staa fast, det maa grundes paa
Tillid mellem Mennesker alene.

Det er Blodøens Hemmelighed.

Stærkt Røre i Flokken. Man snakker til hinanden,
 spørger hinanden ud, har ikke forstaaet ham.

Nogle rejse sig for at tale, men Cosmus hindrer dem
 ved at fortsætte.

COSMUS

Jeg saae, I tog Huerne af, da I kom ind her
 i Skyggen, som om Stedet var helligt.

med stor Kraft.

Og Stedet *er* helligt. For selv om det kun
 er et Sagn, hvad jeg her har fortalt Jer, saa
 staaer det i vor Magt at gjøre Sagnets Tanke
 til Sandhed. Og den *maa* blive Sandhed nu,
 om føje Tid, der *maa* skabes et helligt Sted,
 hvoraf Freden kan spire, om ikke Menneskers
 Samfund skal forgaa.

Han stiger op paa en Sten.

Først Domkirkens Fald. Og nu Krigen der-
 inde, som samler sit Uvejr.

Det lyner hele Himmelbuen rundt. Det er,
 som om Jorden var ramt af en Komet.

Og alle disse Rædsler kun for den ene Tings
 Skyld: fordi der i Begyndelsen var *Mistro* mellem
 Mennesker, fordi hvert eneste Samfund er rejst
 paa det Stenbud: tro *ikke* din Næste.

Derfor det jernhaarde Tryk fra oven og derfor Sprængningsuroen i Dybet. Og derfor Pengene! Pengene! Man *maa* have Tillid. Saa *kjøber* man Tillid.

Tillid for Penge — det var Forbandelsen, da Edens Have blev lukt. Og før den bliver løst, før slukkes ikke Lynene deroppe.

Tillid *uden* Penge — for Menneskers Barmhertigheds Skyld! det er de Vilkaar, der bydes Jer paa Blodøens Grund.

Og de bydes til *Jer*, I, som ikke har Penge, af *mig*, som kun ejer den Ø, vi staaer paa.

Paradisets Ø.

Det er *det*, den skal blive ved os.

Han strækker Armene ud imod dem.

Velan da. Saa kom. Vi bygger vor Tillid, mens vi bygger vort Hus. Hver Pæl, vi rammer ned, er et Haandslag, vi vexler, hver Sten paa Sten et nyt Stykke Samhold. Højt oppe paa Skrænten skal Bygningen staa, hvor Floden fører Mennesker forbi. Og der, i det Hus, skal Ingen være imod Jer, og I skal ikke være mod Nogen. Men Huset skal ligge og vidne om, at *eet Sted i Verden* er der Tillid mellem Mennesker. Og Alle, der lider ilde, skal drages af det Budskab, og Alle, der hører det, finde Trøst og Tryghed deri. Det er *det*, vort Hus skal betyde. Det er Øens Rigdom, vi paany skal kalde frem.
gaaer ned iblandt dem.

Kom. Byg Jer sammen omkring mig. Tro mig, som jeg vil tro Jer.

Taushed.

Folkene se forlegne paa hinanden. Det er aabenbart, at de fleste betragte ham som forrykt.

Kun nogle Faa, de yngste i Skaren, slutte sig til ham med en Blanding af Forundring og Betagelse.

FORMANDEN

tøvende

Ja, hvad mener I andre? Der er Noget i det. Naar han giver os Øen —

COSMUS

Og naar Øen og Floden giver Jer det daglige Brød —

DEN HØJE KARL

skarpt

Tro ham ikke.

COSMUS

Hvem sagde *det*?

DEN HØJE

Vi er flere om det.

til Flokken. Pas paa, hvad I gjør. Der stikker Noget under.

EN VAGABOND

Han tager jeres Arbejde.

DEN HØJE

Og siden lader han Jer gaa.

VAGABOND

Naar han først har brugt Jer —

DEN HØJE

— og hyttet sig selv.

VAGABOND

Vi er ikke Børn, man besnakker Eventyr.

DEN HØJE.

Ren Besked. Hvad er det, vi skal bruges til?

COSMUS

Tænk paa Staden derinde. Den ejer snart ikke et blivende Sted, siden Rigsværgen selv bærer Vaaben imod den.

Der maa rejses et Hus, som Ingen vil nedbryde, fordi Alle skal eje det. Det er *det*, I skal bygge med *mig*.

MANGE STEMME

i Latter og Haan

Bygge! bygge! — hvoraf? hvormed?

COSMUS

Af Træerne paa Øen og af Stenene her omkring.
 Havde Adam vel Andet, da han grundede Slægten?

Og I er som Adam, I Storstadens Hjemløse.
 Uden Fader og Moder! uden Arv og Gjæld!
 Jer binder ingen Navlestreng til den Slægt, der
 gav Jer Liv, ingen Samvittighed til den Synd,
 I blev født i. I har Oplevelsens Evne frisk i
 Behold.

Og derfor maa *I* kunne følge, just *I*, naar jeg
 siger: kom med, gaa paa Græs og grav Jorden om!

Han støder Spaden i Grønsværet.

For vel er Begyndelsen her, denne Kvartmil
 Land. Men Enden er ved Jordens Poler.

EN UNG MAND

Tag mig med, hvor Du vil!

EN ANDEN

Ogsaa *mig*!

EN TREDIE

Og *mig*!

DEN HØJE

frem

I er gale, hvis I troer ham. Hver Stavelse
 er Løgn. Har man Jord, saa har man Penge.

VAGABOND

Vi veed, De har Penge.

DEN HØJE

Ingen Udenoms-sladder. Frem med *det*, der
 ligger bag.

VAGABOND

Frem med Sandheden.

FLERE STEMME

Sandheden!

COSMUS

Sandheden er den, at jeg staaer her tomhændet iblandt Jer, een mod tyve, paa en ubeboet Ø.

DEN HØJE

De lyver. Det er Sandheden. De har Rævestreger for. Hvad vil De ellers her paa denne smattede Ø, hvor der aldrig kommer Folk?

COSMUS

Jeg har sagt Jer, hvad jeg vil.

DEN HØJE

Ja vist. De har prøvet, hvor dumme vi ku' være. Men hør nu Fornuft. Lad Jammertonen fare. Saa snakker vi om Tingene. For vel er vi skikkelige Folk. Men kommer der En og betaler os klækkeligt, saa er vi ikke bange for at tage en lille Mulkt efter Aftale.

Ikke sandt, Kammerater! det la'er sig vel høre?

FORMANDEN

Naturligvis. Rede Penge er bedst.

EN UNG MAND

Han *har* ingen Penge.

DEN HØJE

Han har ligesaa tykt med Mønt, som der er
Møg i en Kostald. Igaar smed han Guldstykker
i Grams til et Par Dreng.

FLERE STEMME

Guldstykker? i Grams?

ANDRE

samtidig

Det er Løgn. Har I seet det?

DEN HØJE

Her er Fler, som kan vidne.

Og derfor staaer det fast: rede Penge, saa
skal Arbejdet blive gjort.

VAGABOND

Rede Penge, saa kan vi altid blive enige.

DEN HØJE

Op med Pengene!

FLERE

Op med Pengene!

DEN HØJE

Det er Penge, vi vil ha'e. Penge! Penge!

MANGE STEMME

Penge!

COSMUS

staaer bleg, med et smertelig fortrukket Ansigt

DEN HØJE

Hvorfor kniber De paa dem? hvorfor driver De med os? Vi forlanger jo kun vores Ret.

FLERE

Vores Ret!

COSMUS

heftigt og myndigt

Drag herfra, hvem der vil. Anden Ret har I ikke. Men tag et Ord med paa Vejen, før I gaaer.

Vil I ikke bygge Fristedet her, saa søger jeg Andre. Jeg gaaer fra Land til Land for at finde Hænder, der vil række Sten til mit Hus. Og de findes vel i Verden.

Men findes de *ikke*, hverken her eller der, er Alle som I, nu vel —

med stor Kraft.

— saa er Aanden over Vandene død! Sjælen kun Jord og Jorden kun Jord, ikke bedre værd end at sprænges i Luften.

Og saa, i Guds Navn, *lad det ske!*

NOGLE

Hvad er det, han siger?

Stærk Uro i Flokken.

COSMUS

Glem det ikke. Det er *det*, I gjør, naar
I nægter mig Haandslag. I er med til at
sprænge Jorden i Luften.

MANGE STEMME

Sprænge Jorden i Luften!

ANDRE

i Oprør

Vil han sprænge os i Luften?

Alle vige tilbage fra ham.

DEN HØJE

overlydt

Der slap det ud. Det er *det*, han gaaer
tyk med. Dynamit!

HELE FLOKKEN

Dynamit!

DEN HØJE

Seer I saa, jeg havde Ret? Det er *det*, han
vil lære os. Det er *det*, han har for, skjønt

han sagde saa fromt, vi skulde gaa her som
Kvæg og tygge Græs.

Men er der Nogen, som kommer til at bide
i Græsset, saa bliver det nok *ham*.

han gaaer truende imod ham.

Giv Dig saa med det Gode. Op med Pengene!
og tak til, fordi Du slipper saa billigt.

VAGABOND

Pengene!

MANGE STEMME

Pengene!

De fare mod Cosmus med knyttede Næver under vild Hujen.

COSMUS

rolig

Troer I, jeg stod her, hvis jeg var bange for
at dø?

NOGLE

Se ham efter i Sømmene!

ANDRE

Riv Klæderne af ham!

MANGE

Slaa ham ned! slaa ham ned!

De kaste sig over Cosmus.

I det Samme raaber den af Flokken, som staaer yderst:

Soldater!

FLERE STEMME

Soldater!

De slippe Cosmus, som rejser sig.

Aandeløs Taushed et Øjeblik.

Saa bryder en Militærafdeling, ført af en ung *Politiofficer*, ind gennem Krattet.

OFFICER

med dragen Sabel

Den, der rører sig af Pletten, bliver skudt ned.
Hvad foregaaer her?

COSMUS

efter en kort Tøven

Øen er min. Og Folkene her er kommen for
at faa Arbejde. Men de ønsker at fare, og jeg
beder Dem lade dem fare med Fred. De har
ikke forbrudt sig mod Nogen.

OFFICER

Hvem er *De*?

COSMUS

Jeg er Blodøens Herre.

OFFICER

Deres Navn.

COSMUS

tier

OFFICER

strengt

Deres Navn!

COSMUS

tier

RAAB FRA SKAREN

Han er En fra et Galehus!

ANDRE RAAB

stærkere

Han truer med Dynamit!

OFFICER

til sine Folk

Før ham bort. Under skarp Bevogtning.

COSMUS

Med hvad Ret?

OFFICER

Med den Ret, som Rigsværgen har givet sine Folk.

COSMUS

sagte og smerteligt

Constantin!

Et Par Soldater tage Cosmus imellem sig og føre ham
bort.

OFFICER

til sine Folk

Bring de Andre til Fæstningen. De skal alle
i Forhør.

Flokken omringes.

FEMTE HANDLING

PAA SLOTTET

AUDIENSVÆRELSE

Slottets Stueetage. Gjennem store brede Vinduesfag Udsigt over Slotspladsen, der er tæt besat med Militær og Artilleri. Bag dennes Kolonnade skimtes Domkirkens Ruin, foran hvilken en bølgende Menneskehob bevæger sig frem og tilbage.

Fløjdøre ud til et Forværelse, hvor flere højtstaaende Officerer holde Vagt. Paa den modsatte Væg en Dør, som fører til Fyrstens Gemakker.

Prins Constantin, i Uniform, sidder ved et Bord, paa hvilket Papirer og Skrivetøj. *Politichefen* staaer bag hans Stol.

I nogen Afstand fra dem begge *Officeren* fra forrige Scene. Han har just aflagt Rapport.

CONSTANTIN

Og han kaldte sig Blødøens Herre?

OFFICER

Blødøens Herre. Han fastholdt Benævnelsen haardnakket.

CONSTANTIN

Sværmere og Sindssyge skyde op som Paddehatte af Ruinen derovre. Blodøens Herre er sagtens kun en ny Variant.

Han *navngav* sig ikke?

OFFICER

Han erklærede kun at ville navngive sig for Deres Højhed.

CONSTANTIN

For *mig*?

OFFICER

I Enrum.

CONSTANTIN

grunder lidt; til Politichefen

De har seet ham, Hr. Oberst?

POLITICHEFEN

Ja.

CONSTANTIN

Og De troer —?

POLITICHEFEN

efter et Øjeblikks Tøven, med en vis Vægt

Jeg tænker mig, at den Mand kan være skyldig.

CONSTANTIN

De raader mig altsaa til at tage ham i Øjesyn?

POLITICHEFEN

Ubetinget.

CONSTANTIN
til Officeren

Godt. Saa hent ham.

da Officeren spørgende tøver. Ja. Her.

Officeren bort.

CONSTANTIN
rejser sig

Tal rent ud. Hvem er han? Der er Noget,
De fortier.

POLITICHEFEN

Kun et Indtryk, Deres Højhed, som maaske
er forkert, og som jeg derfor *ønsker* at fortie.

Prinsens *Adjutant* fra Forværelset.

ADJUDANT
Hans Majestæts Livlæge.

CONSTANTIN
Om et Øjeblik.

Adjudanten bort.

CONSTANTIN
til Politichefen

De venter i Forværelset. Naar Professorens har
underskrevet, sender jeg Dem hans Erklæring.

De veed, hvad den indeholder, og hvorledes jeg ønsker den benyttet.

Han vender sig fra ham.

POLITICHEFEN

bliver staaende og siger i stærk Bevægelse

Deres Højhed —

CONSTANTIN

afbryder ham

Det *maa* ske. Og saa *maa* den falde, som Gud har bestemt.

Politichefen ud i Forværelset.

Constantin lægger nogle Papirer til Rette paa Bordet.

Et Øjeblik efter kommer *Livlægen*, en ældre Mand, af Ydre mere Hofmand end Videnskabsmand, fra Forværelset.

CONSTANTIN

rykker en Stol frem

Sæt Dem, Hr. Professor. Sagen er i høj Grad alvorlig.

De sætte sig begge.

LIVLÆGEN

Deres Højhed har ikke sovet i de sidste Nætter?

CONSTANTIN

Det er ikke om mig selv. Det er om hans Majestæt.

LIVLÆGEN

Siden Fyrstindens Død er der intet Haab, Deres Højhed.

CONSTANTIN

Nej. Der er ingen Haab. Man behøver ikke at være Læge for at se det. Men Folk vil ikke tro det. De aner slet ikke, hvor syg hans Majestæt i Virkeligheden er.

LIVLÆGEN

Men er det ikke ogsaa bedst, at —? Jeg troede, Deres Højhed just ønskede det saaledes.

CONSTANTIN

Nu maa Folk have Sandheden at vide, Hr. Professor.

LIVLÆGEN

Sandheden? — hvorledes?

CONSTANTIN

Sandheden, som den *er*. Jeg skal sige Dem hvorfor, og De vil forstaa mig.

Et Døgn endnu som de sidste syv kan Byen ikke bære. Hverken vi herinde eller de derude. Der maa Ende paa dette. Her *maa* skaffes

Luft, og det er mig, som maa skaffe den. Enten, som jeg haaber, ved gode Ord, eller ogsaa ved Ord, som slaaer ned.

Men skal jeg med Fynd kunne sige de Ord, baade gode og onde, saa maa ogsaa hele Ansvaret være mit, officielt som reelt. Det maa ikke kunne skydes over paa en gal Mand. Der maa ikke kunne flygtes fra det. Jeg maa føle hele dets Vælde derigjennem, at Folkets Øjne hviler paa mig alene. Og Hadet maa ramme *mig*, men ogsaa Takken. Ellers tør jeg ikke staa dette igjennem. Det er *det*, som jeg beder Dem forstaa.

LIVLÆGEN

Med andre Ord, Deres Højhed forlanger —?

CONSTANTIN

— en Bulletin, som gaaer ud paa, at Fyrstens Tilstand nødvendiggjør hans Fjernelse fra Hoffet.

LIVLÆGEN

Og denne Erklæring —?

CONSTANTIN

— lader jeg offentlig udraabe idag.

Kort Taushed.

LIVLÆGEN

Vi sidder jo her under fire Øjne, Deres Højhed.
Tør jeg tale som Husven?

CONSTANTIN

Det plejer De jo at gjøre, Hr. Professor, siden
den Nat, De reddede min Drengs Liv.

LIVLÆGEN

vægtigt

Rok ikke ved Fyrsten af Guds Naade, Deres
Højhed.

CONSTANTIN

De mener, at en Fyrste af Guds Naade gaaer
aldrig fra Forstanden?

LIVLÆGEN

Jeg tænker paa, hvilke Motiver man vil under-
lægge Deres Højheds Optræden.

CONSTANTIN

Og De tænker paa min Fader, der faldt for
en falsk Anklage. Men De glemmer, at *jeg* har
Magten. Det havde *han* ikke.

Det er *mig*, der er Fyrsten af Guds Naade,
Hr. Professor. De gjør Dem Skrupler uden
Grund.

rejser sig og skyder et Papir over til ham.

Behag at se Erklæringen igjennem. Jeg ønsker
Deres Underskrift nu, med det Samme.

Livlægen læser. Constantin gaaer op og ned.

Omsider tager Livlægen nølende Pennen. Men i det Samme høres Raab og højroset Tale indenfor Døren, der fører til Fyrstens Gemakker.

LIVLÆGEN

rejser sig

Hvad er *det*?

CONSTANTIN

mod Døren

Pauls Stemme.

LIVLÆGEN

Jeg paalagde dog Tjenerne saa strengt, da jeg var der imorges —

Nye Raab.

CONSTANTIN

Og den Mand vil De give Ansaret for Tusinders og atter Tusinders Velfærd!

LIVLÆGEN

Deres Højhed —

CONSTANTIN

Den Mand kalder De Fyrste af Guds Naade.
De bespotter Gud, Hr. Professor.
Deres Underskrift.

LIVLÆGEN

Jeg maa dog først —

CONSTANTIN

bydende

Deres Underskrift.

Livlægen sætter sig og skriver Erklæringen under. Constantin staaer ved Bordet og følger hans Pen med Øjnene. Derpaa tager han Papiret og ringer.

Adjudanten fra Forværelset.

CONSTANTIN

giver ham Papiret og siger ham et Par Ord

Adjudanten bort.

Imidlertid er Livlægen gaaet hen til Døren, som fører til Fyrstens Gemakker.

Den rives pludselig op, og *Fyrsten* kommer til Syne. Han er uordentlig paaklædt, bleg, med blodskudte Øjne, meget ældet.

Et Par *Tjenere* følge ham.

Livlægen søger at hindre ham Adgang; men *Fyrsten* skyder ham til Side og gaaer henimod Constantin.

LIVLÆGEN

til Tjenerne

Har I glemt mine Ordre?

TJENER

Vi gjorde, hvad vi kunde. Men han vil, hvad han vil, hans Majestæt. Og slaaes med ham ligefrem, det tør vi dog ikke.

FYRSTEN

til Constantin

Du kan ikke. vendt til de Andre. Der er Ingen af Jer, som kan.

LIVLÆGEN

søger at faa ham bort

Hvad kan vi ikke, Deres Majestæt?

FYRSTEN

river sig løs

I kan ikke beregne Hastigheden af en Pistols Rækkevidde. I har ikke den rette diplomatiske Aandsnærværelse til at slaa den ud af Haanden paa Folk, naar Livet hænger i en Traad, i en Spindelvæv — en gammel rystende Spindelvæv. Og I kan ikke beregne Afstanden, naar I staaer midt i Kirken med udspilede Fingre. Naar Kuplen falder ned, skal man blive staaende. Staaende. Var Cosmus kommen, han kunde have holdt paa den.

LIVLÆGEN

til Constantin

Det er bestandig Prins Cosmus i den senere Tid.

FYRSTEN

Hvorfor kommer han ikke? Han kunde jo falde ned til os fra Himlen. Det er jo Noget, som skeer. Og der er jo Revner i Loftet.

LIVLÆGEN

til Tjenerne

Kom her. En ved hver Arm.

TJENER

Vi kan dog ikke bruge Vold mod hans Majestæt.

CONSTANTIN

myndigt

Gjør, som Professoren siger.

FYRSTEN

opfarende, mod Constantin

Dig kjender jeg. Du er din Faders Søn. Du veed, hvad Du gjør. Cosmus vidste det ikke. Derfor skal Meget være ham tilgivet. Men Dig skal vor højeste Unaade være til et Modsigelsens Tegn fra Evighed og til Evighed.

LIVLÆGEN

Hans Højhed Prins Cosmus venter Deres Majestæt i det lille Gemak. Vær saa venlig at følge med.

FYRSTEN

Amen. Amen. Han kommer i den Højestes Navn, med Storkors paa Brystet, svøbt i en Krybbe.

Livlægen og Tjenerne føre ham hen imod hans Gemakker.

Da aabnes Døren til Forværelset og Politiofficeren træder ind, fulgt af to Soldater, som føre *Cosmus*, lænket, imellem sig.

Da Fyrsten seer ham, giver han et stort Skrig fra sig og styrter om.

CONSTANTIN

som lynslaaet

Cosmus!

COSMUS

er standset, dybt rystet

LIVLÆGEN

bøjet over Fyrsten, til Tjenerne

Hjælp mig.

Fyrsten løftes op, falder sammen i Tjenernes Arme og bæres ind i sine Gemakker.

Livlægen følger.

OFFICER

peger paa *Cosmus*

Her er den Mand, som — —

CONSTANTIN

halvt bortvendt

Løs ham. Og gaa.

Cosmus løses. Officeren tøver.

CONSTANTIN

vender sig, strengt

Gaa.

Officeren og Soldaterne bort.

De to Brødre betragte hinanden et kort Øjeblik. Saa lukker Cosmus Øjnene og bliver staaende bleg og stiv.

CONSTANTIN

mod ham

Cosmus —

Han vil gribe hans Haand, men undlader det, da Cosmus bestandig staaer urørlig med lukkede Øjne.

Taushed.

CONSTANTIN

Det er altsaa Dig, som kalder Dig Blodøens Herre?

COSMUS

seer paa ham

Øen er min, den eneste Arv, jeg gjør Krav paa.

CONSTANTIN

bryder ud

Cosmus! Cosmus! i Guds hellige Navn! hvad er der blevet af Dig, at Du skal komme her med Lænker om Hænderne og staa som en Anklaget i mit Hus?

COSMUS

Er dette et Forhør?

CONSTANTIN

Rygtet gik, Du var sprunget i Floden.

COSMUS

Og Rygtet er sandt. For *Jer* er jeg død.

CONSTANTIN

seer fast paa ham

Og levende — for *hvem*?

COSMUS

For dem, som Krigen vil levne.

CONSTANTIN

Krigen?

COSMUS

Din Krig.

Naar dens Ild er brændt ud, og dens Sod ligger tykt over Landet som et Tæppe af Sorg

og Armod og Ligfald, saa skal min Ø være grøn. Og det Hus, jeg vil bygge, skal ligge lyst paa Skrænten og vinke. Det skal være som den første Spire ved Foraar, som den første Blomst paa en ny Jord, hvor Tillid mellem Mennesker er det daglige Brød, selve Livets Betingelse.

CONSTANTIN

Tillid mellem Mennesker — ?

COSMUS

Mindes Du — ?

CONSTANTIN

Cosmus!

Kort Taushed.

COSMUS

Du siger, jeg staaer her som Anklaget. Nu kjender Du de oprørske Ord, jeg skal dømmes for.

Ny Taushed.

CONSTANTIN

stryger sig over Øjnene

Jeg seer som i Taage. Mine Tanker er som Bly.
Men een Ting staaer mig klar, at hvor Du end har været, og hvad Du end har øvet, aldrig

har Trangen til at sone et Slægtsbrud været større og dybere end hos *Dig*.

COSMUS

Og dog er *dit* Brud vel det største.

CONSTANTIN

Mit?

COSMUS

Jeg forraadte Fader, mens han levede. Men Du har forraadt hans udødelige Sjæl.

CONSTANTIN

heftigt og angribende

Jeg har ikke skabt denne Blodtid.

COSMUS

peger ud over Slotspladsen

Men Du bærer dens Vaaben.

CONSTANTIN

I den yderste Nød.

Dag og Nat er jeg belejret i mit eget Hus. De brænder det af over Hovedet paa mig, og fra Luerne her vil hele Landet staa i Brand, hvis jeg ikke kjender min Ret og bruger dens Vaaben.

betragter ham skarpt. Du dømmer. Du klager. Og spurgte nu *jeg* — om *Dig* og din Gjerning, om hvad *Du* har faaet ud af dit Liv —?

COSMUS

lukker atter Øjnene

Jeg redder Riget, Du skrev om.

CONSTANTIN

Riget —?

COSMUS

— paa Øen derude, hvor Huset skal staa.

CONSTANTIN

griber hans Hænder

Cosmus, Du er syg! syg af dine Drømme, syg af den Tid, der gaaer over saa Manges Forstand, og som trykker de Fleste i Knæ.

COSMUS

Hvad Du kalder Drømme, er det Eneste, der i Sandhed er til.

CONSTANTIN

I Sandhed —!

Ak, Cosmus — jeg veed kun een eneste Ting, som i Sandhed er til: den Smerte, vi lider. Men dybest i Smerte er Answarets Vaande. Og naar *den* er stridt ud, saa svæver den ikke fra mig som en Drøm, men saa knytter den mine Fingre, og saa stoler jeg paa min Haand. *Min* vrister Du ikke op, hverken med Trusler eller Bønner, ja, ikke om jeg laa her som Lig.

COSMUS

Og Fader og hans Sag! den, *Du* skulde oprejse —?

Han afbrydes af et mangestemmigt Raab fra Slotspladsen.

CONSTANTIN

farer sammen, staaer et Øjeblik lyttende, siger derpaa fast og besluttet

Kan den oprejses, saa skeer det idag.

RAAB

udenfor

Til Fyrsten! til Fyrsten!

CONSTANTIN

gaaer nogle Skridt mod Forværelset

Helene kommer ilsomt derfra.

CONSTANTIN

Helene — jeg bad Dig —

HELENE

Hele Kolonnaden er mylrende sort. De tørner mod Garden. De bryder igjennem!

Constantin — for Guds Skyld, hvad er det, som nu skeer?

CONSTANTIN

Erklæringen er udstedt, Helene.

HELENE

i stor Angst

Saa beder jeg til Gud, at hvad Synd Du begaaer, den maa straffes paa *mig*; ellers fik Du nu for Meget at bære.

Hun vender sig fra ham og gaaer stille bort gennem Forværelset.

En Gardeofficer kommer skyndsomst til Syne i Døren.
Han standser foran Constantin i stram Honnør.

GARDEOFFICER

Jeg melder Deres Højhed, at Byens Borgmestre og Raad staaer forsamlet i den østre Slotsport. De forlanger uopholdelig at tale med hans Majestæt.

CONSTANTIN

Før de Herrer herop.

GARDEOFFICER

De er fulgt af en Skare paa flere Tusinde.

CONSTANTIN

Garden har mine Ordre og kjender sin Pligt.

Gardeofficeren bort.

Brødrene betragte hinanden nogle Øjeblikke, medens Larmen udenfor stiger.

Saa vinker Constantin ud i Forværelset. Politiofficeren træder ind med sine Folk.

CONSTANTIN

peger paa Cosmus

Slaa Vagt om den Mand og bliv her.

Cosmus lænkes paany.

Nu kommer Constantins Stab fra Forværelset og stiller sig i Kreds om ham.

Noget længere tilbage staaer Cosmus under Bevogtning.

Lidt efter fører Gardeofficeren Stadens *Borgmestre* og *Raad*, henved fyrretyve Mænd, mest ældre Folk af et værdigt og fornemt Udseende, ind fra Forværelset.

CONSTANTIN

gaaer dem et Par Skridt i Møde, hilser taus med en Haandbevægelse

RAADETS PRÆSIDENT

Vi kommer i det ganske Folks Navn, Deres Højhed, med Krav paa at stedes for hans Majestæt i egen Person.

CONSTANTIN

Hans Majestæt er uhelbredelig syg og kan Ingen modtage, hverken nu eller *nogensinde*. Livlægens Erklæring vil idag blive offentlig kundgjort.

PRÆSIDENT

Det er Rygter om denne Erklæring, som har ført os til Slottet idag.

CONSTANTIN

Saa kommer De, ærværdige Herrer, som om jeg selv havde kaldt Dem.

PRÆSIDENT

efter kort Tøven

Deres Højhed. Her er ikke Stunder til mange Ord. Omsvøb er Forbrydelse under Forhold som disse. Jeg taler her Ansigt til Ansigt, Mand med Mand.

CONSTANTIN

Tal.

PRÆSIDENT

Oprørsmændene sidde sikre i deres Hjem — rundt om i Landet, ude i Byen — med udfordrende Tonefald — maaske selv her paa det fyrstelige Slot. Folket er lynslaaet, rædselslaget, ude af sig selv. Og denne himmelskrigende Jammer benytter nu De, Deres Højhed, til aabent at tilvende Dem Statens øverste Myndighed.

CONSTANTIN

rolig

Statskup. Siig De kun Ordet.

Einar Christiansen.

PRÆSIDENT

stærkt

Statskup. Med Blodskarens Udaad som Middel.

Mumlen og Udraab fra hans Følge.

CONSTANTIN

da Uroen stiller af, i stigende Bevægelse

Saa er det. Ja. Man raaber nu højt, hvad man før kun har hvisket. Man besudler mit Navn med de samme grundløse Anklager, der fældte min Fader.

Ærværdige Herrer, paa disse Raab er Dagens Erklæring mit manende Svar.

Folket skal vide, at stenes jeg bort fra den Plads, hvor jeg staaer, *saa* er Styret i Vold paa et syv-Aars Barn, og Rigets eneste Villie brudt sønder.

Ærværdige Herrer, lad dette staa Dem klart, før De gjør Dem til Talsmænd for Hobens raadvilde Klage.

PRÆSIDENT

For dristigt Spil, Deres Højhed, i *saa* fortvivlet en Stund.

CONSTANTIN

Jeg tvinges. Jeg *maa*. Saasandt jeg elsker mit Land til mit inderste Pulsslag, jeg *maa*. *Maa* gjenrejse Tillid mellem Folket og mig — og skal det end ske ved de yderste Midler.

PRÆSIDENT

Er Tilliden brudt, Deres Højhed, hvem bærer da Skylden?

CONSTANTIN

Dødsfjenden. Dødsfjenden. Eders og min.

I paastaaer, at jeg gaaer hans Bud. Se til, at I selv ikke gjør det.

Veg jeg nu, under Trykket fra *Jer*, saa veg jeg for *ham*. Alt Rigets Velfærd beroer paa det Ene, at jeg i denne Time staaer fast.

Raabene ude paa Slotspladsen bryde stærkere løs.

PRÆSIDENT

Og troer Deres Højhed, at Raab som disse besværges med Ord?

CONSTANTIN

med stor Varme

Naar Ordene troes.

Der *er* kun den eneste Grundvold for Lykke i Verden: Tillid mellem Mennesker. Kun det eneste Lys, der bringer Mening i Tilværelsen; kun den eneste Frelse for os i dette Jammerens Mulm.

COSMUS

hen for sig

Kun den eneste Frelse.

CONSTANTIN

Jer Mistro til *mig* er just Dødsfjendens Styrke. Men seer han vort Samhold, at Smerte og Gru kun har fæstnet vort Haandtryk, saa skræmmes hans Haab og saa svinder hans Hær.

Ærværdige Herrer, De, hvis Tale har Vægt, jeg lægger mit Svar til Folket i Deres myndige Hænder.

PRÆSIDENT

Og Folket vil spørge, hvad Sikkerhed Rigsværgen giver det.

CONSTANTIN

I kjender mit Liv. Jeg har ført det i fuldeste Dagslys og aldrig lagt Skjul paa, hvad Vej det bar hen. Hvad min Fader maatte dø for, det har *jeg* fra min tidligste Ungdom frimodig bekjendt. Bekjendt det i Fængslet, da man satte mig *der*. Bekjendt det i Raadet, da man mente, at *der* var jeg sikrest bevogtet.

Og I veed, hvad min Fader maatte dø for: sit Fribrev til *Jer*.

Saa lid paa mit Ord, og stol paa, at stoltere Stund kan hans Søn ikke leve end den, hvor det Fribrev faaer Kraft. Et Statskup, hvor *I* blev den Sejrende!

Det er den Sikkerhed, Rigsværgen giver sit Folk.

PRÆSIDENT

Vi forlanger en større.

FLERE STEMME

En større!

CONSTANTIN

Og hvilken?

PRÆSIDENT

et Skridt imod ham

Find de Skyldige frem!

Stærk Bevægelse hos Cosmus.

CONSTANTIN

I forlanger af *mig*, hvad kun Gud er i
Stand til.

MANGE STEMME

Find de Skyldige frem!

PRÆSIDENT

Det er Vilkaaret, Deres Højhed, om Tillid
skal trives paany mellem Folket og Dem.

NYE RAAB

Frem med de Skyldige!

BESTANDIG FLERE

Hvor er de Skyldige?

ALMINDELIGT RAAB

Hvor? hvor?

Ogsaa ude paa Slotspladsen, hvor Skrigene tage til, synes Tusinder af Stemmer at raabe det Samme:

Hvor er de Skyldige?

I nogle Øjeblikke er Salen fyldt af disse Ord.

CONSTANTIN

blegner

Vidste jeg *det*, saa stod vi ikke her under Guds ubønhørlige Vrede.

Kort Taushed, der føles truende og afgjørende.

Da raaber

COSMUS

med høj Røst, der hvor han staaer

Constantin! Constantin!

Røre hos de Tilstedeværende, som ikke kunne se ham.

CONSTANTIN

farer sammen med et svagt Udbrud

Ah —

COSMUS

stille, men fast, bestandig uden at sees

Nu veed Du det, Constantin.

CONSTANTIN
mod ham

Cosmus —

Soldaterne vige til Side. Cosmus staaer fri, med korslagte, lænkede Hænder.

COSMUS
vendt mod Raadet

Ærværdige Herrer! — Her staaer den Skyldige.

CONSTANTIN
brudt

Cosmus!

SPREDTE RAAB

Den Skyldige?

NOGLE

Hvem?

ANDRE

Hvem taler?

FLERE

Hvad siger han?

MANGE

Den Skyldige? hvor?

Man trænger sig frem for at se.

COSMUS
med rejst Hoved

Jeg. Prins Cosmus.

STEMMER

Prins Cosmus!

ALMINDELIGT RAAB

Prins Cosmus!

Dødsstilhed i nogle Øjeblikke.

Constantin staaer bortvendt og kan neppe holde sig oprejst.

COSMUS

stille, men hvert Ord høres overalt i Salen

I to samfulde Aar, mens I troede mig død,
har jeg levet edsbunden i Blodskarens Sold, og
Varros Søster har været min Hustru.

Ny, kort Stilhed.

Saa bryder Harmen pludselig løs i

STIGENDE RAAB

Grib ham! slaa ham ihjel.

PRÆSIDENT

vinker med Haanden og træder tæt hen til Constantin
Deres Højhed — er det sandt? den Mand —?

CONSTANTIN

— den Mand er min Broder. Han bragtes
idag som Mistænkt til Fæstningens Fængsler.

NYE RAAB

stærkere end før

Grib ham! slaa ham ihjel!

PRÆSIDENT

med stor Kraft

Prins Constantin, Værge for Rige og Folk!
saa viis, at Du elsker dit Land. Saa tap dit
Hjerte til dets inderste Draabe.

Giv os hans Hoved.

MANGE STEMMER

Hans Hoved! Hans Hoved!

STÆRKE SKRIG

Ud paa Slotspladsen med ham!

FLERE

Hele Folket skal se ham!

ANDRE

Se ham dø!

STORT RAAB

Endnu idag!

Cosmus staaer rank, med lukkede Øjne.

Raabene vedblive, indtil

CONSTANTIN

slaaer op med Haanden og siger, halvt bortvendt, med
ukjendelig Stemme

Hvad Ret er, skal ske.

Før Nat skal hans Dom være fældet.

NATTEN DERPAA

GADE VED FLODEN

Høje Huse. Et af dem bærer Skiltet: Herberg for Hjemløse. Til dettes højtliggende Gadedør fører en Trappe op.

Midt i Gaden smaa samtalende Grupper. Man slaaer Hænderne sammen og hvisker. Flere Nysgjerrige komme til. Den tidligere oprevne Stemning er afløst af Undren og Forventning. Prins Cosmus' Navn høres som en hvislende Lyd forplante sig fra den ene Gruppe til den anden.

Vera kommer ned gennem Gaden med sit Barn paa Armen. Hun er uden Hat, kun med et Sjal knyttet om Skuldrene. Udtrykket er optændt og forjaget.

Hun snakker med sig selv og Drengen, forvildet og febrilsk. Standser pludselig i kort Afstand fra en Klynge, hvor hun hører

FLERE

spørge i Munden paa hverandre

Naar siger Du, naar?

EN UNG MAND

Ved Dag gry, nu, om et Par Timers Tid.

NYE SPØRGSMÅAL

Og hvor? hvor?

UNG MAND

Foran Domkirkens Ruin. Skafottet er rejst.

MANGE

fra den Ene til den Anden

Skafottet er rejst.

EN KVINDE

til en anden

Kan Du sove inat?

ANDEN KVINDE

Jeg gaaer ikke i Seng. Det er altfor forfærdeligt.

FØRSTE KVINDE

Rigsværgens Broder! at tænke sig *det*!

ANDEN KVINDE

Hans egen Broder!

FLERE KVINDER

Og Rigsværgen vidste det ikke?

UNG MAND

Pludselig stod han i Salen og meldte sig selv.

NYE

komme til

Er det sandt? har I hørt?

FLERE

Cosmus! Prins Cosmus!

HVISKEN

over hele Gaden

Skafottet er rejst.

Vera flygter bort fra dem, i Retning af Floden.

VERA

Det Samme! det Samme! hvor jeg saa kommer,
hvad jeg saa hører! det samme eneste Navn!
det skriges og hviskes og stønnes omkring mig.
Det er over min Sjæl som en kvælende Ilds-
vaade. Her og der. Hos Venner og Fjender.
Jeg *kan* ikke redde mig fra det med Livet.

Hun synker sammen paa Trappen foran Herberget.

Cosmus! Cosmus! Om jeg ikke skal lære
din Søn at forbande dit Navn, saa maa han nu
miste sin Moder for bestandig.

Hun knuger Barnet ind til sig og bliver liggende paa
Trappen.

Der ringes med Klokker over hele Byen.

KLYNGERNE

samles i Raabet

Klokkerne! hør!

EN GAMMEL MAND

Der er Messe inat i den hellige Jomfrus Kirke.

NOGLE

Tak for Befrielsen!

ANDRE

Tak for Hævnen!

MANGE

med foldede Hænder

Tak for den blodige Død over Guds og
Rigsværgens Fjender!

SAMLET RAAB

Jubelbøn! Takkebøn! Hør, hvor de synger!

EN SØRGEKLÆDT KVINDE

Det er Domkirkens Ofre! Det er alle de
Knuste, som hulker af Fryd!

Luften er fyldt med Klokkeklang i nogle Minutter.
Saa spredes Grupperne. Gaden bliver tom.

VERA

seer efter dem

Dem ringer de sammen. Mig ringer de ud. Ud af Vennernes Kreds, ud af Livet og Verden. Og Ingen at leve i efter min Død! Ingen, der elsker mig. Selv ikke Du — min egen, min eneste — selv ikke Du.

bøjet over Drengen. Skal glemme din Moder, skal glemme din Fader! hører ingen Steds hjemme! — skal ligge her, naar Morgenens gryer, alene, i Skarnet, paa de Hjemløses Trappe.

Og jeg har ingen Gud, i hvis Vold jeg kan betro Dig. Jeg har kun Menneskers fattige Kjærlighed at ty til. Men den *kan* være stor. Og jeg klynger mig til den. Mine Taarer har mærket dit Ansigt. De vil høre mine Bønner i dit Skrig.

med oprakte Hænder. I vil høre dem, I, som har mistet det kjæreste! og I, alle I, som har ligget en Nat uden Lindring og Raad i usigelig Pine. I vil være ham en Moder for jer store Sorgmodigheds Skyld.

Hun løsner Sjalet, vikler Barnet ind i det og lægger ham foran Døren til Herberget.

seer fortvivlet paa ham. Blandt dem, der aldrig fik Navn i en nedarvet Daabskjole, blandt dem er der Fremtid. Det sagde din Fader, da vi sidste Gang saaes. Og *det* er min Velsignelse til Dig. Den eneste, jeg har. Min og din Faders.

Hun pusler om ham.

Natten er mild, og Sjalet er varmt. Du vil nok staa det igjennem. Du er tryggere der, paa den kolde Sten, end hos *mig*. Det er kun paa din Moder, de kan kjende Dig. Er hun ude af Livet, saa vil Ingen hjemsøge din Faders Synder paa *Dig*.

Klokkerne lyde paany.

Fra en nærliggende Gade høres Sang fra en kirkesøgende *Procession*.

SAMLET CHOR

Lovet være Herren, Hærskarernes Gud!
Hans er Æren og Magten alene.

ENKELTE STEMME

messende

Vi var for ham som det lunkne Vand,
der spyes af hans Mund.

MANGE STÆRKE STEMME

sætte i

Men nu er Naadens brændende Stund.
Nu slettes Paradis-skranken,
nu slukkes Helvedes-tanken
i skyldfrit Blod —

FLERE ENDNU

— i skyldfrit Blod,
der drypper fra Golgathas Stene.

SAMLET CHOR

Lovet være Herren, Hærskarernes Gud!
Hans er Æren og Magten alene.

VERA

med Hænderne for Ørerne

Aa, de Klokker! de Klokker!

rejser sig i sin fulde Højde.

Hvad jubler I over? truer med Hænderne. Jeg
kaster Fortvivlelsen paa Jer, baade min og mit
Barns. Naar jeg dør, skal den leve i *Jer*. Og
den ringes ikke bort, den synges ikke rolig.
Den er evig som Døden, der lurar i Jordens
Kjød, og som Ingen kan bede sig bort fra.

Lidt efter lidt dør Klokkeklangen hen. Hun bliver
staaende og stirrer mod Himlen, hvor Gryet tegner sig svagt.

VERA

mumler i Graad

Floden — dernede — før Morgen kommer
— den Morgen, jeg ikke tør se.

Barnet rører sig i Søvn. Hun bøjer sig atter over det.

Einar Christiansen.

VERA

Han puster saa trygt.

Det er godt, her er mørkt. Saa fristes jeg ikke til at kysse ham vaagen og se ham endnu en Gang i de mørke, forundrede Øjne. Ja, hvem kan forstaa det? hvem kan? — Jeg nøjes med at kysse hans varme, fugtige Aande. Stumpen! Stumpen! Saa sødt det var, saa velsignende godt, naar han rakte sin Mund til mit Bryst og laa der og died sig rolig. Blot for den salige Tid vil jeg takke for Livet.

Hun ligger en Stund med lukkede Øjne og med Hovedet lænet mod Trappens Rækværk.

Da det første Morgenpust farer gennem Gaden, rystes hun op med et Gys.

VERA

Nu — nu!

Hun springer op og slaar et Par haarde Slag paa Døren til Herberget. Løber saa ned ad Trappen og et lille Stykke hen ad Gaden.

Her standser hun i Mørket, staaer længe. Drengen vaagner og smaagræder. Hun nærmer sig paany.

Men da aabnes Døren til Herberget, og en ældre Kvinde med en Lygte i Haanden træder ud paa Trappen, seer Barnet og bøjer sig over det.

VERA

staaer et Øjeblik og betragter de to; saa hvísker hun,
halvkvalt af Graad

Vær god imod ham. Vær god, vær god mod
min Dreng!

Da Kvinden løfter Barnet op, styrter Vera i vildt Løb
ned til Floden og kaster sig i den.

SAMME NAT

MILITÆRFÆNGSEL

Henimod Daggry. Gjennem Gittervinduet skimtes en mørk, skyet Himmel.

Cosmus ligger paa en Brix, urolig kastende sig frem og tilbage, i Halvdrøm. Han stønner som i Smerte. Hans Hænder ere knyttede.

Pludselig aabner han Øjnene og rejser sig op, støttet paa sin Albu.

Ude fra Fængslets Mørke straale et Par klare Øjne ham i Møde. Det øvrige af Skikkelsen er i Taage.

COSMUS

stirrer længe

Hvis Øjne er *det*?

EN KVINDELIG STEMME

De Øjne, der brast, da dine blev seende.

COSMUS

Moders! — saa milde! saa rige!

STEMMEN

For denne sildige Times Skyld har jeg født Dig, givet Dig Alt, hvad jeg ejed af Legem og Sjæl. Saa vær mig nu tro, naar Angsten frister dit Blod. Gjør Vold paa din Haand. Vær stærk. Vær standhaftig.

COSMUS

Sent kommer Du. Sent.

STEMMEN

Hver Dag har jeg søgt Dig, men søgt Dig forgjæves til nu. Jeg saae Dig jo aldrig med Livets levende Øjne. Og nu, først inat, har jeg fundet det Ansigt, jeg drømte Dig til, da Du laa i mit Liv og lytted til Slaget fra mit Hjerte.

COSMUS

lukker Øjnene

Moder! hvad er Døden? Du veed det.

STEMMEN

fjernt

Af trofaste Menneskeøjne udgaaer det evige Lys.

COSMUS

lægger sig tilbage paa Brixen

Stærk og standhaftig. Jeg giver Dig mit Ord.

Øjnene svinde bort i Mørket. Han sover ind.

Dagen begynder at gry. Det skarpe Morgenlys trænger ind gennem Gitret.

En Stund efter aabner Slutteren Døren for *Prins Constantin*, der kommer, fulgt af en Præst.

Constantin nærmer sig Alkoven. Men Cosmus er vaagnet, da Døren gik. Han springer nu op.

COSMUS

Constantin!

mod ham. Saa kom Du dog til mig!

CONSTANTIN

Dekanen er med, om Du ønsker hans Trøst.

COSMUS

Dig. Kun Dig. Dig alene.

Præsten forlader Fængslet.

Constantin staaer ligbleg, med tilkæmpet Fatning. Naar han sænker Stemmen, er den rusten af Graad.

CONSTANTIN

Cosmus! Cosmus! Hvorfor gør Du mig dette! Det Ansvar, som ene er Guds, har Du vristet fra ham og lagt paa *mit* Hoved.

COSMUS

— Hvad sagde dit Folk, da min Dom blev
forkyndt dem?

CONSTANTIN

Der blev stille i Byen.

COSMUS

smiler

Der blev stille i Byen.

Saa veed Du, hvorfor jeg gjorde Dig dette.

CONSTANTIN

— tog Tusinders Brøde paa *Dig*!

COSMUS

Jeg er skyldig til Døden i tusindfold Mer
end det, jeg blev dømt for. Skyldig — skyldig
for hver eneste Stund i mit Liv!

Da jeg hørte Dig tale, da blev det mig klart,
saa svidende klart, som saae jeg mod Solen:
der skulde jeg staaet, *der* ved din Side; *der*
hørte jeg hjemme, kun *der* paa hele den vaklende
Jord var min Plads.

Men levende vandt jeg den aldrig tilbage. Saa
maatte det ske ved min Død.

CONSTANTIN

der staaer og knuger Hænderne

Jeg *kan* ikke frelse Dig, selv om jeg vilde.

COSMUS

Og troer Du, *jeg* vilde?

Den Død, jeg gaaer ind til, den kaster jo Lys over hele mit Liv. Den giver mig dog Ret til at nævnes et Menneske. For Alt, hvad jeg spredte, det samler den nu. Nu, naar jeg døer for den Sag, jeg forraadte.

CONSTANTIN

Vi kunde *levet* for den begge, Haand i Haand.

COSMUS

Du. Ikke jeg. Det er Bristen i mit Liv, at jeg kan *kun* dø for den.

Taushed. Stærk undertrykt Bevægelse hos dem begge.

CONSTANTIN

tager sig sammen, griber hans Haand

Cosmus — lad os skilles.

COSMUS

beholder Haanden

Lov mig først *det*: at Du aldrig vil vige, men staa fast som idag, hvor højt end Fortvivlelsen gaaer. Jeg veed, den er ikke til Ende.

CONSTANTIN

Jeg lover at dø paa min Post i Mindet om *Dig*.

COSMUS

tungt og stille

Der gives ingen Riger som det, Du skrev om, og som jeg vilde grunde. Der gives kun den blodige Jord. Og her grundes kun Magt. Magt over Menneskers uklare, umodne Sind. Magt til, om Lykken vil føje os, at føre vor Tid og vor Slægt et Haneffjed frem — et usselt, vaklende Haneffjed. Selv de Største iblandt os, de evner kun *det*. Og strækker vi Hænderne ud efter Mere, saa vrider vi vore Lemmer af Led og ender som Krøblinger.

CONSTANTIN

Men stundom, Cosmus, kan det vel hænde, at En maa forstrække sin Arm, om en Anden skal række den Gren, han vil bryde.

COSMUS

i hans Favn

Constantin! Constantin!

CONSTANTIN

Du er lykkeligere end jeg. Men denne Stund er dog god for alle de onde, der kommer.

De staa længe sammen uden at kunne tale.

COSMUS

Tak for Alt, hvad din Haand siger mig.

CONSTANTIN

nikker sørgmodigt

Et Hanefjed frem — det er sandt. seer op.
Men frem mod det Rige, vi drømte.

COSMUS

Jeg veed ikke længere mod hvad.

CONSTANTIN

For Riget er til. Du mærker det selv. Det
er til i vort Haandtryk idag.

Skilte har vi levet og virket som Fjender.
Slægtens Helligaand samler os dog.

Dette eneste Nu, denne sidste bristende Time
— Øje i Øje — hvor Intet mer er imellem os,
hvor vi frygtløst tør se hinanden helt ind i
vore ensomste Tanker og tro hinanden til den
inderste Drøm i vor Sjæl — det er Riget, Cosmus,
vort Rige.

COSMUS

Det Rige har Døden til Himmël.

CONSTANTIN

Men Døden maa ind i vort Liv, om Livet
skal gro. For vi elsker ikke, før Døden er
med i vor Kjærlighed. Og vi troer først hin-
anden, naar den Ene er rede til at ofre den
Anden sit Liv.

COSMUS

Ja, Døden er Gud, den eneste, evige Styrke.

CONSTANTIN

Og for Dødens Skyld — den hellige Død, som
gjør Hjerterne milde og rige — skulle alle Slægter
samles engang, som vi samles idag.

COSMUS

hen for sig

Til den Navnløses Ære.

Kort Taushed.

COSMUS

Du sagde, der var stille i Byen?

CONSTANTIN

Ja. Der er stille.

COSMUS

Saa er der ogsaa stille i *mig*, hvad Døden
end er, og hvad den saa bringer.

Nu slaaes Fængselsdøren op paa vid Gab. Gangen
udenfor er fyldt med Militær.

Constantin farer sammen og slipper Broderens Haand.

En højtstaaende Officer, fulgt af nogle Menige, træde
ind. Præsten og Slutteren følge.

Soldaterne nærme sig Cosmus. Præsten staaer ved hans anden Side.

COSMUS

viger for dem

Ingen Lænker. Ingen Præst. Jeg gaaer ud af Livet som en fri Mand.

Constantin vinker, at Præsten og Soldaterne skulle fjerne sig.

COSMUS

rækker Haanden mod Constantin

Med *Dig* vil jeg gaa. Haand i Haand. For første Gang i vort Liv.

Constantin tager hans Haand. Brødrene gaa bort sammen. De øvrige følge.

Der er Stilhed en Stund. Solen skinner lyst gennem Gitret. Saa bryder der pludselig løs et

JUBELRAAB PAA SLOTSPLADSEN

udenfor

Rigsværgen leve! Leve Prins Constantin! Leve!

